

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Mgr. Markéta Ševčíková

Mezinárodní organizace novinářů (1946–1995)

Rigorózní práce

Praha 2015

Autor práce: **Mgr. Markéta Ševčíková**

Vedoucí práce: **doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.**

Rok obhajoby: **2015**

Bibliografický záznam

ŠEVČÍKOVÁ, Markéta. *Mezinárodní organizace novinářů (1946–1995)*. Praha, 2015. 204 s. Rigorózní práce (PhDr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Vedoucí rigorózní práce doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Abstrakt

Rigorózní práce: „Mezinárodní organizace novinářů (1946–1995)“ pojednává o historii, vývoji, cílech, činnosti a působení Mezinárodní organizace novinářů (dále jen MON) v letech 1946–1995, tj. od doby jejího vzniku v roce 1946 až do roku 1995, kdy se uskutečnil poslední kongres MON v jordánském Ammánu. *Úvodní část* textu je věnována stručné rekapitulaci nejvýznamnějších mezinárodních novinářských organizací, které byly založeny do roku 1946, tj. do vzniku MON. Jedná se o Mezinárodní kongres novinářů, Mezinárodní federaci novinářů a Mezinárodní federaci novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí. *Ve druhé kapitole* je nejprve shrnuta historie vzniku MON a popsány hlavní etapy vývoje – ty jsou periodizovány podle kongresů MON. Nedílnou součástí popisu a periodizace je zaznamenání hlavních světových i domácích politických událostí, které měly na organizaci nesporný vliv. Poté jsou uvedeny cíle, činnosti, působení a struktura MON. Nakonec jsou uvedeny hlavní osoby MON a zmíněny životopisy pěti čelních představitelů. *Třetí kapitola* je věnována působení MON na území ČSSR/ČSFR/ČR, a to v době od roku 1947 až do roku 1991, kdy se poprvé objevilo formální rozhodnutí o odejmutí práva MON mít sídlo na území ČSFR, jakož i vyvíjet související činnost. V textu jsou zahrnuty právní a finanční vztahy MON vůči ČSSR, sídlo a profesionálnímu zázemí MON (sekretariát, redakce), hospodářským činnostem a personálem. V neposlední řadě je zaznamenána situace v MON po listopadu roku 1989 až do roku 1991, přičemž konkrétně je sledováno vnitřní klima, kauza MON v dobovém tisku, postavení politiků a právní aspekty. *Ve čtvrté kapitole* jsou popsány vztahy mezi MON a Československým svazem novinářů (dále jen ČSSN), resp. Syndikátem novinářů České republiky (dále jen SN ČR) v letech 1946–1991. Nejprve jsou stručně zaznamenány dějiny

ČSSN a poté vztahy mezi MON, ČSSN a SN ČR. V závěru práce jsou zodpovězeny otázky stanovené v úvodu textu a zároveň předloženy některé další podněty ke studiu tématu.

Abstract

The rigorous thesis: "International Organization of Journalists (1946-1995)" deals with the history, development, aims and activities of the International Organization of Journalists (hereinafter IOJ) in the period from 1946 to 1995, thus since its creation in the year 1946 to the year 1995, when the last Congress IOJ in Jordanian Amman was held. The *introductory part* of the text is focused on a brief resumption of three most important international journalists' organizations, which were established before the year 1946 - the International Congress of Journalists, the International Federation of Journalists and the International Federation of Journalists from Allied and Free Countries. In the *second chapter* are first summarized history of IOJ and described main phases of IOJ's development – these are periodized according to IOJ's Congresses. An integral part of the description and periodization is quotation of main international and Czechoslovak political circumstances, which had a real impact on the organization. The next text is followed by IOJ's objectives, aims, activities and structure. Finally, the IOJ's main persons and the curriculum vitae of the five leaders are mentioned. The *third chapter* deals with the IOJ's operation in the territory of Czechoslovakia/CSFR/CR, in the period from the year 1947 to the year 1991, when it first appeared a formal legal decision about taking away the IOJ's rights to have a headquarter as well as develop related activities within the territory of the CSFR. The text is devoted not only to legal and financial relations between IOJ and Czechoslovakia, but also to seat and IOJ's professional background (secretariat, editors), economic activities and personalities. Finally, the text deals with the situation in IOJ between November 1989 to 1991, and specifically is monitored the internal climate, IOJ case in the press, the position of politicians and legal aspects. The *fourth chapter* includes relationships between International Organization of Journalists and Czechoslovak Union of Journalists (hereinafter CSUJ), respectively Syndicate of Journalists Czech Republic (hereinafter SJ CR) from 1946 to 1991. First, history of CSUJ is described, followed by concentration on relations between IOJ and CSUJ/SJ CR. In *conclusion*, there are answered questions set out in the introductory part of the thesis, while presented some additional suggestions to the study of the topic.

Klíčová slova

Mezinárodní organizace, tisk, novináři, Mezinárodní organizace novinářů, Československo, studená válka, Mezinárodní federace novinářů, Československý svaz novinářů, Syndikát novinářů České republiky.

Keywords

International organization, press, journalists, International Organization of Journalists, Czechoslovakia, cold war, International Federation of Journalists, Czechoslovak Union of Journalists, Syndicate of Journalists Czech Republic.

Rozsah práce

Vlastní text práce s poznámkovým aparátem, bez anotací a příloh činí 207 932 znaků s mezerami (115 normostran).

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Mgr. Markéta Ševčíková

Instytut komunikačních studií a žurnalistiky

Teze rigorózní práce

TEZE RIGORÓZNÍ PRÁCE

(tvoří přílohu přihlášky ke státní rigorózní zkoušce)

VYPLŇUJE UCHAZEČ:

Předpokládaný název rigorózní práce v češtině:

Mezinárodní organizace novinářů (1946 – 1991)

Předpokládaný název rigorózní práce v angličtině:

International Organization of Journalists (1946 - 1991)

Předpokládaný termín předložení práce:

14. února 2015

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování žadatelem (rozsah do 1000 znaků):

Rigorózní práce pojednává o tématu Mezinárodní organizace novinářů (dále jen MON), organizaci, která vznikla v roce 1946 v Kodani, sdružovala novinářské organizace z celého světa a vyvíjela aktivity jak ve sféře oborové (novinářské), tak ekonomické (podnikatelské) a měla sídlo v Praze.

MON realizovala široké spektrum aktivit nejen (a ve velké míře) v zahraničí, ale i na území tehdejšího Československa, avšak pro všeobecnou veřejnost byly neznámé. Tyto skutečnosti, včetně pověsti „státu ve státě“ a dílčího spojení se jmény někdejšího komunistického režimu, vedly k mytizaci MON a po listopadu 1989 též k jejímu celospolečenskému odsouzení. Události Sametové revoluce byly nakonec zlomové i pro MON samotnou, neboť pokusy o sebereflexi a personální reorganizaci nepomohly MON zajistit další existenci a její rozpad byl nevyhnutelný.

Ačkoliv je téma MON mnohovrstevnaté a investigativní, po r. 1989 nebyla publikována žádná populárně-naučná literatura, která by se problematikou MON zabývala jako celkem.

Otázce MON jsem se věnovala ve své diplomové práci obhájené 23. 6. 2008.

Předpokládaný cíl rigorózní práce, původní přínos autora ke zpracování tématu, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (rozsah do 1200 znaků):

Tématem MON se zabývám dlouhodobě, přičemž po obhájení své diplomové práce (06/2008) jsem se několikrát setkala s přímými zaměstnanci MON (jako např. s bývalým prezidentem MON, prof. Kaarle Nordenstrengem, anebo ředitelem Mezinárodního novinářského ústavu MON, panem Ing. Václavem Slavíkem) a získala od nich řadu cenných informací a dokumentů. Inicivovala jsem také: 1. přesun dosud existujících archívních materiálů MON (obecně tyto byly jen v soukromých depozitářích) do Národní knihovny České republiky a 2. vydání knihy Useful Recollection, Part III.

Rigorózní práci pak obohacuji o poznatky nabyté za uplynulé období, a to ať již s ohledem na osobní vzpomínky pamětníků, soukromé materiály, nebo informace z veřejných archívů. Konkrétně pak rozšiřuji medailonky významných osobností, hlavní etapy vývoje více informačně pokrývám a propojuji s politickými souvislostmi. V neposlední řadě připojuji samostatnou kapitolu věnující se vztahům a komunikaci mezi MON a Československým svazem novinářů, resp. Syndikátem novinářů České

republiky.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

V *první kapitole* uvádím nejdůležitější mezinárodní novinářské organizace, které byly založeny do doby vzniku MON, tj. do roku 1946. Jedná se o: Mezinárodní kongres novinářů (1896-1914), Mezinárodní federaci novinářů (1926-1940; 1952-) a Mezinárodní federaci novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí (1941-1946).

Ve *druhé kapitole* nejprve shrnuji historii vzniku MON a za pomoci dvou paralelních informačních okének popisují hlavní etapy vývoje (periodizace podle kongresů MON) a související politické události. Poté uvádím cíle, činnosti a působení MON. Nakonec představuji životopisy pěti významných osobností MON.

Ve *třetí kapitole* se zabývám působením MON na území ČSSR/ČSFR/ČR, a to v době od r. 1947 až do r. 1991, přičemž v textu se věnuji jak právním a finančním vztahům MON vůči ČSSR, tak sídlu a profesionálnímu zázemí MON (sekretariát, redakce), včetně hospodářských činností a personálií. V závěru textu se pak snažím zmapovat situaci v MON po listopadu roku 1989 až do roku 1991, přičemž konkrétně sleduji vnitřní klima v MON, tisk a Internet, postavení politiků a právní aspekty.

V poslední, *čtvrté kapitole*, se věnuji komunikaci a vztahům mezi MON a Československým svazem novinářů (resp. SČN/SČSN/ČSSN/SN ČR), a to od 50. do 90. let 20. století.

ÚVOD

(a) Stanovení hypotézy a vymezení rámce předmětu studia

(b) Literární a datová rešerše

(c) Seznámení s jednotlivými kapitolami

1. STRUČNÝ NÁSTIN HISTORIE MEZINÁRODNÍCH NOVINÁŘSKÝCH ORGANIZACÍ

1.1. Mezinárodní kongres novinářů (1896-1914)

1.2. Mezinárodní federace novinářů (1926-1940; 1952-)

1.3. Mezinárodní federace novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí (1941-1946)

2. MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE NOVINÁŘŮ

2.1. Historie vzniku

2.2. Hlavní etapy vývoje (kongresy MON)

2.3. Cíle, činnosti, působení

2.4. Významné osoby, čelní představitelé

2.4.1. Vedení MON v letech 1946-1991

2.4.2. Jean-Maurice Hermann

2.4.3. Jiří Hronek
2.4.4. Jiří Kubka
2.4.5. Kaarle Nordenstreng
2.4.6. Václav Slavík
3. MON NA ÚZEMÍ ČSSR/ČSFR/ČR
3.1. Právní postavení
3.2. Finanční vztahy
3.3. Sídlo, sekretariát a novináři
3.4. Hospodářské činnosti
3.5. Personálie
3.6. Situace od listopadu 1989 do prosince 1991
3.6.1. Vnitřní klima
3.6.2. MON v tisku a na Internetu
3.6.3. Postavení politiků
3.6.4. Právní aspekty
4. VZTAHY MON A ČESKOSLOVENSKÉHO SVAZU NOVINÁŘŮ
ZÁVĚR
RESUMÉ
SUMMARY
POUŽITÉ ZDROJE
PŘÍLOHY

Vymezení podkladového materiálu (např. analyzované tituly a období, za které budou analyzovány) a metody (techniky) jeho zpracování:

Informace pro svou rigorózní práci jsem čerpala z širokého spektra podkladů. Primárně jsem vycházela z otevřených zdrojů (tj. dostupných v knihovnách či na Internetu), počínaje monografickými publikacemi (sborníky, brožurami či studii přímo vydanými MON), přes seriálové publikace (vybraná čísla časopisů MON - The Democratic Journalist, Interpressgraphic, nebo běžný tisk vydávaný v ČSSR/ČSFR/ČR) až k elektronickým zdrojům. Poté jsem přistoupila k vyhledávání informací ze zdrojů uzavřených – navštívila jsem archivy, e-mailem či osobně jsem komunikovala s rozmanitými úřady, institucemi a osobami.

Ohledně otevřených zdrojů jsem navštívila či komunikovala buď s knihovnami, anebo informačními či

mediálními agenturami (NEWTON Media, a. s., PIS). V knihovnách jsem měla možnost získat jak sborníky, brožury či studie přímo vydané MON, tak informace o člancích (včetně článků samotných) publikovaných v médiích o MON po r. 1989.

Uzavřené zdroje rozdělují jednak podle charakteru instituce (archiv, soud), anebo konkrétního předmětu zájmu (např. vzdělávací pořady MON), a to na: archivy, audiovizuální tvorba, osoby, soudy, univerzity a vědecké pracoviště.

Základní literatura (nejméně 10 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

- BJORK, J. U. The First International Journalism Organization Debates News Copyright, 1894-1898. *Journalism History*. 1996, vol. 22, nr. 2, s. 56-63. ISSN 0094-7679.
Anotace: Článek pojednávající o dějinách autorského práva v USA na konci 19. století a souvisejícím vzniku prvních mezinárodních novinářských organizací.
- KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part I. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1986.
Anotace: Autorská kniha čelních představitelů MON pojednávající o dějinách tisku, vzniku a historii MON. První díl pokrývající období do r. 1945.
- KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988.
Anotace: Autorská kniha čelních představitelů MON pojednávající o historii MON. Druhý díl pokrývající období v letech 1946 – 1966.
- International Organization of Journalists. *Facts about the IOJ*. 1973.
Anotace: Informační brožura MON, aktuální k roku 1973.
- International Organization of Journalists. *Facts and Figures*. Prague: IOJ Printing House, 1986.
Anotace: Informační brožura MON, aktuální k roku 1986.
- International Organization of Journalists. *IOJ Videopress Introducing*. Prague: International Organization of Journalists, 1984.
Anotace: Informační brožura MON, věnovaná konkrétně sekci VIDEOPRESS, aktuální k roku 1984.
- International Organization of Journalists. *What is the International Organisation of Journalist (The I. O. J. Fifth Congress in Budapest)*. Prague: International Organization of Journalists, 1962.
Anotace: Informační sborník MON, který byl vydán po uspořádání 5. kongresu MON v Budapešti v roce 1962.
- The International Organization of Journalists. *35 Years in Service of Peace, Cooperation and Understanding among Nations*. Prague: International Organization of Journalists, 1981.
Anotace: Informační brožura MON vydaná k příležitosti 35. výročí založení organizace.
- The Democratic Journalist. 1970-1990, vol. 17-37, no. 1-12.
Anotace: Časopis Demokratický novinář vydával MON měsíčně od r. 1953. Zahrnoval čtyři jazykové mutace (angličtina, francouzština, ruština a španělština) a přinášel: reportáže, interview, dopisy čtenářů, kroniku ze života MON, aktuální výběr z novinářských žánrů, články k historii novinářství a sdělovací technice atp. V časopise se objevovaly fotografie, kresby, karikatury a nepravdělně také přílohy obsahující dokumenty UNESCO, UN či texty týkající se mezinárodní komunikace.
- BĚLINA, P. a kol. autorů. *Dějiny evropské civilizace II*. Litomyšl: Paseka, 1995.
Anotace: Příručka o vývoji evropské civilizace, jejích duchovních zdrojích, politické a kulturní aktivitě,

ale i o prolínání a střetání s jinými civilizačními okruhy.

- DAVIES, N. *EVROPA. Dějiny jednoho kontinentu*. Praha: Prostor, 2000.

Anotace: Rozsáhlá práce profesora historie Londýnské univerzity pojednává o evropských dějinách od prehistorických počátků až po pád komunismu počátkem devadesátých let.

Poděkování

Na tomto místě bych nejprve ráda poděkovala panu Ing. Václavu Slavíkovi, který se mnou o Mezinárodní organizaci novinářů nejen otevřeně hovořil, ale také mi věnoval rozsáhlé množství soukromých archivních materiálů, bez nichž by studium tématu bylo takřka nemožné. Stejnou měrou děkuji panu prof. Kaarle Nordenstrengovi za jeho četná setkání, bezprostřední komunikaci, podnětné konzultace i nadhled, s nímž je schopen organizaci v dějinné perspektivě hodnotit. A také děkuji své vedoucí práce, paní doc. PhDr. Barbaře Köpplové, CSc., která mne ve studiu tématu MON podporovala a motivovala k dalšímu pracovnímu nasazení. V neposlední řadě pak děkuji své rodině, která pro mne byla v době práce s materiály i psaní vlastního textu neocenitelnou oporou.

Obsah

ÚVOD	4
1. STRUČNÝ NÁSTIN HISTORIE MEZINÁRODNÍCH NOVINÁŘSKÝCH ORGANIZACÍ.....	6
1.1. Mezinárodní kongres novinářů (1896–1914)	6
1.2. Mezinárodní federace novinářů (1926–1940; 1952–).....	9
1.3. Mezinárodní federace novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí (1941–1946) .	11
2. MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE NOVINÁŘŮ	14
2.1. Historie vzniku.....	14
2.2. Hlavní etapy vývoje (kongresy MON) a politické souvislosti	17
2.3. Cíle, činnosti, působení a struktura.....	46
2.3.1. Cíle.....	46
2.3.2. Činnosti	48
2.3.3. Působení a struktura.....	64
2.4. Významné osoby, čelní představitelé.....	67
2.4.1. Vedení MON v letech 1946–1995.....	67
2.4.2. Jean-Maurice Hermann (1905–1988).....	72
2.4.3. Jiří Hronek (1905–1987).....	74

2.4.4.	Jiří Kubka (1924–1992).....	76
2.4.5.	Kaarle Nordenstreng (1941).....	77
2.4.6.	Václav Slavík (1931–2014).....	78
3.	MON NA ÚZEMÍ ČSSR/ČSFR/ČR	80
3.1.	Právní postavení.....	80
3.2.	Finanční vztahy.....	81
3.3.	Sídlo, sekretariát a novináři	82
3.4.	Hospodářské činnosti	83
3.5.	Personálie	95
3.5.1.	Sekretariát a mezinárodní redakce.....	96
3.5.2.	Hospodářská sféra.....	98
3.6.	Situace od listopadu 1989 do prosince 1991	99
3.6.1.	Vnitřní klima	99
3.6.1.1.	Aktivity zaměstnanců MON	100
3.6.1.2.	Aktivity vedení MON.....	103
3.6.2.	MON v dobovém tisku.....	106
3.6.3.	Postavení politiků	109
3.6.4.	Právní aspekty	111
4.	MON A ČESKOSLOVENSKÝ SVAZ NOVINÁŘŮ	114

4.1.1.	Stručná historie SČN / ÚSČSN / SČSN / ČSSN / SN ČR.....	114
4.1.2.	Vztahy MON a Československého svazu novinářů (do roku 1990)	116
4.1.3.	MON x Syndikát novinářů České republiky (od roku 1990).....	120
	ZÁVĚR.....	127
	SUMMARY.....	130
	POUŽITÁ LITERATURA	133
	SEZNAM PŘÍLOH.....	143
	PŘÍLOHY	145

ÚVOD

Ústředním tématem rigorózní práce je Mezinárodní organizace novinářů (dále jen MON¹), a to od doby jejího vzniku v roce 1946 až do roku 1995, kdy se uskutečnil poslední kongres MON v jordánském Ammánu.

Primárním cílem práce je zmapovat historii, vývoj, cíle, činnosti a působení MON v letech 1946–1995. Sekundárním cílem práce je pak snaha zdokumentovat, zda za aktivitami MON stála myšlenka mezinárodní novinářské organizace, anebo se jednalo o širší seskupení osob figurující v bipolárním světě.

V *první kapitole* uvádím nejvýznamnější mezinárodní novinářské organizace, které byly založeny do doby vzniku MON, tj. do roku 1946. Jedná se o Mezinárodní kongres novinářů (1896–1914), Mezinárodní federaci novinářů (1926–1940; 1952–) a Mezinárodní federaci novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí (1941–1946). Ve *druhé kapitole* nejprve shrnuji historii vzniku MON a za pomoci informačních okének popisuji jak hlavní etapy vývoje (periodizované podle kongresů MON), tak nejvýznamnější politické události, které proběhly v zahraničí i Československu a na organizaci měly nesporný vliv. Poté uvádím cíle, činnosti, působení a strukturu MON. Nakonec se věnuji hlavním osobám MON a zmiňuji životopisy pěti čelních představitelů. Ve *třetí kapitole* se zabývám působením MON na území ČSSR/ČSFR/ČR, a to v době od roku 1947 až do roku 1991, kdy se poprvé objevilo formální rozhodnutí o odejmutí práva MON mít sídlo na území ČSFR, jakož i vyvíjet související činnost. V textu se věnuji jak právním a finančním vztahům MON vůči ČSSR, tak sídlu a profesionálnímu zázemí MON (sekretariát, redakce), včetně hospodářských činností a personálií. V závěru kapitoly se pak snažím zmapovat situaci v MON po listopadu roku 1989 až do roku 1991, přičemž konkrétně sleduji vnitřní klima v MON, kauzu MON v dobovém tisku, postavení politiků a právní aspekty. Ve *čtvrté kapitole* se zabývám vztahy mezi MON a Československým svazem novinářů (dále jen ČSSN). Nejprve se věnuji stručné

¹ Seznam všech zkratkou použitých v textu uvádím v Příloze č. 25.

historii ČSSN a poté jednotlivým vztahům s ČSSN (do roku 1990), resp. Syndikátem novinářů České republiky. V samotném *závěru* textu pak odpovídám na otázky stanovené v primárním a sekundárním cíli práce a předkládám některé podněty, jež vzešly z mého studia tématu MON.

Pro zpracování tématu jsem si vybrala kvalitativní metodu, přičemž informace jsem čerpala z širokého spektra podkladů. Primárně jsem vycházela z otevřených zdrojů (tj. dostupných v knihovnách či na Internetu), počínaje monografickými publikacemi (sborníky, brožurami či studii přímo vydanými MON), přes seriálové publikace (vybraná čísla časopisů MON – *The Democratic Journalist*, *Interpressgraphic* – nebo běžný tisk vydávaný v ČSR/ČSSR/ČSFR/ČR) až k elektronickým zdrojům. Poté jsem přistoupila k vyhledávání informací ze zdrojů uzavřených – navštěvovala jsem archivy, e-mailem či osobně jsem komunikovala s rozmanitými úřady, institucemi a osobami. Neocenitelné archivní materiály mi rovněž poskytli bývalí zaměstnanci MON, pan Ing. Václav Slavík a pan prof. Kaarle Nordenstreng.

Oba cíle práce se pak snažím dokumentovat mnoha archivními materiály, které jsou obsaženy v *Příloze*. S ohledem na kontext a rámec předmětu studia se pohybují na poli světových dějin médií. Po listopadu 1989 se otázce MON ve své diplomové práci věnoval kolega Jan Čmolík (*Analýza časopisu Demokratický novinář a jeho společenské postavení v rámci Mezinárodní organizace novinářů*, 1990), nicméně od roku 1991 téma MON nebylo v českém jazykovém prostředí komplexně zpracováno.

1. STRUČNÝ NÁSTIN HISTORIE MEZINÁRODNÍCH NOVINÁŘSKÝCH ORGANIZACÍ

Historie mezinárodních novinářských organizací je úzce spjatá s rozsáhlými celospolečenskými změnami souvisejícími se vznikem moderních společností. S rozvojem technologie tisku se v raně novověké Evropě pozvolna formovaly profese tiskařů, vydavatelů, nakladatelů i prvních novinářů, přičemž potřeba vzájemnosti – ať již v odborné diskusi, nebo v boji proti „nepříteli“ (církvi, panovníkovi, konkurenci, zaměstnavateli...) – byla jen otázkou času a bezesporu souvisela s možnostmi autonomie a profesionalizace v konkrétním oboru. Založení prvního Syndikátu vydavatelů můžeme zaznamenat již v roce 1563 (Plantin z Antverp), a přestože byl plán ohledně stálého zasedání mezinárodních novinářských organizací diskutován o více než 300 let později, pak jistě není náhodou, že se tomu stalo opět v Antverpách².

V níže uvedeném textu předkládám výčet nejvýznamnějších mezinárodních novinářských organizací, které byly založeny do doby vzniku MON, tj. do roku 1946. Jedná se o *Mezinárodní kongres novinářů* (1896–1914), *Mezinárodní federaci novinářů* (1926–1940; 1952–) a *Mezinárodní federaci novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí* (1941–1946).

1.1. Mezinárodní kongres novinářů (1896–1914)

Myšlenka sdružit novinářské organizace z různých zemí v oborovou platformu na mezinárodní úrovni, jakož i pořádat její pravidelná setkání, byla poprvé vyslovena v roce 1893 na schůzce britských, francouzských a belgických novinářů v Londýně. Podrobný plán týkající se vzniku organizace a příprav souvisejícího kongresu byl vytvořen o rok později –

² In: BJORK, J. U. The First International Journalism Organization Debates News Copyright, 1894–1898. *Journalism History*. 1996, vol. 22, nr. 2, s. 59.

v průběhu konání Mezinárodní výstavy v Antverpách³. K samotnému založení organizace s názvem „*Mezinárodní kongres novinářů*“ (International Congress of the Press – dále jen ICP) pak došlo v roce 1896 na kongresu v Budapešti. Na tomto kongresu byla rovněž založena *Mezinárodní unie tiskových sdružení* (International Union of the Press Associations – dále jen IUPA) – první mezinárodní organizace pracovníků tisku, jejíž hlavní funkcí bylo organizování mezinárodních kongresů. Členy ICP i IUPA se mohli stát jak novinářské asociace, tak individuální novináři, kteří však členství získali pouze díky členství v některé z novinářských asociací, které působily v jednotlivých zemích. V roce 1897 bylo na kongresu ICP zastoupeno 49 asociací a více než 9000 novinářů z 12 zemí. V roce 1900, kdy proběhlo největší setkání ICP vůbec, bylo v této organizaci sdruženo již 69 asociací z 24 zemí⁴. Prezence účastníků, jež se dochovaly z kongresů z let 1894–1900, ukázaly, že ICP byl zejména evropskou organizací. Mezi mimoevropské země, které se setkání účastnily pravidelně, patřily pouze USA. Jejich delegace byla ovšem nepočetná a zastupovala spíše lokální novinářské kluby než národní organizace, jakými byly např. *Americká asociace vydavatelů novin* (American Newspaper Publishers Association) nebo *Národní vydavatelská asociace* (National Editorial Association). Profesor Ulf Jonas Bjork z Univerzity v Indianopolis soudí, že „... důvodem nízké účasti amerických novinářů byl nejspíš fakt, že Spojené státy měly klíčové otázky diskusí (svoboda tisku, výrobní proces či samotná role novin) probíhající na půdě ICP vyřešené. Vycházejí z amerických komerčních novin, byla svoboda tisku považována za absolutní a výroba novin hodnocena na nejvyšší úrovni...“⁵. Mezi méně početné národní delegace se zařadili také zástupci z Ruska, balkánských zemí, ale i Velké Británie. Britští novináři sdružení v *Britském institutu novinářů* (Britain's Institute of Journalists) byli zpočátku nadšenými příznivci ICP, ovšem brzy po jeho založení kongres

³ Jednalo se o světový veletrh, pořádaný ve dnech 5. 5. – 5. 11. 1894 v Antverpách. In: WIKIPEDIA. The Free Encyclopedia [online], 2015, leden, [citace 20. 1. 2015]. Dostupné na Internetu: [http://en.wikipedia.org/wiki/Exposition_Internationale_d'Anvers_\(1894\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Exposition_Internationale_d'Anvers_(1894)).

⁴ Počet individuálních členů se bohužel nedochoval, nicméně se předpokládá, že byl i jejich počet oproti předchozím létům také významně vyšší. In: BJORK, J. U. The First International Journalism Organization Debates News Copyright, 1894–1898. *Journalism History*. 1996, vol. 22, nr. 2, s. 57.

⁵ Tamtéž.

opustili a zastupování země se ujala minoritní organizace – *British International Association of Journalists* (Britská mezinárodní asociace novinářů). Na svém prvním jednání se plénum ICP zabývalo čtyřmi hlavními tématy: (1) autorskými právy⁶, (2) vzděláváním novinářů⁷, (3) snížením poštovních a telegrafních poplatků pro noviny a (4) profesionálním statutem novinářů⁸. Téma *ochrany autorských práv* dominovalo na všech jednáních ICP, přičemž v souvztažných diskusích aktivně vystupovali zejména Gaston Berardi⁹ (1894, Antverpy); Albert Bataille¹⁰ (1895, Bordeaux, a 1897, Stockholm) a Albert Osterrieth¹¹ (1897, Stockholm). Otázka autorských práv byla v převážné většině přijímána rozporuplně, negativní odezva panovala zejména v řadách zástupců katolického a monarchistického tisku, kteří noviny stále vnímali jako „obhájce cílů (země či strany) a šířitele myšlenek“¹². V tomto ohledu debata týkající se autorských práv neodmyslitelně souvisela s tehdejšími vnímáním role novin vůbec, jenž vyžadoval redefinici. Uznání potřeby legislativního zakotvení

⁶ Problematika autorských práv byla na mezinárodním poli diskutována již od 2. pol. 19. stol. a její řešení vyústilo v roce 1886 v multilaterální *Bernskou úmluvu o ochraně literárních a uměleckých děl* (dále jen Bernská úmluva), na níž ICP často reagoval. Tamtéž.

⁷ Více k tématu vzdělávání novinářů v pojetí ICP viz: BJORK, J. U. The European Debate in 1894 on Journalism Education. *Journalism & Mass Communication Educator* (USA), Spring 1996, s. 68–76.

⁸ Více k problematice profesionálního statutu novináře viz: BJORK, J. U. *Scrupulous Integrity and Moderation: The First International Organization for Journalists and the Promotion of the Professional Behaviour, 1894–1914. American Journalism*. 2005, vol. 22, nr. 1, s. 95–112.

⁹ Belgický novinář prosazující názory, že noviny musí přizpůsobovat svůj obsah měnícímu se vkusu čtenářů, tzn. přeorientovat se od literárního stylu na styl „rychlosti, přesnosti a aktuálnosti“. Propagandistickou roli novin podle něj nahradila role komerční, přičemž z tohoto důvodu noviny potřebují ochranu před konkurencí. In: BJORK, J. U. *The First International Journalism Organization Debates News Copyright, 1894–1898. Journalism History*. 1996, vol. 22, nr. 2, s. 58.

¹⁰ Právník a editor pařížského listu *Le Figaro*, který nejprve prosazoval stejný pohled na věc jako kolega Bernardi. Od roku 1897 spolupracoval s kolegou Osterriethem (více viz Poznámka pod čarou č. 12). Tamtéž, s. 59.

¹¹ Německý soudce specializující se na autorské právo. Společně s Bataillem vytvořili rozsáhlou studii zahrnující srovnání legislativy v hlavních členských zemích ICP, sběr relevantních zákonů v těchto zemích, názory k tématu od jednotlivých národních novinářských asociací i souvztažná mezinárodní jednání. Zjistili, že svoboda tisku byla ve všech legislativách přizpůsobena takové funkci tisku, která již ve své době nebyla platná – a tudíž byla nedostačující. Tamtéž, s. 59.

¹² Tamtéž, s. 60.

autorských práv tak bylo přímo podmíněno přijutím skutečnosti, že se noviny staly průmyslovým podnikem. Původní myšlenkou ICP bylo umožnit setkávání jak zaměstnavatelů (majitelů novin), tak zaměstnanců (pracujících novinářů). Členské asociace však na většinu kongresů delegovali zástupce, jež se v podnicích pohybovali na nejvyšších pozicích. Tito účastníci pak vzájemné pracovní vztahy úmyslně zlehčovali, což společným zájmům nijak neprospívalo. Poslední kongres ICP, jenž se uskutečnil v Kodani roku 1914, se pak nesl v duchu požadavku na založení zaměstnanecké (či odborové) organizace. Na mezinárodní úrovni se tato potřeba projevila v roce 1926, a to ustanovením *Mezinárodní federace novinářů* (Fédération internationale des journalistes / International Federation of Journalists, více viz kap. 1.2.). Přestože ICP nebyl příliš úspěšný v prosazování svých připomínek (např. nevalné zásahy do Bernské úmluvy) ani nebyl názorově konzistentní a neměl dlouhého trvání, pak „... jeho aktivity ukázaly, že novináři pozdních 90. let 19. století přesáhli díky výše uvedeným tématům národní hranice a bylo pro ně běžné hovořit o rozvoji novinářství a tisku jako mezinárodním fenoménu...“¹³.

1.2. Mezinárodní federace novinářů (1926–1940; 1952–)

Mezinárodní federace novinářů (Fédération internationale des journalistes / International Federation of Journalists – dále jen IFJ) byla založena dne 13. června 1926 v Paříži s cílem sdružovat profesionální novináře. V době svého vzniku měla IFJ 19 členů, mezi nimiž figurovali i zástupci z ČSR¹⁴. Novináři z Československa byli aktivními diskutéry (se svými příspěvky např. vystoupili na zasedáních výkonného výboru IFJ – Paříž, 1927; Kolín nad Rýnem, 1928), reprezentanty (v roce 1928 byl představitel ČSR zvolen do předsednictva federace) a organizátory (Českoslovenští novináři hostili 4. zasedání výkonného výboru IFJ – Praha, 4.–7. dubna 1929¹⁵). Na rozdíl od ICP se jednalo

¹³ Tamtéž, s. 62.

¹⁴ Delegáti ze Syndikátu československých novinářů.

¹⁵ Výše zmíněného zasedání se zúčastnilo 40 delegátů ze 14 členských organizací IFJ. Mezi jednotlivými body programu se objevily např. otázky monopolistické koncentrace tisku, radiofonického novinářství, mezinárodního novinářského průkazu, výchovy mladých novinářů, nezaměstnanosti a ochrany novinářů při vykonávání práce

o zaměstnaneckou (odborovou) asociaci, jejímiž členy byli – až na výjimku Austrálie – pouze novináři z Evropy. V roce 1931 měla federace 21 národních členských svazů, avšak v průběhu 2. světové války aktivity organizace pozvolna „utichaly“ a k jejímu definitivnímu zániku došlo v roce 1940. Na činnost IFJ během války ovšem navázala organizace s názvem *Mezinárodní federace novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí* (International Federation of Journalists of Allied or Free Countries – dále jen IFJ AFC; více viz kap. 1. 3.). Ke znovuoobnovení působení IFJ došlo v Bruselu v roce 1952, přičemž zakládajícími členy byly organizace, které v letech 1946–1952 vystoupily z MON. Za důvod svého vystoupení označily nemožnost plnit rezoluce¹⁶, které byly schváleny na jednáních MON v roce 1946 v Kodani a v roce 1947 v Praze¹⁷. Velká většina zakládajících organizací pocházela ze zemí, které byly členy NATO, a lze tedy předpokládat, že (opětovný) vznik IFJ byl „západní“ odpovědí na založení a formování MON v době začínající studené války. Ve sborníku MON z V. kongresu v Budapešti, který se uskutečnil v roce 1962, je tato událost popsána slovy: „... A tak se světová jednota novinářů definitivně rozpadla...“¹⁸.

Obr. 1: Logo IFJ (r. 2015)

v zahraničí. Na jednání bylo přijato několik rezolucí, např. o spolupráci se Společností národů, Mezinárodním úřadem práce či o zřízení mezinárodního čestného tribunálu (k faktickému založení Mezinárodního novinářského tribunálu došlo 12. 10. 1931 v Haagu). In: HUDEC, V. a kol. autorů. *Z historie naší novinářské organizace (1877–1987)*. Praha: Novinář, 1987, s. 154.

¹⁶ Viz Příloha č. 3.

¹⁷ Ohlasy v českém tisku ke kongresu v Praze r. 1947 – viz kap. 2.2. – Hlavní etapy vývoje (kongresy MON) a politické souvislosti.

¹⁸ In: International Organization of Journalists. *What is the International Organisation of Journalist (The I. O. J. Fifth Congress in Budapest)*. Prague: International Organization of Journalists, 1962, s. 7.

V lednu 2015 IFJ sdružovala kolem 600 tisíc členů z více než 100 zemí. Činnosti IFJ probíhají na mezinárodní úrovni, jejich hlavním cílem je obrana svobody tisku a sociální spravedlnosti, a to prostřednictvím silných, svobodných a nezávislých odborových organizací novinářů. IFJ není příznivě nakloněna žádnému konkrétnímu politickému názoru, ovšem podporuje lidská práva, demokracii a pluralismus. IFJ je proti jakékoliv diskriminaci a odsuzuje využití médií pro propagandistické či jiné intolerantní a konflikty podněcující cíle. IFJ je zastáncem politické svobody a kulturního projevu, hájí odborové organizace a další základní lidská práva. IFJ je organizace, která za novináře vyjednává jak ve Spojených národech, tak v mezinárodních odborových hnutích. IFJ podporuje novináře a jejich svazy, kdykoliv bojuje za svá pracovní a profesionální práva. Založila „Mezinárodní fond bezpečí“, aby mohla poskytnout humanitární pomoc pro novináře v tísni. Politika IFJ je řízena Kongresem, který se schází jednou za tři roky, přičemž poslední Kongres se uskutečnil 4.–7. 6. 2013 v Dublinu. Vlastní činnost IFJ vykonává sekretariát, který řídí volený výkonný výbor. Sídlo sekretariátu je v Bruselu.¹⁹

1.3. Mezinárodní federace novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí (1941–1946)

Mezinárodní federace novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí (International Federation of Journalists of Allied or Free Countries, dále jen IFJ AFC) byla založena na válečném kongresu novinářů dne 13. prosince 1941 v Londýně. Obsahově a programově měla činnost navazovat na IFJ, nicméně jak aktivity, tak trvání organizace byly ohraničeny válečnými událostmi. Jedním ze zakládajících členů federace byl i československý novinář Jiří Hronek, který ve stejné době pobýval v Londýně²⁰.

¹⁹ In: International Federation of Journalists. *About IFJ* [online], 2015, leden, [citace 25. 1. 2015]. Dostupné na Internetu: <http://www.ifj.org/about-ifj/>.

²⁰ Více viz kap. 2.4.3. Jiří Hronek (1905–1987).

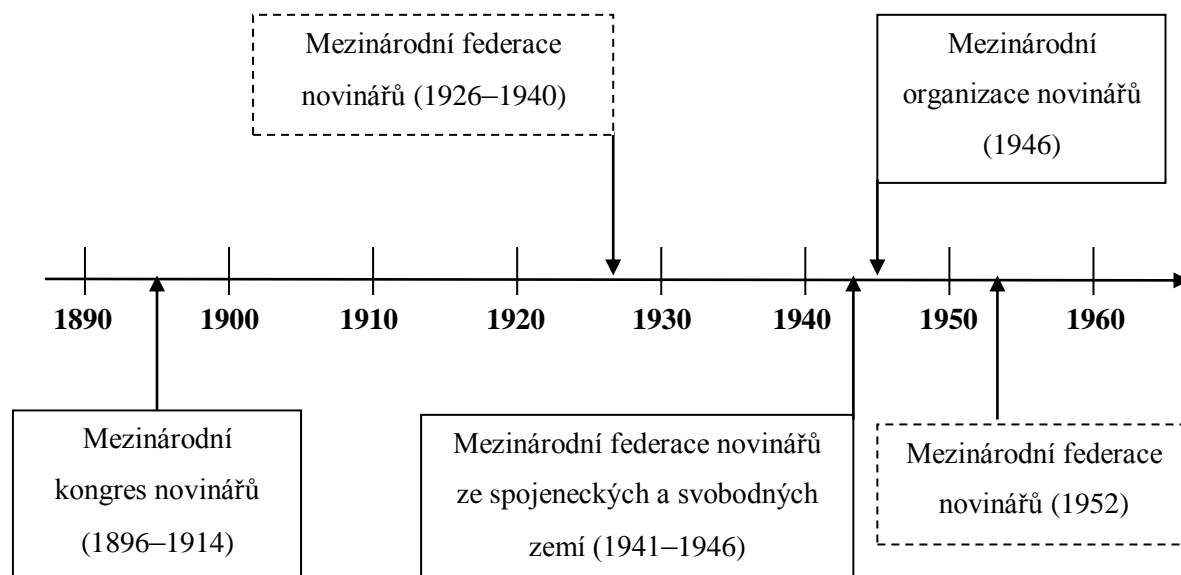

Obr. 2: Logo IFJ AFC (r. 1946)

IFJ AFC iniciovala svolání Mezinárodního kongresu novinářů²¹. Kongres proběhl ve dnech 3.–9. června 1946 v Kodani, zúčastnilo se jej 21 delegací – včetně tříčlenné skupiny novinářů z Československa – a došlo na něm k založení *Mezinárodní organizace novinářů* (International Organization of Journalists; více viz kap. 2.).

²¹ Více viz Příloha č. 1.

Rekapitulace nejvýznamnějších mezinárodních novinářských organizací do vzniku MON²²

Obr. 3: Časová osa

²² Vzhledem k tomu, že MON formálně stále existuje, ponechávám v informačním okénku jen datum založení organizace.

2. MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE NOVINÁŘŮ

V následující části práce nejprve shrnuji historii vzniku MON. Poté přistupuji k popisu hlavních etap vývoje, které periodizuji podle kongresů MON. Mezi jednotlivé texty vkládám informační okénka, do nichž zaznamenávám stručnou charakteristiku dané etapy i související politické události ve světě i Československu, které měly na organizaci nesporný vliv. Poté uvádím cíle, činnosti, působení a strukturu MON. Nakonec se věnuji hlavním osobám MON a v samotném závěru kapitoly uvádím životopisy pěti čelních představitelů, jejichž výběr jsem volila podle jejich postavení v rámci organizace a dostupnosti informací.

2.1. *Historie vzniku*

Mezinárodní organizace novinářů byla založena na „Mezinárodním kongresu novinářů“, který uspořádala organizace IFJ AFC²³ ve dnech 3.–9. června 1946 v Kodani. Schůzka byla iniciována dopisem vedení IFJ AFC ze dne 26. března 1946, v němž bylo zmíněno, že: (1) k účasti byly vyzvány všechny národní novinářské organizace svobodných zemí; (2) hlavním cílem setkání bude projednání založení Mezinárodní federace novinářů s celosvětovou působností, přičemž bude-li se založením federace panovat souhlas, pak bude na jednání rovněž zvolena právní forma federace, vedení, sídlo, členské příspěvky ad., a (3) za výchozí body pro jednání posloužilo ujednání přijaté na Výroční konferenci IFJ AFC, která proběhla v březnu 1945. Závěr dopisu byl věnován připomenutí historie a náplně činnosti IFJ AFC i sumarizaci příložených dokumentů. Za přípravný výbor kongresu a výkonný výbor IFJ AFC byl pod textem podepsán Archibald Kanyon (prezident IFJ AFC). Hlavním cílem setkání tak mělo být navázání na předválečnou činnost IFJ.²⁴

²³ Viz kap. 1.3. – Mezinárodní federace novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí (International Federation of Journalists of Allied or Free Countries).

²⁴ Plné znění dopisu se nachází v Příloze č. 1.

Na kongresu bylo přítomno 165 delegátů z 21 zemí světa (nejen delegáti národních novinářských organizací, ale i např. pozorovatelé z OSN apod.) a o jejich ubytování se postaral dánský parlament. Na jednání došlo k založení nové organizace – MON – s cílem prosazovat nejen práva novinářů (profesní zájmy), ale také vyžadovat povinnosti (např. požadavek závazného etického kodexu); přijetí provizorních stanov²⁵; ustavení provizorního sídla v Londýně (tj. ve stejném městě, jako měla sídlo předválečná IFJ AFC) a zvolení prozatímního vedení ve složení Eugene Morel (viceprezident, Francie), Milton Murray (viceprezident, USA), Archibald Kenyon (prezident, VB), Keith F. Bean (tajemník a pokladník, Austrálie), Tor Gjesdal (viceprezident, Norsko) a Alexander Sverlov (viceprezident, SSSR)²⁶.

Obr. 4: První vedení MON (r. 1946)

Zleva: Eugene Morel (viceprezident, Francie), Milton Murray (viceprezident, USA), Archibald Kenyon (prezident, VB), Keith F. Bean (tajemník a pokladník, Austrálie), Tor Gjesdal (viceprezident, Norsko), Alexander Sverlov (viceprezident, SSSR)²⁷

²⁵ Na přípravě provizorních stanov pracoval jeden z kongresových výborů, který byl složen z delegátů z Belgie, Československa, Dánska, Finska, Francie, Velké Británie, JAR, USA a SSSR.

²⁶ A. Kenyon a A. Sverlov zastávali stejnou pozici jako v předválečné IFJ AFC.

²⁷ In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II.* (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 102.

Československou delegaci na kongresu zastupovali předseda SČN Otakar Wunsch, Jiří Hronek, K. F. Zieris (tajemník SČN²⁸) a Emil Štefan (SSN)²⁹.

Obr. 5: Fotografie ze zahájení jednání o založení MON (r. 1946, Kodaň)³⁰

Změna provizorií pak byla stanovena pro nadcházející, tj. II. kongres MON. Na kongresu probíhalo několik tematických diskusních setkání, přičemž největší ohlas měla sekce věnovaná svobodě tisku. Výstupy z poslední zmíněné sekce byly shrnuty v textu s názvem „Stanovisko k principům svobody“³¹ a v prohlášení „Tisk a mír“. Na kongresu se také objevily drobné roztržky týkající se volby členů představenstva (procedurální

²⁸ SČN = Svaz českých novinářů, více k proměně názvu svazu viz kap. 4.1.1. Stručná historie SČN / ÚSČSN / SČSN / ČSSN / SN ČR.

²⁹ In: CEBE, J. *Novinářská organizace v letech 1945–1948*. Praha, 2012. Disertační práce. Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc., s. 139.

³⁰ Tamtéž, s. 11.

³¹ K. Nordenstreng a J. Kubka tento text přirovnávají – z filosofického a politického hlediska – k rezoluci „Mass Media Declaration“, jež byla přijata UNESCO v r. 1978. In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II*. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 14.

kompromis), distribuce brožury o nesvobodě tisku v Polsku (konflikt mezi J. Szapirem a M. E. Rojkem, resp. novináři z Polska a polskými novináři z exilu) nebo podoby organizace (zda individualismus, nebo odborářství).

K. Nordenstreng a J. Kubka v této souvislosti ve své knize *Useful Recollection, Part II.*, zmiňují autentické záznamy z kongresu, které sice průběh setkání popisují jako přátelský, veselý a s optimistickými závěry, nicméně „... za jasnou a idylickou fasádou poválečných dní bylo cítit veliké napětí, které se později ukázalo...“³².

2.2. *Hlavní etapy vývoje (kongresy MON) a politické souvislosti*

V následujícím textu předkládám soupis kongresů MON, které se uskutečnily v letech 1947–1995. První a poslední dva kongresy MON (tj. akce pořádané v letech 1946, 1947, 1991 a 1995) popisují podrobněji, a to z důvodu zachycení atmosféry jak v době vzniku organizace, tak jejího postupného konce. Mezi jednotlivými kongresy pak vyznačují formou informačních okének hlavní etapy vývoje MON a politické události, které proběhly ve světě i Československu, jelikož měly na vývoj a činnosti MON nesporný vliv.

1. etapa: 1946–1947	Politická situace
<p>→ převaha poválečného optimismu; přes drobné procedurální roztržky „pozitivní duch kodaňského kongresu“ trvá</p>	<p>→ S³³: norimberské procesy s válečnými zločinci, zahájení dekolonizace zemí třetího světa, nezávislost Indie, Pákistánu a států Blízkého východu, vznik lidových republik ve východní Evropě, Trumanova doktrína a politika containmentu, Marshallův plán; založení Informbyra;</p> <p>→ Č: pokračuje odsun českých Němců, první poválečné parlamentní volby – vítězství KSČ</p>

³² Tamtéž, s. 12.

³³ S = svět, Č = Československo

	= ↑ vlivu KSČ a prosazování závislosti na SSSR, Marshallův plán nejprve přijat, na Stalinovu intervenci odmítnut
--	--

- **II. kongres MON | červen 1947, Praha (Československo)**

II. kongres MON proběhl ve dnech 3.–10. června 1947 v Praze a zúčastnilo se jej 208 delegátů a hostů (např. pozorovatelé z UN či UNESCO) z 28 zemí, přičemž organizaci celého kongresu měl na starosti SČN v čele s Jiřím Hronkem³⁴. Na zahájení setkání promluvil Jan Masaryk (ministr zahraničních věcí ČSR), který ve své řeči kladně zhodnotil rozmanité spektrum účastníků, jelikož „... zastoupení různých politických názorů, legislativ či pohledů na svobodu tisku učiní diskuse nejen zajímavé, ale také velmi živé...“³⁵. V úvodu jednání se svými projevy dále vystoupili K. Gottwald (předseda vlády), J. Hronek (SČN, později na tomto jednání zvolen generálním tajemníkem a pokladníkem MON), O. Wunsch (prezident SČN) a A. Kenyon (prezident MON). Společenská část kongresu se nesla ve stylu předchozího kodaňského setkání – prezident ČSR (a patron kongresu) Dr. Edvard Beneš uspořádal na Pražském hradě recepci³⁶; v Národním divadle bylo uvedeno představení Bedřicha Smetany „Prodaná nevěsta“ a ženy mohly v Prague English Club navštívit módní

³⁴ Přípravy kongresu začaly ihned po ukončení I. sjezdu v Kodani (1946), předsedou organizačního výboru byl Jiří Hronek. SČN pak na kongresu zastupovali dva oficiální delegáti – J. Hronek a K. F. Zieris – a 14 pozorovatelů (7 z Čech a 7 z Moravy), SSN měl zastupovat Karol Hušek a dalších 7 pozorovatelů ze Slovenska. In: CEBE, J. *Novinářská organizace v letech 1945–1948*. Praha, 2012. Disertační práce. Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc., s. 141–143. Více informací k přípravám a účasti SČN na II. kongresu MON viz kap. 4.1.2. Vztahy MON a Československého svazu novinářů (do r. 1990).

³⁵ In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists)*. Prague: IOJ, 1988, s. 18.

³⁶ In: *Zahraniční novináři u presidenta republiky*. Lidová demokracie III., 7. 6. 1947, č. 131, s. 2.

přehlídku³⁷. Všechna jednání se odehrávala ve Slovanském domě v Praze, přičemž v sále byly umístěny vlajky všech 28 přítomných zemí i speciální logo³⁸ kongresu.

Obr. 6: Jan Masaryk – výřez fotografie z dobového tisku

„... ministr zahraničí Jan Masaryk při svém projevu...“³⁹

Na kongresu pak byly projednávány tyto body:

(1) *přihlášky ke členství v MON* – kromě Egypta a Íránu, jejichž členské svazy sdružovaly jak novináře (zaměstnance), tak vlastníky (zaměstnavatele), což bylo v rozporu s ujednanými pravidly – byly všechny vyřízeny kladně. Rozjitřená debata panovala pouze kolem projednávání přihlášky španělské delegace.⁴⁰ Všechna jednání byla téměř doslovně

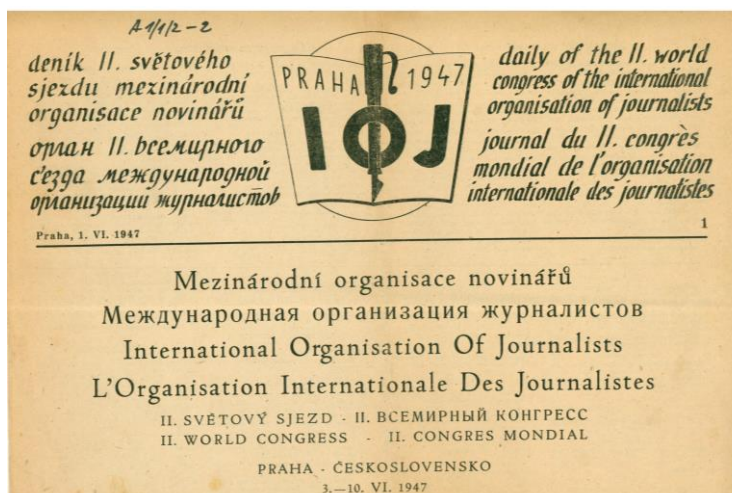
³⁷ In: Deník II. světového sjezdu mezinárodní organizace novinářů. 1. 6. 1947, č. 1, I. vydání, s. 2.

³⁸ Ukázka speciálně vytvořeného loga se nachází v Příloze č. 16.

³⁹ In: Fotografie: Mezinárodní sjezd novinářů zasedá právě v Praze. Lidová demokracie III., 5. 6. 1947, č. 130, s. 1.

⁴⁰ Španělská skupina působící v exilu nereprezentovala („pravou“) národní organizaci, a tudíž podle stanov neměla být přijata. Zástupci britské delegace trvali na tom, aby španělská exilová skupina přijata nebyla, a to z výše uvedených procedurálních důvodů, sovětští delegáti naopak prosazovali, aby Španělé přijati byli, protože („pravý“) národní svaz je ve Frankově Španělsku fašistický a Američané odmítli na toto téma diskutovat, jelikož „... na kongres nepřijeli řešit politiku, ale problémy novinářů...“. K. Nordenstreng a J. Kubka ve své knize

zaznamenávána, protože pražský organizační výbor vydával každý den speciální kongresový deník, a to ve 3 jazycích (angličtina, francouzština, ruština);

Obr. 7: Ukázka titulní strany kongresového deníku z 1. 6. 1947⁴¹

(2) *sídlo organizace* – v této souvislosti proběhla údajně velice ostrá diskuse. Na I. kongresu MON v Kodani byl totiž – byť – za provizorní sídlo určen Londýn a zástupci SČN navrhli, aby sídlo organizace bylo do budoucna v Praze. Američané s tímto návrhem nesouhlasili, protože změny uvnitř organizace by mohly u okolního světa o organizaci utvářet špatný dojem, Norové navrhovali rotační systém, Maďaři souhlasili s Prahou, Holanďané a Britové byli pro Londýn a sovětská delegace pro Prahu. Na základě hlasování pak byla sídlem zvolena Praha a do stanov byla zanesena věta, že o sídle bude rozhodovat Kongres⁴²;

Useful Recollection, Part II., pak uvádějí, že americký odmítavý postoj byl zajímavý tím, že ve stejné době kolovaly v americkém tisku zprávy o hospodářské pomoci vlády USA právě Frankově Španělsku... In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II.* (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 19.

⁴¹ Deník II. světového sjezdu mezinárodní organizace novinářů. 1. 6. 1947, č. 1, I. vydání.. In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka.

⁴² Výsledek hlasování byl následující – pro Prahu 13, proti 8, nepřítomni 3. Hlasování PRO: Rakousko, Bulharsko, Československo, Finsko, Maďarsko, Island, Norsko, Polsko, Rumunsko, Španělsko, Švédsko, SSSR a Jugoslávie. PROTI (a pro Londýn) hlasovali: Austrálie, Belgie, Řecko, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a

(3) *stanovy* – ještě před jejich samotným jednomyslným přijetím byl upraven čl. I., týkající se cílů a úlohy MON⁴³, a proběhla diskuse k hlasovací a volební proceduře, avšak samotné rozhodnutí bylo nakonec ponecháno raději až na další kongres.⁴⁴

(4) *svoboda tisku* – přičemž diskuse vyústila ve formulaci a následné přijetí „Prohlášení o svobodě tisku“. Text byl téměř identický s rezolucí přijatou na kodaňském kongresu, až na poslední odstavec, v němž se hovoří o tom, že „... Národy světa jsou unaveny válkou a touží po míru. Pokud si budou muži a ženy dobré vůle rozumět, nevyvstanou mezi nimi žádné konflikty. Být informován svobodně, čestně, přesně a úplně je základním právem všech lidí na světě. Se svobodou národů se zrodila i svoboda tisku a MON ve jménu svých členů a lidí, které zastupuje, prohlašuje, že: (a) pro všechny novináře musí existovat svobodný přístup ke zprávám a informacím; (b) musí existovat naprostá svoboda v publikování zpráv, informací a názorů, bez ohledu na poptávku...“⁴⁵. Během diskuse bylo kromě jiného otevřeno i tzv. řecké téma, spočívající ve vyjádření zklamání jugoslávského delegáta Sarajčiče nad proslovem řeckého delegáta Daskalaskise, který „... hovořil o svobodě tisku, zatímco v jeho zemi bylo v jednom roce zakázáno vydávání 12 listů a nejméně 45 novinářů bylo za svou činnost odsouzeno na doživotí...“⁴⁶.

USA. Hlasování se nezúčastnili zástupci z Palestiny, Filipín a Venezuely. In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II*. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 22.

⁴³ P. Yudin – vedoucí sovětské delegace – v této souvislosti navrhl, aby byla do stanov zanesena odpovědnost novinářů za své profesní činy svým národním organizacím, jelikož se obával změny MON v „beztvarý orgán“. Proti tomuto návrhu vystoupil M. Murray, který upozornil, aby taková ustanovení nevedla k totalitářským pravidlům, jež by novinářům diktovala, co mají psát. Diskuse k tématu nakonec zůstala otevřená a přesunuta na jednání dalšího kongresu. K. Nordenstreng a J. Kubka tuto konfliktní část označují jako „sovětský pozměňovací návrh“. Tamtéž, s. 22.

⁴⁴ Proti sobě se střetly dva názory: první, prosazující, aby každá delegace měla 1 hlas na 1000 členů v organizaci (max. však 10 hlasů), a druhý, prosazující, aby každý stát měl 1 hlas (tj. princip shodný s UN). K. Nordenstreng a J. Kubka tuto konfliktní část označují jako „americký pozměňovací návrh“. Tamtéž, s. 23.

⁴⁵ Tamtéž, s. 26.

⁴⁶ Tamtéž, s. 25.

„Neznalost je semeníštěm nedorozumnění a konfliktů. Celý svět je unaven válkou a vroucně si přeje mír. Snažili se muži a ženy dobré vůle navzájem se poznati a dorozuměti se, pak nevznikne mezi nimi spor.
Je základním právem lidu kdekoliv, aby byl informován svobodně a o všem.
Dále má rezoluce 4 hlavní body: a) Psát pravdu bez předsudků, rozšiřovat poznání bez postranních úmyslů. b) Usnadňovat řešení hospodářských, sociálních a lidských problémů světa. c) Podporovat úctu pro lidská práva a základní svobodu pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství. d) Pomáhat zajistit mezinárodní mír a mezinárodní bezpečnost vzájemným dorozuměním a spoluprací národů.

Obr. 8: Ukázka konce textu článku uveřejněného 8. 6. 1947 v Lidových novinách, v němž jsou zmíněny některé body rezoluce⁴⁷

Kromě výše uvedených rezolucí byly na jednání dále přijaty ještě dva dokumenty týkající se novinářů. V prvním z nich byl kladen důraz na to, aby měli novináři dostatek novinového papíru („newsprint supply“), a ve druhém z nich se hovořilo o právech novináře věnovat se vlastním politickým aktivitám. Na setkání byli také přítomni pozorovatelé z UN (T. Gjesdal a Ch. A. Hogan) a UNESCO (R. Mahen). R. Mahen vyjádřil přesvědčení o budoucí spolupráci mezi UNESCO a MON. T. Gjesdal sdělil, že organizace UN udělila MON konzultativní statut Kategorie A a účastníky setkání pozval na plánovanou konferenci UN o svobodném přístupu k informacím. V této souvislosti byl na kongresu vytvořen speciální výbor, který pro konferenci UN zhotovil speciální rezoluci „Návrh MON pro ekonomický a sociální výbor UN (ECOSOC)“⁴⁸. V závěru kongresu bylo zvoleno nové vedení ve složení: A. Kenyon (prezident, VB), viceprezidenti E. Morel (Francie), M. Murray (USA), P. Yudin (SSSR), G. Nielsen (Dánsko) a J. Hronek (generální tajemník a pokladník; ČSR). Rovněž došlo ke schválení nového místa pro III. kongres MON – a tím se stal Brusel.

⁴⁷ In: fSt. *Světový kongres tisku ukončen. Praha sídlem mezinárodní organizace novinářů*. Lidová demokracie III., 8. 6. 1947, č. 132, s. 2.

⁴⁸ Ukázka textu rezoluce se nachází v Příloze č. 3.

K. Nordenstreng a J. Kubka ve své knize *Useful Recollection, Part II.* hovoří o tom, že i přes rozmišky, které se vyskytly např. v souvislosti s projednáváním přihlášky španělské delegace, volbou sídla, „americkým a sovětským pozměňovacím návrhem“ či řeckým tématem, se „... pražský kongres vždy vrátil ke konsensuálním náladám a duchu kodaňského kongresu, i když ve vzduchu poletovalo mnoho politického napětí...“⁴⁹. Z historické perspektivy však bylo zřejmé, že apolitický přístup, jež se snažil prezident Kenyon v MON uplatňovat, byl dlouhodobě neudržitelný. Navíc již v době konání kongresu se projevovaly různé signály, které na politický (tj. prosovětský a anti-imperialistický) směr ubírání organizace poukazyvaly, jako např. když pouze zástupci sovětské delegace dostali ve Věstníku svazu českých novinářů prostor kongresu zhodnotit, čímž informovanost těch, kteří nebyli akce účastni, byla jednostranná. Stejně tak nedlouho po konání kongresu upozorňoval na možné budoucí zneužití organizace pro politické účely – na místo řešení problémů novinářské profese – generální tajemník britské organizace novinářů C. J. Bundock, který v tomto směru zaslal v roce 1949 J. Hronkovi dopis⁵⁰.

II. kongres MON v dobovém československém tisku

V souvislosti s konáním II. kongresu MON v Praze jsem rovněž provedla monitoring dvou vybraných periodik⁵¹ – a to (a) *Lidové demokracie* a (b) *Rudého práva* za období 1.–20. června 1947. V *Lidové demokracii* vyšlo ve sledovaném období celkem 7 článků a jedna fotografie. První dva články uveřejněné k zahájení „... až dosud největšího mezinárodního novinářského sjezdu...“⁵² se objevily dokonce již 1. června 1947, tedy dva dny před vlastním zahájením kongresu. V *Rudém právu* bylo za sledované období

⁴⁹ In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II.* (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 26.

⁵⁰ In: CEBE, J. *Novinářská organizace v letech 1945-1948*. Praha, 2012. Disertační práce. Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc., s. 146-148.

⁵¹ Všechny ohlasy z vybraného československého tisku uvádím v Příloze č. 4.

⁵² In: *Mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. *Lidová demokracie* III., 1. 6. 1947, č. 127, s. 1.

publikováno celkem 11 článků, jež byly v různých vydáních novin publikovány i vícekrát, a 2 fotografie. Články vydané v *Lidové demokracii* informovaly o dění kongresu věcně, objektivně a bez ideologické příměsi. *Rudé právo* uveřejnilo, stejně jako Lidová demokracie, zprávy o všech podstatných událostech kongresu, nicméně ideologická orientace byla v textech zřejmá. Některé titulky byly tedy mírně zavádějící (např. Sjezd novinářů zkoumá členství Bulharska, Řecka a Jugoslávie⁵³), ve sděleních byl kladen větší důraz na příspěvky sovětských delegátů a tyto byly hodnoceny vždy pozitivně, v komentáři V. Dolejšího⁵⁴ byl samoúčelně použit výňatek z projevu Dr. E. Beneše týkající se svobody tisku atd.

2. etapa: 1947–1950	Politická situace
<p>→ kodaňský konsensuální duch byl nejprve zachován, ale apolitický přístup se jevil neudržitelný; začíná krize, z MON vystupují první organizace, stupňují se vnitřní konflikty ideologického rázu</p>	<p>→ S: začátek studené války a světové bipolarity; SSSR – vlastní atomovou bombu, podporuje socialistické revoluce v Latinské Americe a JV Asii, založení NSR, NDR, NATO a RVHP; berlínská blokáda; nezávislost Barmy, Nového Zélandu, vyhlášení státu Izrael i Čínské lidové republiky (Mao Ce-tung)</p> <p>→ Č: komunistický převrat – počátek komunistické diktatury, nová československá ústava → znárodnování podniků, násilná kolektivizace, založení táborů nucených prací a PTP, podpora těžkého / potlačování lehkého průmyslu, negativní vliv RVHP; 1. vlna emigrace; vykonstruované politické procesy; ideologizace institucí</p>

⁵³ In: PRAHA. *Sjezd novinářů zkoumá členství Bulharska, Řecka a Jugoslávie*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, IV.–V. vydání, s. 3.

⁵⁴ In: DOLEJŠÍ, V. *Svoboda tisku a informací*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 2.

- **III. kongres MON | září 1950, Helsinky (Finsko)**

III. kongres MON se uskutečnil ve dnech 15.–17. září v Helsinkách⁵⁵, zúčastnilo se jej 62 novinářů i mezinárodní pozorovatelé (WFTU, WIDF, WFDY, IUS či WPC⁵⁶) z 30 zemí. Na kongresu byly diskutovány aktivity, které probíhaly v době mezi II. a III. kongresem – v této souvislosti byl nejen vyjádřen souhlas s dosavadními aktivitami výkonného výboru a generálního tajemníka (tj. s posilováním jednoty pokrokových novinářů), ale také provedena kritika novinářských organizací z USA, VB a jiných západních zemí, které z MON vystoupily. Kongres schválil několik rezolucí, které se týkaly např. úkolů demokratických novinářů v boji za mír⁵⁷, pomoci perzekuovaným novinářům⁵⁸ či odvolání konzultativního statutu Kategorie A MON v UN⁵⁹. Zatímco některé další členské organizace ze západních zemí ohlásily svůj odchod, Kongres schválil přijetí dalších 5 novinářských svazů (z Albánie, Číny, KLDK, Mongolska a NDR). Mezi dalšími body programu pak byla i změna stanov a volba nového vedení. Změny ve stanovách se týkaly jednak upřesnění formulací úkolů a cílů, a dále pak členství, jež nově umožňovalo do MON vstoupit jako (a) národní svaz novinářů,

⁵⁵ III. kongres se měl původně konat v Bruselu, avšak 10. 10. 1949 přišla od belgických novinářů zpráva, že kongres neuspořádají. V reakci na tuto situaci se ozval Francouzský syndikát novinářů s návrhem na konání kongresu v Paříži. Ujednáno bylo březem 1950, avšak vzhledem k tomu, že Francie mnoha delegátům neudělila víza, kongres neproběhl. III. kongres nakonec připravil finský svaz novinářů – ovšem jednalo se o YLL (tedy nikoliv nejrepresentativnější SSL, kteří z MON vystoupili) a kongres proběhl v září v Helsinkách.

⁵⁶ WFTU = World Federation of Trade Unions, WIDF = Women's International Democratic Federation, WFDY = World Federation of Democratic Youth, IUS = International Union of Students či WPC = World Peace Council. Seznam všech zkratkou použitých v textu uvádím rovněž v Příloze č. 25.

⁵⁷ V této rezoluci bylo mimo jiné řečeno, aby demokratičtí novináři „... posilovali své úsilí v boji proti iniciátorům nové války či v boji proti válečné propagandě v médiích...“. In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists)*. Prague: IOJ, 1988, s. 46.

⁵⁸ V textu ujednání byly ostře odmítnuty perzekuce, uvěznění, mučení a zabíjení novinářů, přičemž Kongres v této souvislosti výkonnému výboru navrhl, aby prozkoumal možnosti založení mezinárodního fondu právě na pomoc perzekuovaným novinářům.

⁵⁹ MON byl konzultativního statutu zbaven na základě rozhodnutí ECOSOC UN ze dne 20. 7. 1950.

(b) národní skupina MON a (c) individuální člen.⁶⁰ Nové vedení bylo zvoleno ve složení: Jean-Maurice Hermann (prezident, Francie); viceprezidenti Doudou Gyae (Západní Afrika), Jozef Kowalczyk (Polsko), K. M. Rydberg (Finsko), Konstantin Simonov (SSSR), Hu Tsucmo (Čína) a Jiří Hronek (generální tajemník, ČSR). Československo bylo opět schváleno místem sídla MON.

3. etapa: 1950–1958	Politická situace
<p>→ situace v MON koresponduje se ↑ mezinárodního napětí; z MON vystupují organizace mající domovskou zemi v NATO; MON se začíná orientovat na země třetího světa; počátek tichého boje s IFJ; poprvé vydán časopis <i>The Democratic Journalist</i> (1953)</p>	<p>→ S: mccarthismus; korejská válka 1950–1953; smrt J. V. Stalina – zlom v politice SSSR (Chruščov – výroky o mírové koexistenci) –; berlínská krize; založení hnutí nezúčastněných; obsazení Tibetu; Tchaj-Wan – Čínská republika; Montánní unie; Alžběta II. královnou; vyhlášení republiky Egypt; dohoda mezi USA a Frankovou vládou; nezávislá Indočína; USA a SSSR vyzkoušely první vodíkové bomby; obnovení nezávislého a demokratického Rakouska; Varšavská smlouva; potlačení povstání v Maďarsku; nezávislost Súdánu, Maroka a Tuniska; Suezská krize; Eisenhowerova doktrína; vznik EHS; prohlubování hospodářských rozdílů ve světě</p> <p>→ Č: pokračuje období stalinismu (do r. 1953) – procesy s komunistickými funkcionáři a tzv. buržoazními nacionalisty, hospodářská krize</p> <p>→ měnová reforma; vznik 3. odboje v zahraničí; likvidace střední vrstvy, vedoucí</p>

⁶⁰ Zavedení individuálního členství reagovalo na aktuální situaci v MON, kdy MON opouštěly národní novinářské svazy, avšak celá členská základna s tímto krokem nemusela nutně souhlasit. Individuální členství se pak týkalo takových případů, kdy národní novinářský svaz buď již byl, nebo ještě nebyl členem MON. In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II*. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 47–48.

	místa nahrazována tzv. dělnickými kádry; jednotná státní ideologie: marxismus-leninismus; vyhrocování politické krize, nutnost hospodářské konsolidace; 2. vlna kolektivizace zemědělství; II. sjezd čs. spisovatelů (kritika KSČ, požadavky svobody tvorby ad.)
--	---

- **IV. kongres MON | květen 1958, Bukurešť (Rumunsko)**

IV. kongres MON se konal 16.–18. května 1958 v Bukurešti a bylo na něm přítomno 61 delegátů a 21 pozorovatelů a hostů z 27 zemí. Kongres nejprve podpořil všechny aktivity výkonného výboru a sekretariátu, které proběhly v době mezi III. a IV. kongresem. Následná diskuse se týkala zejména mezinárodní spolupráce a solidarity mezi novináři – Kongres v tomto směru: (1) navrhl, aby se 8. září stalo Mezinárodním dnem solidarity s pokrokovými novináři, kteří byli za své myšlenky perzekuováni⁶¹, (2) založil Mezinárodní novinářskou cenu a vyznamenal jí první tři novináře⁶² a (3) pověřil sekretariát, aby mezi členskými svazy i individuálními členy MON zorganizoval finanční sbírku na výstavbu rekreačních zařízení na břehu Černého moře⁶³. Poté byly přijaty dvě hlavní rezoluce, které se vztahovaly k otázkám míru a jednotě všech novinářů světa⁶⁴. Závěrem byl odsouhlasen dodatek ke stanovám, a to že se Kongres bude scházet jednou za čtyři roky, a zvoleno nové vedení s obsazením: Jean-Maurice Hermann (prezident, Francie); viceprezidenti Michal Hoffman (Polsko), Daniel

⁶¹ Výběr data byl vázán na den popravení J. Fučíka (8. 9. 1943).

⁶² Více viz kap. 2.3.2. Činnosti – Mezinárodní novinářská cena MON. Informace o vyznamenaných osobách je obsažena v Příloze č. 7.

⁶³ Více viz kap. 2.3.2. Činnosti – Rekreační zařízení MON.

⁶⁴ „... Kongres si je vědom, že jednota všech novinářů – bez ohledu na jejich názory, rasu či sociální zřízení, v němž žijí –, jež se nese v duchu míru a vzájemného porozumění, bude významnou silou v jejich dalších profesionálních, sociálních a materiálních zájmech i pro zdokonalování mezinárodních vztahů a spolupráce...“ In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II*. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 68.

Kraminov (SSSR), Renato Leduc (Mexiko), Mauri Ryömä (Finsko), Den To (Čína) a Jaroslav Knobloch (generální tajemník, ČSR).

4. etapa: 1958–1962	Politická situace
<p>→ posílení organizace přijetím nových členů; růst vzdělávacích aktivit v zemích třetího světa; konflikt s IFJ i reakce na destabilizovanou mezinárodní politickou situaci trvají; poprvé udělena Mezinárodní novinářská cena MON (1958); otevření prvního rekreačního zařízení pro novináře ve Varně (1959)</p>	<p>→S: duch Camp Davidu – uvolnění mezinárodního napětí; Kuba pod vládou Castra; mírové využití Antarktidy, založení ESVO/EFTA; dokončení kolektivizace v NDR; případ U-2 = zhoršení vztahů mezi Z a V; smlouva o bezpečnosti mezi USA a Japonskem; francouzský pokus s jadernými zbraněmi; Čína – roztržka s Moskvou; vznik OPEC; nezávislost Kypru; Kongo a Ghana republikou; JFK prezidentem USA; J. A. Gagarin – první člověk ve vesmíru; Sierra Leone – nezávislá monarchie; invaze CIA v Playa Girón; začátek války ve Vietnamu; druhá berlínská krize – stavba berlínské zdi; založení OECD; nezávislost Kuvajtu; Syrská arabská republika; zasedání nezúčastněných států v Bělehradě; státní převrat v Barmě, nezávislost Alžírsko; republiky Rwanda a Burundi; nezávislá monarchie Uganda</p> <p>→ Č: nová ústava (ČSSR); prohlubování hospodářské krize, ↑ nespokojenosti obyvatelstva s komunistickým zřízením</p>

- **V. kongres MON | srpen 1962, Budapešť (Maďarsko)**

V. kongres MON proběhl ve dnech 6.–10. srpna 1962 a zúčastnilo se jej 166 osob (89 delegátů členských svazů a skupin, 35 pozorovatelů z různých novinářských organizací, 8 pozorovatelů z mezinárodních organizací a 34 hostů) z 59 zemí světa. V předvečer kongresu se uskutečnila 2. výstava Interpressphoto, jež následně vyústila k založení Mezinárodní fotografické sekce MON. Na kongresu byly přijaty přihlášky nových žadatelů do MON, přičemž se jednalo o organizace a novinářské skupiny z Argentiny, Bolívie, Kolumbie, Kuby,

Ekvádoru, Indonésie, Iráku, Mali, Mexika, Peru a Jižního Vietnamu. Aktuální počet členských svazů byl 28 a zhruba polovina z nich pocházela ze zemí třetího světa. Na jednání byla dále přednesena zpráva o dění v MON mezi IV. a V. kongresem; bylo přijato několik rezolucí, které se týkaly např. etického rozměru profese novináře, perzekucí novinářů, socioekonomických problémů novinářů či podpory novinářů ze zemí třetího světa⁶⁵. Pro další funkční období byli zvoleni: Jean-Maurice Hermann (prezident, Francie); viceprezidenti Hussein Fahmy (Spojené arabské emiráty), Ching Chung-hua (Čína), Honorio Muñoz García (Kuba), Mamadou Gologo (Mali), Michal Hoffman (Polsko), Joesoef (Indonésie), Olavi Laine (Finsko), Renato Leduc (Mexiko), Pavel Satyukov (SSSR) a Jiří Meissner (generální tajemník, ČSSR).

Na kongresu mělo dojít k posunu od studeno-válečné rétoriky k řešení konkrétních otázek přímo souvisejících s profesí novináře.⁶⁶

5. etapa: 1962–1966	Politická situace
<p>→ další posun v orientaci na země třetího světa (Afrika, Asie, Jižní Amerika) – vzdělávací aktivity, účast delegátů MON na seminářích či jejich přípravě; založení Mezinárodní fotografické sekce MON (1962), Mezinárodního institutu novinářů W. Lamberze (1963), Institutu MON pro vzdělávání novinářů (1964) a Mezinárodní loterie MON (1964); otevření rekreačního zařízení na Balatonu (1965); ustavení Sociálního a Profesního výboru (1966)</p>	<p>→S: karibská krize, NSR – konec kontaktů s Kubou; elyzejská smlouva s Francií; státní převrat v Sýrii; USA – M. L. King, boj za rovnoprávnost černochů –, JFK; USA, VB a SSSR – podpis dohody o zastavení atomových zkoušek (kromě Číny – první pokus o atomový výbuch – a Francie); vznik federace Malajsie; neúspěšná jednání o hranicích mezi Čínou a SSSR; Chruščov odvolán, střídá ho Brežněv; oficiální vstup USA do vietnamské války; OOP oficiální organizací; Tanzanie a Zambie republikami; válka o Kašmír (Indie x Pákistán); N. Ceausescu v čele ÚV Rumunské</p>

⁶⁵ „Výzva k jednotě“ byla určena Mezinárodnímu výboru pro spolupráci novinářů, Výboru pro informování a spolupráci novinářů Latinské Ameriky a Pan-africkému svazu novinářů.

⁶⁶ In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II.* (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 81.

	<p>KS; nezávislost Singapuru a Rhodesie; intervence vojenských jednotek USA v Dominikánské republice proti nástupu vlády komunistů; ideologický převrat – proletářská kulturní revoluce v Číně; vystoupení Francie z NATO</p> <p>→ Č: nástup čsl. reformy (O. Šik – omezení direktivního plánování, zesílení tržních prvků apod.); veřejná kritika stalinismu – nová vlna destalinizace (soudní rehabilitace nevinně odsouzených, např. G. Husáka); krach 3. pětiletky</p>
--	--

- **VI. kongres MON | říjen 1966, Berlín (NDR)**

VI. kongres MON se konal ve dnech 10.–15. října 1966 v Berlíně za účasti 268 novinářů a 14 zástupců mezinárodních novinářských organizací z 68 zemí světa. Na kongresu bylo přijato dalších 22 národních asociací a skupin, takže členská základna MON aktuálně čítala 140 tisíc novinářů ze 108 zemí. Na kongresu byly diskutovány zejména profesní a sociální otázky novinářů – v této souvislosti byly přijaty rezoluce, které doporučovaly založit stálé výbory MON zabývající se profesními a sociálními otázkami.⁶⁷ Vzhledem k rostoucí spolupráci MON s rozvojovými zeměmi měly debaty i politický rozměr (např. přijetí rezoluce vyjadřující solidaritu lidem ve Vietnamu). Na kongresu se rovněž objevil požadavek ohledně rozšíření mezinárodního zastoupení v generálním sekretariátu MON⁶⁸. Nové vedení bylo zvoleno ve složení: Jean-Maurice Hermann (prezident, Francie);

⁶⁷ Ke stálým výborům MON více viz kap. 2.3.2.

⁶⁸ Po VI. kongresu tak v generálním sekretariátu MON pracovali tajemníci ze SSSR (pro Evropu), z NDR (pro Afriku, Asii, arabské země + správcovství Mezinárodního fondu solidarity MON), z Kolumbie (pro Ameriku) a z Itálie (spolupráce s mezinárodními organizacemi), z Rumunska (profesionální záležitosti), z Polska (publikační činnost) a Bulharska (sociální otázky). In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka, Poznámky k dějinám MON.

viceprezidenti Ahmed Bahaa El-Dine (Egypt), Harri Czepuck (NDR), Djeung Djoun Ki (Severní Korea), J. E. Figueroa Váscones (Peru), Stanislaw Mojkowski (Polsko), Tsend Namsrai (Mongolsko), A. O. Román (Chile), Paavo Ruonaniemi (Finsko), Tân Dúc (Jižní Vietnam), Ernesto Vera (Kuba), Michail Zimianin (SSSR) a Jiří Kubka (generální tajemník, ČSSR).

Pro berlínský kongres mělo být charakteristické „utužení“ MON a jeho profilace jako mezinárodní organizace složené z národních svazů socialistických zemí a zemí třetího světa, pokrokových skupin a individuálních členů z tzv. Západu. Kongres byl vnímán jako historický mezník, zejména ve vztahu ke kontinuitě a expanzi organizace, přičemž jako jedno z mála negativ byl vnímán konflikt s Čínou.⁶⁹

6. etapa: 1966–1971⁷⁰	Politická situace
<p>→ kvantitativní rozvoj MON: nárůst členské základny, rozšíření profesionální a sociální činnosti = vyšší potřeba finančních zdrojů pro tyto aktivity → počátek hospodářských podniků MON – založení konferenčního servisu (1969); poprvé vydán časopis <i>Interpress Magazin</i> (1968) a <i>Interpressgrafik</i> (1969); rozšíření mezinárodního zastoupení v generálním sekretariátu; založení Informačního centra v Kairu (1969) a Klubu zemědělských novinářů se sídlem v Sofii (1970)</p>	<p>→ S: vojenský puč v Řecku; vznik Evropského společenství; občanská válka v Nigérii; dohoda o nešíření atomových zbraní; portugalský diktátor odvolán; M. L. King zavražděn; studentské protesty ve Francii; Severní Irsko – boje katolíků proti protestantům; ofenzíva Tet ve Vietnamu (začátek porážky USA); nezávislost Nauru; odstoupení Ch. DeGaulle; pohraniční válka na Ussuri (Čína x SSSR); konec kulturní revoluce v Číně; první lidé na Měsíci; protesty proti válce ve Vietnamu; jednání čtyř velmocí o</p>

⁶⁹ Čínská novinářská asociace přestala participovat na všech aktivit MON, aniž by se jakkoliv vyjádřila ke svému formálnímu členství v MON. In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists)*. Prague: IOJ, 1988, s. 92.

⁷⁰ Od r. 1971, tj. od VII. kongresu MON, jsem měla k dispozici velmi málo pramenů, tudíž i související informace jsou stručné. Nicméně charakteristiky jednotlivých etap od r. 1966 až do r. 1995 jsem jednak konzultovala s bývalým prezidentem MON, panem prof. Kaarle Nordenstremem, a dále pak čerpala z materiálu pocházejícího z archivu pana Ing. Václava Slavíka – *Poznámky k dějinám MON*, bez uvedení datace a autora, nicméně dle úvodu textu (... „V době, kdy Mezinárodní organizace novinářů vstupuje do 45. roku své existence“..., s. 1) předpokládám původ dokumentu z konce roku 1990.

	<p>statutu Berlína; začátek jednání SALT; Moskevská smlouva; USA rozšířily válku na Kambodžu; občanská válka v Jordánsku; republiky Kongo a Gambie; nová východní politika Brandtovy vlády; Německo-polská smlouva</p> <p>→ Č: ↑diskusí o reformě společnosti a politické krize; IV. sjezd spisovatelů – kritika byrokratické nadvlády; pražské jaro 1968, pokus o reformu socialismu (pro krátké období zrušení cenzury, opětovná svoboda slova a shromažďování, obnova zakázaných spolků a organizací) – ukončení pražského jara vojenskou intervencí vojsk Varšavské smlouvy; 2. vlna emigrace, období normalizace</p>
--	---

- **VII. kongres MON | leden 1971, Havana (Kuba)**

VII. kongres MON se uskutečnil ve dnech 4.–11. ledna v Havaně a jednalo se o první kongres MON, který byl pořádán na latinsko-americkém kontinentě. Setkání se zúčastnilo celkem 326 novinářů z 84 zemí, byla na něm vyjádřena podpora lidí ve Vietnamu, Laosu a Kambodži a byla přijata ujednání týkající se jak odborné činnosti MON, tak působení sociálního výboru.

<p>7. etapa: 1971–1976</p> <p>→ vznik Videopress MON (1974; soubor hospodářských sekcí); poprvé udělena Čestná medaile Julia Fučíka MON (1974); upevnění anti-imperialistické jednoty s důrazem na</p>	<p>Politická situace</p> <p>→ S: dohoda 4 velmocí o Berlíně; válka o připojení východního Pákistánu; OSN – vyloučení Tchaj-wanu, přijetí Číny; vojenský puč v Ugandě; USA x SSSR – smlouva</p>
---	---

<p>země třetího světa, podporované vzestupem Hnutí nezúčastněných zemí (NAM)⁷¹</p>	<p>SALT 1 o omezení strategického zbrojení; teroristický útok na XX. letních olympijských hrách v Mnichově; SRN – základní smlouva = faktické uznání NDR; vznik republiky Srí Lanky; Richard Nixon navštívil Peking a Moskvu (dohoda o normalizaci americko- čínských vztahů); příměří ve vietnamské válce; Řecko republikou; NDR a NSR v OSN; nová Atlantická charta; Brežněv na návštěvě v USA; vojenský puč v Chile; válka Jom-Kippur (Egypt, Sýrie x Izrael); ropný šok – ropa se stává zbraní v politických sporech, N. Ceausescu prezidentem Rumunska; vojenský puč na Kypru (rozdělení na řeckou a tureckou část); státní převrat v Etiopii; závěrečný akt KBSE; terorismus jako způsob řešení konfliktů – stammheimský proces proti jádru RAF; konec Frankovy diktatury ve Španělsku; konec vátky ve Vietnamu – kapitulace Saigonu; občanská válka v Libanonu; Kambodža a Laos pod komunistickou vládou; Angola republikou; Papua-Nová Guinea nezávislou monarchií</p> <p>→ Č: období normalizace pokračuje: restaurace byrokratické diktatury – vyloučení reformního křídla z ÚV KSČ, prověrky členů strany; XIII. sjezd KSČ – vydání Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti; XIV. sjezd KSČ – vyhlášení programu budování „reálného socialismu“; československo-sovětská smlouva</p>
---	--

⁷¹ In: NORDENSTRENG, K. *Useful Recollections, Part III*. (Excursion into the History of the International Organization of Journalists based in Czechoslovakia). Prague: Charles University, 2015 (to be published).

• **VIII. kongres MON | září 1976, Helsinky (Finsko)**

VIII. kongres MON proběhl ve dnech 21.–23. září 1976 v Helsinkách, přítomno bylo 132 delegátů a 111 pozorovatelů a hostů ze 70 zemí. Na jednání byli přijati noví členové a tzv. Orientační dokument, který nejen mapoval činnost MON v uplynulých 30 letech, ale zabýval se též situací aktuální, včetně budoucích úkolů organizace. Dále kongres poprvé udělil Čestnou medaili J. Fučíka⁷²; zvolil nové vedení ve složení: K. Nordenstreng (prezident) a J. Kubka (generální tajemník). Všechny přítomné informoval, že MON byla vyznamenána zlatou medailí F. Joliot-Curie (World Peace Council). Jean-Maurice Hermann byl zvolen čestným prezidentem MON.

8. etapa: 1976–1981	Politická situace
<p>→ pokračování anti-imperialistické orientace, inspirované výzvou NAM týkající se Nového mezinárodního informačního řádu (NWICO), ale zároveň stále větší pozornost na uvolnění napětí a spolupráci s IFJ i regionálními sdruženími (od roku 1978 prostřednictvím konzultačních schůzek UNESCO)⁷³; v Sofii založen Mezinárodní institut žurnalistiky G. Dimitrova (1977); poprvé vydán The IOJ Newsletter (1981)</p>	<p>→ S: vznik Vietnamské socialistické republiky; Alžírsko republikou (příklon k revolučnímu socialismu, islám státní náboženství); východní Berlín – konference o eurokomunismu; zemřel Mao Ce-Tung; výzva pro uvolnění politiky na Středním východě; demokratická ústava ve Španělsku; obsazení Kambodži Vietnamci; Camp David – mírová smlouva mezi Egyptem a Izraelem; svobodné Grónsko; M. Thatcherová premiérkou VB; uzavření dohody SALT 2; nehoda jaderného reaktoru v USA; Sovětská válka v Afghánistánu; zemřel maršál Tito; Zimbabwe nezávislým státem; pumové atentáty v Itálii a Německu; začátek irácko-iránské války v zálivu; Polsko – vznik Solidarity v čele s L. Walesou; vojenský puč v</p>

⁷² Seznam všech osob oceněných Čestnou medailí J. Fučíka se nachází v Příloze č. 8.

⁷³ In: NORDENSTRENG, K. *Useful Recollections, Part III*. (Excursion into the History of the International Organization of Journalists based in Czechoslovakia). Prague: Charles University, 2015 (to be published).

	<p>Turecku</p> <p>→ Č: prezidentem G. Husák; krize hospodářství a celého normalizačního režimu; formování protikomunistického odboje (Charta 77, VONS apod.) a jeho perzekuce; vznik samizdatu</p>
--	--

- **IX. kongres MON | říjen 1981, Moskva (SSSR)**

IX. kongres MON se sešel ve dnech 19.–22. října 1981 v Moskvě a byl veden v duchu 35. výročí založení organizace. Jednání se zúčastnilo celkem 193 delegátů a 113 pozorovatelů z 89 zemí. V jednotlivých diskusních sekcích se hovořilo o přispění MON k odzbrojení a posílení míru; mezinárodnímu porozumění, solidaritě a spolupráci mezi novináři; boji za národní svobodu, odstranění kolonialismu a ustavení nového informačního řádu a podpoře perzekuovaných pokrokových novinářů. Kongres ustavil další dva nové stálé výbory MON – Výbor pro odborné vzdělávání a Výbor pro studia a dokumentaci – a přijal tyto hlavní dokumenty: „Appeal“ (výzva novinářům celého světa k jednotě v úsilí za zachování míru a mezinárodní bezpečnosti) a „Orientační dokument“ (ustavující priority pro činnosti organizace jako celku).

<p>9. etapa: 1981–1986</p> <p>→ další rozvoj MON i rozšíření profesionální činnosti – založení Výboru pro odborné vzdělávání a Výboru pro studia a dokumentaci (1981); založena Škola solidarity J. Fučíka a Mezinárodní institut žurnalistiky J. Martího (1983); snaha vyrovnat anti-imperialistický a uvolňující přístup⁷⁴ - myšlenky perestrojky a glasnosti</p>	<p>Politická situace</p> <p>→ S: USA – R. Reagan prezidentem; Francie – F. Mitterrand prezidentem; mírová demonstrace v NSR proti atomovým zbraním; atentát na papeže Jana Pavla II.; Egypt – atentát na prezidenta, nástupce: M. H. Mubarak; Izrael vrátil Sinaj; válka o Falklandské ostrovy; konec éry L. Brežněva;</p>
---	---

⁷⁴ In: NORDENSTRENG, K. *Useful Recollections, Part III*. (Excursion into the History of the International Organization of Journalists based in Czechoslovakia). Prague: Charles University, 2015 (to be published).

<p>pronikají i do činnosti MON, ale v důsledku brzdících tendencí ve Svazu novinářů SSSR, ČSSN a Svazu novinářů NDR se prosazují pomalu; ↑ tlaku KSČ na MON – snaha organizaci více podřídít svým zájmům = za generálního tajemníka dosazen Miloš Jakeš ml.⁷⁵</p>	<p>exodus z Nigérie; španělští socialisté znovu u vlády; sovětské vojenské letadlo sestřelilo korejský Jumbo-Jet; turecký severní Kypr samostatným státem; nové rozmístování amerických raket v SRN; americká invaze na Grenadu; nové volby v Argentině; vojenský režim v Chile; změna ve vedení Kremle (K. U. Černěnko – M. Gorbačov – začátek perestrojky a glasnosti); roste konflikt mezi Íránem a Irákem – USA posílají lodě do Perského zálivu; vyostření krize ze zadluženosti v Latinské Americe; Polsko – pohřeb zavražděného kněze politickou demonstrací; hrozivá ekologická bilance Evropy; největší průmyslová katastrofa v Bhópálu; odsouzení příslušníků RAF; civilní vlády v Brazílii a Uruguay; Portugalsko a Španělsko novými členy ES; výjimečný stav v Jižní Africe</p> <p>→ Č: J. Seifert získal Nobelovu cenu za literaturu (1984); schváleny Zásady přebudování hospodářského mechanismu – 1. krok k reformě</p>
--	---

- **X. kongres MON | září 1986, Sofie (Bulharsko)**

X. kongres MON proběhl ve dnech 20.–23. září 1986 v Sofii. Na setkání byly diskutovány aktivity, které se uskutečnily v uplynulých 5 letech, i plány do budoucna. Dále se projednávala témata, která se týkala novinářské profese a jejího přispění v boji za mír, proti fašismu, apartheidu, kolonialismu a neokolonialismu. Rovněž se jednalo o podpoře nového

⁷⁵ In: Poznámky k dějinám MON, s. 2. Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka.

informačního řádu a jeho implementaci do rozvojových zemí prostřednictvím vzdělávání novinářů v mezinárodních školách MON nebo o nebezpečí rostoucí tendence monopolistické koncentrace informačních médií v západních zemích. Na kongresu bylo opět voleno nové vedení, přičemž prezidentem byl znovu zvolen K. Nordenstreng. Další personální obsazení vedení uvádím v kapitole 2.4.1.

10. etapa: 1986–1991	Politická situace
<p>→ 1986–1988: ve všech směrech nejúspěšnější období (vzestup ukončen událostmi roku 1989 v ČSSR)⁷⁶; první návrh na změnu stanov v historii MON (1987); porvé udělen Zlatý odznak MON a Zlatý odznak se safírovou hvězdou MON (1987); 105 členských a přidružených organizací, zahrnujících 250 000 novinářů, z celkového počtu 105 organizací pak bylo 83 z rozvojových zemí Afriky, Asie, Latinské Ameriky a Karibiku, což představovalo 80 % z členství v MON (1988)⁷⁷; změna na postu generálního tajemníka – Jiří Kubka vystřídán Dušanem Ulčákem; předsednictvo přijímá rozhodnutí změnit strukturu, složení a metody práce na sekretariátu i ve vedení MON (1988); množí se požadavky na zlepšení efektivity práce, včetně decentralizace a demokratizace (1988); krize československé MON (od listopadu 1989); rozpuštění ČSSN (1990) – MON má sídlo v zemi, jejíž domovská organizace není jejím</p>	<p>→ S: vražda O. Palmeho; schválení stavby tunelu mezi Francií a VB; Filipíny – diktátorský prezident Marcos svržen opozicí, konec diktatury na Haiti; americké bombardování libyjských měst; katastrofa jaderného reaktoru v Černobylu; aféra Irangate; Tibet požaduje samostatnost; M. Gorbačov a R. Reagan podepsali dohodu o likvidaci atomových zbraní středního doletu; svobodné prezidentské volby v Jižní Koreji; stávková černých horníků v JAR; prezident NDR poprvé na návštěvě v NSR; USA – SSSR: společná kontrola atomových zbraní – začátek likvidace raket; vyhlášení palestinského státu; Panamský konflikt; příměří v Nikaragui; stažení sovětských vojsk z Afghánistánu; Londýn – koncert ve Wembley / podpora N. Mandely a protest proti politice apartheidu; korupční proces v SSSR; příměří v Zálivu; přijaté reformy na stranické konferenci ÚV KSSS, M. Gorbačov prezidentem; svobodné prezidentské volby v Chile; nový předseda</p>

⁷⁶ In: NORDENSTRENG, K. *Useful Recollections, Part III*. (Excursion into the History of the International Organization of Journalists based in Czechoslovakia). Prague: Charles University, 2015 (to be published).

⁷⁷ Tamtéž, Part Three, Personal Recollections from the IOJ, text about Jiří Kubka.

<p>členem; další změna na pozici generálního tajemníka: Dušan Ulčák → Bernd Rayer (NDR, 04/1990) → Gérard Gatinot (Francie, 08/1990); negativní kampaň proti MON; příprava na XI. kongres – požadavky na hluboké změny charakteru, struktury a celkové politiky MON, včetně demokratizace a snahy zachovat sídlo MON v Praze; FMV rozhoduje o ukončení aktivit MON v ČSSR k 06/1991⁷⁸</p>	<p>vlády v Maďarsku; USA – G. Bush prezidentem; navázání oficiálních styků s OOP; konec angolské války; pokračování války v Jugoslávii; demise vlády v Polsku; SSSR opustilo Afghánistán; JAR – nový prezident; nezávislost Namibie; SSSR – zemědělská reforma, nové volby; Polsko – povolena činnost Solidarity; Maďarsko – začátek demontáže železné opony; tvrdé potlačení masových studentských demonstrací v Pekingu; SSSR – národnostní hnutí a nepokoje – suverenity Lotyšska; Polsko – premiér z řad Solidarity; Maďarsko republikou; bourání berlínské zdi, otevření Braniborské brány; Chile – nový prezident, konec diktatury; svobodné Rumunsko, Bulharsko; začátek nových vztahů SSSR x ČSFR; N. Mandela svobodný; Ázerbajdžánsko-arménské rozbroje; nezávislá Litva, Estonsko; NDR – přihlášení k odpovědnosti za zločiny spáchané během 2. sv. války; Namibie – nová africká země; JAR – zrušení rasové segregace; sjednocení Německa; konference KBSE – konec studené války; eskalace krize v Perském zálivu</p> <p>→ Č: M. Gorbačov v ČSSR; Palachův týden; Několik vět; demonstrace proti režimu sametová revoluce = pád komunistické diktatury; prosinec – jmenování nové vlády; VH prezidentem – největší amnestie; Havlův</p>
--	--

⁷⁸ In: 11th Congress of the International Organization of Journalists. Harare, January 24–29, 1991. Report prepared by Vaclav Slavik in collaboration with past president Kaarle Nordenstreng and a new president Armando Rollemberg.

	plán pro Evropu; harmonogram hospodářské reformy; první svobodné volby – A. Dubček v čele FS
--	--

- **XI. kongres MON | leden 1991, Harare (Afrika)**

XI. kongres MON se uskutečnil ve dnech 24.–29. ledna 1991 v Harare, zúčastnilo se jej 138 delegátů⁷⁹ z 84 novinářských organizací a 44 pozorovatelů a hostů. Na zahajovacím ceremoniálu promluvili Kaarle Nordenstreng, prezident MON, William Bango, prezident Svazu zimbabwských novinářů, a Charles Chikerma, generální tajemník Svazu afrických novinářů. Pracovní část setkání pak zahájil Neal Swancott z odborové organizace IFJ, jejímž jménem kongres pozdravoval. Akce byli přítomni i vrcholní političtí představitelé hostitelské země – prezident republiky Zimbabwe Robert Mugabe, ministr informací Chitepo a ministr zahraničí Shamuyrarira.

Účastníci setkání se nejprve věnovali otázce *členství* a přijetí nových členů. MON byla rozšířena na 300 000 novinářů ze 109 členských organizací. Dále byly předneseny *zprávy o činnosti MON za uplynulé období* (tj. od posledního kongresu v Sofii v roce 1986; prezentace přednesli prezident, generální tajemník, zástupci škol a dokumentačního servisu MON). Po seznámení s texty následovala bouřlivá diskuse zabývající se zejména budoucností, dalším směřováním i sídlem MON. Bylo odsouhlaseno, že vedení udělá maximum pro to, aby sídlo zůstalo v Praze, nicméně pokud by to nebylo možné, jako další místa byly navrženy Berlín, Brazílie, Bukurešť, Ženeva, Varšava a Madrid. Většina delegátů požadovala radikální změny na pozicích vedení organizace, byla pro decentralizaci, demokratizaci a deideologizaci dosavadních struktur, ale i pro posílení profesního i odborového charakteru organizace. Požadavky na změny vycházely z obav, aby se

⁷⁹ Vzhledem k probíhající válce v Perském zálivu bylo umožněno všem členským organizacím z arabských zemí, aby v případě neúčasti mohli s Kongresem komunikovat všemi dostupnými komunikačními prostředky. In: International Organization of Journalists. *12th Congress, January 28 – 31, 1995, Amman, Jordan. An Organization for the third millenium*. Prague: International Organization of Journalists, 1995.

neopakovala situace, kdy byla organizace ovládána několika málo vlivnými členskými organizacemi⁸⁰. Prezident i generální tajemník byli v tomto ohledu velmi kritizováni, nicméně dotazy a výtky odargumentovali a závěrečné zprávy za uplynulé období byly schváleny. Poté došlo k seznámení se zprávami *finančního a ekonomického rázu*, přičemž delegátům kongresu byly informace o hospodaření předloženy vůbec poprvé v historii organizace. Účastníci setkání v následné diskusi zmínili nejen to, že díky změnám probíhajícím v Československu budou ekonomické podniky MON generovat mnohem nižší zisk, ale zároveň poukázali na řadu nedostatků a nejasností, které zprávy obsahovaly. V názorech na ekonomické vedení MON se lišili i prezident a generální tajemník. Zprávy schváleny nebyly a naopak došlo ke zřízení komise, jejímž úkolem bylo vyšetření všech nejasností týkajících se financí a ekonomických aktivit hospodářských podniků MON v letech 1986–1990. Profesní otázky byly projednávány ve třech *pracovních skupinách* zaměřených na právo na informace a ochranu novináře, sociální a odborovou tematiku a jednotu mezinárodních novinářských hnutí. Zásadní diskuse byla věnována *nové strategii, změně stanov a rezolucím k aktuální situaci ve světě* (např. k válce v Perském zálivu). Na kongresu byla učiněna významná reflexe dosavadní činnosti MON a proběhlo redefinování základních principů, jakož i strategické orientace organizace do budoucna. Kongres byl podle slov tehdejšího prezidenta MON A. S. Rollemberga „... veden demokraticky, nic nebylo zakrýváno, žádný návrh nebyl záměrně přednesen a vše se diskutovalo otevřeně. Zvláště omyly, k nimž došlo následkem svazků bývalého sekretariátu MON s politikou totalitních režimů zemí Východní Evropy...“.⁸¹ Na kongresu pak byly stanoveny tyto nové závazky:

- a. nekompromisně bránit svobodu projevu národů, a to i menšin, ať už jsou etnického, náboženského, či ideologického charakteru;

⁸⁰ In: 11th Congress of the International Organization of Journalists. Harare, January 24 – 29, 1991. Report prepared by Vaclav Slavik in collaboration with past president Kaarle Nordenstreng and a new president Armando Rollemberg, s. 6. Vychází z textu *Poznámky k dějinám MON* (In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka) se pravděpodobně jednalo o Svaz novinářů SSSR, ČSSN a Svaz novinářů NDR.

⁸¹ Informace je čerpána z přílohy dopisu A. S. Rollemberga adresovaného R. Zemanovi ze dne 19. 6. 1992. Příloha obsahovala kopii textu projevu, jež A. S. Rollemberg přednesl na kongresu IFJ (z 8.–12. 6. 1992, Montreal). In: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

- b. bojovat proti všem formám útlaku, proti rasismu, kolonialismu a za lidská práva;
- c. podílet se na boji novinářů jak na poli profesionálním, tak i odborářském, s prioritním zvýrazněním otázky ochrany novinářů.

Úkolem výše uvedených závazků pak mělo být „... determinovat nový cíl, inspirovat činnost a definovat nový profil MON“.⁸² Kongres v Harare měl tedy představovat historický mezník v dějinách MON, jelikož nové vedení projevilo nejen snahu vyrovnat se s minulostí, ale představilo i vize ohledně dalšího směřování organizace⁸³, včetně navržení spolupráce s IFJ.⁸⁴

*Nové vedení*⁸⁵ bylo zvoleno ve složení Armando Sobral Rollemberg⁸⁶ (prezident, Brazílie), M. J. Tome (první viceprezident, Mozambik), Alexander Angelov (druhý viceprezident, Bulharsko), Bayi Sinibaguy Mollet (viceprezident pro Afriku, Kongo), T. Munkhjargal (viceprezident pro Asii a Oceánii, Mongolsko), Fernando Diogo (viceprezident pro Evropu, Portugalsko), Luis Julio Garcia (viceprezident pro Latinskou Ameriku, Kuba), Kevin P. Lynch (viceprezident pro Severní Ameriku, USA), Y. M. Al

⁸² Tamtéž.

⁸³ Nedílnou součástí nových představ o směřování MON byl i zájem o postavení ženy-novinářky v rámci profesionální sféry. V tomto ohledu A. S. Rollemberg napsal dne 20. 8. 1992 R. Zemanovi dopis týkající se podpory žen-novinářek. V dopise je uvedeno, že se MON rozhodl podporovat ženy-novinářky, a to zaměřením se na ty aktivity, jež se jich v každodennosti dotýkají. V příloze zprávy pak přiložil dotazník, který připravily kolegyně Adriana Núñez a psychologka Mirta Gonzáles z University v Costa Rice, právě na téma stávající postavení ženy-novinářky. Hlavním cílem dotazníkového šetření pak bylo získat data, na jejichž základě by byl vytvořen akční plán zamýšlející se nad konkrétními výzkumy, semináři, profesním vzděláváním, jakož i založením vlastní oborové platformy pro ženy-novinářky. Tamtéž.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Na hararském kongresu došlo poprvé v dějinách MON k demokratické volbě vedení. O funkci předsedy se ucházeli čtyři kandidáti, o funkci generálního tajemníka dva. Do této doby se o vedoucích místech nehlasovalo. In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka. Překlad článku *Gatinot a Rollemberg zvoleni do vedení MON* od finského novináře jménem Markku Vainio.

⁸⁶ Od konce roku 1993 byl prezidentem MON pan M. J. Tome. In: International Organization of Journalists. *12th Congress, January 28 – 31, 1995, Amman, Jordan. An Organization for the third millenium*. Prague: International Organization of Journalists, 1995.

Massoudi (viceprezident pro Arabský svět, Jemen), Moses Nagamootoo (viceprezident pro Karibskou oblast, Guyana), Gérard Gatnot (generální tajemník, Francie), Mazen Hussein (zástupce generálního tajemníka, Palestina), M. Grigore (pokladník, Rumunsko) a A. R. Jaen (zástupce pokladníka, Costa Rica). Titul *čestného prezidenta MON* byl věnován L. S. Lopezovi z Mexika, *mezinárodní novinářská cena MON* byla udělena těmto novinářům: F. Pessas (Portugalsko), M. Podkowinski (Polsko), M. Loemos (Angola), G. Marko (Bulharsko), S. Naciu (Rumunsko) a Asociaci arabských novinářů na okupovaném palestinském území⁸⁷.

<p style="text-align: center;">11. etapa: 1991–1995</p> <p>→ spory odborů/zaměstnanců x vedení MON; FMV odjímá MON právo mít sídlo v ČSFR; pokus o vyrovnání se s minulostí a nastavení nového směru působení organizace; MON vydává publikace IOJ Newspaper a World of Journalists; aktivní účast zástupců MON na odborných mezinárodních akcích; negativní projevy nesprávné volby nového vedení (prezident A. S. Rollemberg, pokladník M. Grigore ad.) → komplikované řízení organizace, včetně hospodaření⁸⁸ i komunikace napříč organizací, → přípravy XII. kongresu – další pokusy o vyrovnání se s minulostí, návrhy na spolupráci s oborovými univerzitami, myšlenka spolupráce s IFJ a vytvoření Světové konfederace novinářů (1994); kladen větší</p>	<p style="text-align: center;">Politická situace</p> <p>→ S: nové vlády v Polsku a Německu, bouře v Pobaltí; operace Pouštní bouře, JAR – konec apartheidu; rozpad RVHP a Varšavské smlouvy; vypuknutí občanské války v Jugoslávii; konec třicetileté války v Etiopii; podpis dohody START; konec nadvlády OOP v Libanonu; první svobodné volby v Polsku; Madrid – konference o Blízkém Východu; ukončení existence SSSR; B. Jelcin nahrazuje M. Gorbačova; Maastrichtská smlouva</p> <p>→ Č: OF politickou stranou, vznik ODS; rozdělení ČSFR na ČR a SR; pokračuje společenská a ekonomická reforma – zákony o privatizaci, restituční zákon; odchod sovětských vojsk; začátek 1. kola kupónové privatizace; ČR členem Rady Evropy</p>
---	---

⁸⁷ In: 11th Congress of the International Organization of Journalists. Harare, January 24 – 29, 1991. Report prepared by Vaclav Slavik in collaboration with past president Kaarle Nordenstreng and a new president Armando Rollemberg.

⁸⁸ Do negativních výsledků hospodaření se ovšem promítl i lhostejný přístup samotných členských organizací. V roce 1989 údajně zaplatilo členské příspěvky jen 15 z tehdejších 87 členských organizací MON. In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka, *Gatnot a Rollemberg zvoleni do vedení MON*, s. 3.

<p>důraz na regionální centra, na aktivní zapojení členů výkonného výboru do dílčích aktivit (nefungovat pouze na supervizorské bázi); pokračovat v podpoře svobody slova a projevu, respektovat profesi novináře a podporovat kolegy z rozvojových zemí, bojovat proti vytváření velkých mezinárodních mediálních skupin atd. / celkově krizový management na místo běžných aktivit, a to vinou: (1) otřesení ekonomického pozadí MON, (2) rozpadu SSSR a (3) špatného vedení generálního tajemníka G. Gatina a prezidenta A. S. Rollemburga⁸⁹</p>	
--	--

- **XII. kongres MON | leden 1995, Ammán (Jordánsko)**

XII. kongres MON proběhl ve dnech 28.–31. ledna 1995 v Ammánu a zúčastnilo se jej více než 100 delegátů ze všech kontinentů. Jednalo se o vůbec poslední kongres MON, a proto v níže uvedeném textu uvádím maximum dostupných informací, ať již s ohledem na fakticitu, tak zaznamenání jednotlivých nálad, názorů či směřování⁹⁰. Mezi hosty kongresu se objevili zástupci z organizací UNESCO, Červený kříž, Mezinárodní federace novinářů, Arabská federace novinářů a Svaz afrických novinářů. Na kongresu bylo zvoleno nové vedení s mandátem pro další čtyřleté období. Zahajovacího ceremoniálu, který proběhl v královském kulturním centru, se zúčastnil jordánský premiér a ministr informací Khaled Karaki, který poděkoval za projevenou důvěru související se místem konání kongresu, vyřídil pozdravy od krále Husseina. Následovaly proslovy, ve kterých členové odstupujícího vedení poděkovali

⁸⁹ In: NORDENSTRENG, K. *Useful Recollections, Part III*. (Excursion into the History of the International Organization of Journalists based in Czechoslovakia). Prague: Charles University, 2015 (to be published).

⁹⁰ In: International Organization of Journalists. *12th Congress, January 28 – 31, 1995, Amman, Jordan. An Organization for the third millenium*. Prague: International Organization of Journalists, 1995.

všem novinářům, kteří ve jménu své profese položili život a obecně zdůraznili významnou roli MON na poli ochrany novinářů. Zástupce z UNESCO zdůraznil naději, že se MON bude spolupodílet na přípravě mediálního semináře pro arabské státy, který by se měl uskutečnit v Jemenu v roce 1996. Zástupce IFJ přečetl zdravici generálního tajemníka Aidana Whita a řekl, že mezi oběma organizacemi již neexistují žádné ideologické bariéry. Vyslanec Červeného kříže informoval o zřízení „horké linky pro novináře“, kteří se ocitnou v nebezpečí nebo nepřátelských zónách.

V průběhu diskuse byla projednávána pravidla pro přidělování volebních hlasů pro jednotlivé organizace a otázky přijímání nových členů. Odstupující generální tajemník a pokladník prezentovali závěrečné zprávy týkající se aktivit a hospodaření organizace za uplynulé období⁹¹. Po přednesu jednotlivých dokumentů delegáti vyjádřili řadu výtek k nadbytečným výdajům, zbytečným aktivitám, nezájmu o problémy novinářů i nedostatečnému profesionálnímu zaměření MON a žádali oba zástupce k odpovědnosti. Konkrétní poznámky k bývalému vedení a aktivitám MON přednesli např. delegáti z Indie, Francie či Polska. Indická delegace kladla důraz na volbu nového, nezdiskreditovaného vedení, francouzští novináři zdůraznili paralyzování MON byrokracií a nutnost projít skutečnou inovací, Polsko vyzdvihlo nutnost další demokratizace. Bouřlivá diskuse proběhla ohledně neoficiální finanční zprávy přednesené odstupujícím pokladníkem. Poukázala na špatné hospodaření a zástupce z Guatemaly žádal po novém vedení MON podniknout kroky k vyšetření.

Oborovým jednáním se prolínaly i příspěvky politického rázu – např. Francie požadovala vyjádření solidarity s alžírskými novináři, Ekvádor žádal stanovisko Kongresu ke konfliktu mezi Chile a Peru, japonský delegát nesouhlasil, aby bylo sídlo MON pro asijský region v Pchjongjangu apod.

⁹¹ Tj. od posledního kongresu v Harare v r. 1991; obě zprávy ovšem nebyly schváleny výkonným výborem MON, finanční resumé dokonce obsahovalo dvě verze – oficiální a neoficiální –, které musel pokladník před Kongresem objasnit, v neoficiální verzi se objevila řada obvinění bývalého vedení atd.

Diskuse měla tematicky velmi široký záběr. Projednávala se problematika procedurálního, politického i vnitřně-organizačního rázu. Velký prostor zabrala diskuse ohledně závěrečné finanční zprávy odstupujícího pokladníka a z ní vyplývající obvinění bývalého vedení MON. Delegáti si také stěžovali na nedostatek diskusí oborových, i ohledně směřování nové organizace. K druhé zmíněné výtce byly nakonec projednány změny stanov, pověření výkonného výboru, členské příspěvky apod.

Zástupci kongresu v závěrečném proslovu konstatovali, že „... profese novináře s sebou nese stále více problémů, a ačkoliv se svět v posledních letech změnil (zmíněn je konec apartheidu v JAR), napětí trvá (např. v oblastech Palestiny, Golanských výšin, jižního Libanonu, bývalé Jugoslávie, Rwandy, Alžírsko, Peru, Chile ad.) a novináři čelí silnému ekonomickému a ideologickému tlaku, který s sebou nesou politické změny. Do zemí východní Evropy vstoupil liberalismus, který prosazuje zákony trhu a využívá informační technologie, aby získal nad informacemi kontrolu. Americké, evropské a japonské multimediální skupiny vedou ekonomické války, které mají za následek špatné pracovní podmínky, ovlivněnou kvalitu informací, což vede k desinformaci a standardizaci. XII. kongres MON zvyšuje svůj protest proti degeneraci tisku, televize a rozhlasu způsobené penězi a znovu potvrzuje dvojí aspekt poslání MON: 1. profesní unie s cílem bránit právo na každodenní činnosti, jakož i brojit proti diskriminaci (včetně diskriminaci vedené vůči ženám), a 2. demokratická organizace bojující za dodržování a udržování sociální role novináře...“.⁹²

Na kongresu byly přijaty tyto rezoluce: 1. návrh na založení 7 pracovních skupin, 2. podpora novinářů v Nigérii – výzva nigerijské vládě k umožnění svobodnému toku informací, 3. vyjádření solidarity s novináři v Súdánu (podpora svobody tisku, odmítnutí spolupráce se zástupci nedemokratické vlády ad.), 4. solidární aktivity s palestinskými novináři, 5. spoluúčast na referendu ohledně sebeurčení Sahrawi lidí, 6. požadavek na ukončení embarga Iráku a 7. vyjádření solidarity s alžírskými novináři (vzpomínka na 33 zabitých novinářů,

⁹² In: International Organization of Journalists. *12th Congress, January 28 – 31, 1995, Amman, Jordan. An Organization for the third millenium*. Prague: International Organization of Journalists, 1995.

odsouzení cenzury nezávislého tisku ad.). Kongres zároveň rozhodl o udělení Mezinárodní novinářské ceny MON pro Abdelhamida Benzineho, alžírského novináře. Odstupující prezident Manuel Tome se stal čestným předsedou MON.

Nové vedení bylo zvoleno ve složení: Suleiman Al-Quadah (prezident, Jordánsko), Juan Carlos Camano (1. viceprezident, Argentina), Moses Nagamootoo (2. viceprezident, Guyana), Jean-Francois Téaldi (viceprezident pro Evropu, Francie), Ladi Lawal (viceprezident pro Afriku, Nigérie), Tubal Paez Hernandez (viceprezident pro Latinskou Ameriku, Kuba), Earl Bousquet (viceprezident pro karibskou oblast, St. Lucia), Phan Quang (viceprezident pro Asii, Vietnam), Naim Tobasi (viceprezident pro arabské státy, Palestina), Kevin P. Lynch (viceprezident pro severní Ameriku, USA), Antonio Maria Nieva (generální tajemník, Filipíny), Kindness Paradza (zástupce generálního tajemníka, Zimbabwe), Alexander Angelov (pokladník, Bulharsko) a Shahul Hameed Abdul Careem (zástupce pokladníka, Srí Lanka).

Následné období po roce 1995 lze pak obecně charakterizovat jako ..., pokus o realizaci záchranné strategie pod vedením nového generálního tajemníka Antonia Nievy, a to až do jeho náhlé smrti v roce 1997. V této době již většina členů MON odešla do IFJ a i sekretariát s minimálním personálním obsazením v Praze byl uzavřen“...⁹³

2.3. Cíle, činnosti, působení a struktura

2.3.1. Cíle

Hlavní cíle a úloha MON se nacházely ve Stanovách, čl. II., a byly shrnuty do čtyř hlavních bodů, jež uvádím níže⁹⁴:

⁹³ In: NORDENSTRENG, K. *Useful Recollections, Part III*. (Excursion into the History of the International Organization of Journalists based in Czechoslovakia). Prague: Charles University, 2015 (to be published).

⁹⁴ Doslovný překlad Stanov, čl. II: Cíle a úloha MON. Plné znění Stanov se nachází v Příloze č. 2. In: International Organization of Journalists. *Facts about the IOJ*. 1973, Apendix A, s. 63–69.

- 1) Udržení míru a upevňování přátelství mezi národy, jakož i mezinárodního pochopení, a to prostřednictvím svobodného, přesného a otevřeného informování veřejnosti. Boj (a) proti rozšiřující se válečné psychóze a propagandě, (b) proti jakékoliv fašistické propagandě, (c) proti národní či rasové nesnášenlivosti a (d) proti tvorbě mezinárodního napětí prostřednictvím falešných lží a pomluv.
- 2) Ochrana svobody tisku a novinářů proti vlivu monopolistických a finančních skupin. Obrana práva každého novináře psát dle vlastního svědomí a přesvědčení. Ochrana práva obyvatel koloniálních států a národnostních menšin vydávat noviny ve svém národním jazyce. Podpora těch novinářů, kteří byli perzekuováni za to, že ve svých zemích svými pery vstoupili v boj za mír, pokrok, spravedlnost, svobodu a nezávislost.
- 3) Ochrana všech novinářských práv. Boj za lepší materiální podmínky novinářské existence. Shromažďování a rozšiřování všech informací týkajících se životních podmínek novinářů ve všech zemích světa (kolektivní smlouvy, platy, právo na shromažďování). Podpora odborových hnutí v boji za požadavky novinářů.
- 4) Obrana lidských práv na získávání svobodných a otevřených informací. Boj proti lžím, podvodům a systematickému dezinformování veřejnosti ze strany tisku, jakož i proti každé podobě novinářské činnosti ve službách jedinců či konkrétních společenských skupin, jejichž zájmy jsou v rozporu s pracující většinou.

Na tomto místě je důležité připomenout, že právě Stanovy se v průběhu doby ukázaly jako jedny z klíčových problémů organizace a text *Poznámek k dějinám MON*⁹⁵, jenž měl posloužit jako: „... výchozí základna těm, kteří připravují nové Stanovy, nový profil a novou strategii činnosti MON...“, uvádí, že „... ve Stanovách lze nalézt kořeny některých kritizovaných

⁹⁵ In: Poznámky k dějinám MON, s. 6–8. Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka.

deformací v činnosti MON...⁹⁶. Nedostatky Stanov pak údajně ještě podpořila vlastní praxe, která Stanovy údajně ne vždy respektovala (např. nedodržování stanovené periodicity zasedání výkonného výboru MON⁹⁷). Organizace s nedostatky ve Stanovách fungovala po několik desetiletí, i když tyto byly příležitostně doplňovány a v 80. letech vznikla i komise pro jejich revizi. K první historické změně Stanov pak došlo na kongresu v Harare⁹⁸ v roce 1991.

2.3.2. Činnosti

• Kongresy MON⁹⁹

Kongresy MON byla setkání, na nichž se pravidelně scházela široká členská základna organizace, včetně výkonného výboru a předsednictva MON. Četnost setkání kongresu MON byla určena na IV. kongresu MON v roce 1958, a to jednou za čtyři roky. Skutečná doba mezi kongresy se pak pohybovala mezi jedním až osmi léty. Na setkáních byly diskutovány jak

⁹⁶ Za konkrétní nedostatky Stanov byly vnímány:

- 1) neobratné a zjednodušené formulace: absolutizace cílů MON – „boj za mír na celém světě“ byl v preambuli prohlášen za hlavní úkol MON; stejně tak byla za důležitý cíl stanovena „obrana svobody tisku a novinářů proti vlivu monopolů a finančních skupin“ atd. – bylo pak jednoduché se dát služeb určitých sil působících ve světové politické aréně;
- 2) povrchní a nedostatečné formulování pravomocí a odpovědností jednotlivých řídicích orgánů (kongres, výkonný výbor a předsednictvo);
- 3) pravomoce generálního tajemníka (GT) MON – GT byl statutární orgán a odpovídal za hladký průběh jak sekretariátu, tak celé organizace – tím byla jemu i jeho aparátu svěřena velká pravomoc na úkor volených kolektivních orgánů; postavení generálního tajemníka navíc vzrostlo s rozvojem hospodářských činností, které organizaci přinášely vydatné finanční zdroje. Správcem těchto zdrojů pak byl právě generální tajemník, občan hostitelské země – z toho v rámci komunistického režimu v ČSSR vyvstaly vazby a vliv hostitelské země na činnost MON.

Tamtéž, s. 6–8.

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ Více viz kap. 2.2. Hlavní etapy vývoje (kongresy MON) a politické souvislosti – XI. kongres MON | leden 1991, Harare (Afrika).

⁹⁹ Více ke kongresům MON viz kap. 2.2. Hlavní etapy vývoje (kongresy MON) a politické souvislosti.

organizační, tak profesní otázky. Pro místa jednání byla volena města z celého světa, jak tehdejšího západního (Kodaň, Helsinky) a východního bloku (Praha, Bukurešť, Berlín, Moskva), tak Latinské Ameriky (Havana), Afriky (Harare) či arabského světa (Ammán).

- **Zasedání výkonného výboru MON¹⁰⁰ a Zasedání předsednictva MON¹⁰¹**

Zasedání výkonného výboru a předsednictva probíhala nepravidelně (zhruba za období 1–5 let), v době mezi jednotlivými kongresy MON, a byly na nich diskutovány všechny otázky organizačního, strategického a profesního rázu. Obsah programů jednání byl následně diskutován na příslušných kongresech MON.

- **Stálé výbory MON**

V rámci MON působily čtyři stálé výbory, přičemž jejich činnost probíhala v době mezi kongresy. Výčet výborů – včetně uvedení ustavení, hlavního cíle a sídla – je následující:

- 1) *Sociální výbor* (Social Commission) – ustavení: VI. kongres MON (roku 1966); hlavní cíl: pomáhat řešit sociální a profesní problémy novinářů; sídlo: Sofie.
- 2) *Profesní výbor* (Professional Commission) – ustavení: VI. kongres MON (roku 1966); hlavní cíl: podporovat profesní vzdělávání novinářů; sídlo: Bukurešť.
- 3) *Výbor pro odborné vzdělávání* (Professional Training Commission) – ustavení: IX. kongres MON (roku 1981); hlavní cíle: koordinovat studijní programy škol solidarity, shromažďovat požadavky z rozvojových zemí všech kontinentů; sídlo: Berlín (NDR).
- 4) *Výbor pro studia a dokumentaci* (Commission for Studies and Documentation) – ustavení: IX. kongres MON (roku 1981); hlavní cíle: (a) shromažďovat a zpracovávat informace týkající se masových médií, (b) spolupracovat s UNESCO a dalšími nevládními organizacemi, (c) pravidelně informovat členské organizace MON o aktualitách z oblasti žurnalistiky; sídlo: Moskva.

¹⁰⁰ Více viz Příloha č. 5.

¹⁰¹ Více viz Příloha č. 6.

- **Spolupráce s mezinárodními organizacemi**

MON označovala spolupráci s UN, UNESCO a dalšími nevládními organizacemi¹⁰² za jeden ze svých předních zájmů. Vzájemné vztahy probíhaly v rovinách: (1) účasti zástupců MON na setkáních předmětných organizací; (2) připomínkování dokumentů¹⁰³ a (3) spolupráce na projektech (např. na „Mezinárodním programu pro rozvoj komunikace“). MON dále akcentovala rozvíjení kontaktů s regionálními novinářskými organizacemi, jako např. s Latinsko-americkou federací novinářů, Federací arabských novinářů nebo Svazem afrických novinářů.

- **Školy solidarity**

Školy solidarity MON – s celkovým počtem 6 škol – představovaly síť mezinárodních škol s působností od Sofie, přes Budapešť, Prahu, Berlín až po Havanu. Školy měly poskytovat odborné vzdělávání novinářů, kteří pocházeli z rozvojových zemí Asie, Afriky a Latinské Ameriky, přičemž v těchto zemích rovněž pomáhaly pořádat různé oborové semináře a kurzy. Financování škol bylo zajišťováno z Mezinárodního fondu solidarity MON. Po roce 1989 se objevily neoficiální informace, že školy, konkrétně pražská pobočka, mohly fungovat také jako místa pro školení teroristů¹⁰⁴. K tomuto tvrzení se mi ovšem v průběhu studia všech souvisejících materiálů nepodařilo nalézt žádné další informace.

¹⁰² Např. s World Peace Council, World Federation of Trade Unions, International Union of Students, OIRT, Women's International Democratic Federation ad.

¹⁰³ MON měla s UNESCO konzultativní statut B a s ekonomickým a sociálním výborem Spojených národů konzultační statut druhé kategorie.

¹⁰⁴ In: Český a slovenský svět. *Česko vyškolilo stovky teroristů. Máme se jich bát?* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.svet.czsk.net/clanky/cr/terorvycvik.html> .

Výčet jednotlivých škol:

1) *Mezinárodní institut novinářství Wenera Lamberze* (Berlín)

Institut byl založen v roce 1963 a představoval vědecké centrum pro vzdělávání novinářů z Afriky, Asie a Latinské Ameriky. Studenti procházeli 6–7měsíčním kurzem, v němž získávali znalosti z oblastí teorie a historie žurnalistiky, managementu a plánování novinářské práce / novinářské organizace, novinářské práce s ohledem na vybrané informační médium, fotožurnalistiky, žurnalistických technik, hospodářství rozvojových zemí, světové historie, filosofie, psychologie či sociologie. Provoz institutu zajišťoval Svaz novinářů NDR.

2) *Institut MON pro vzdělávání novinářů* (Budapešť)

Institut byl založen v roce 1964 a zabýval se rovněž odborným vzděláváním novinářů. Kurzy probíhaly 3 měsíce a byly zaměřeny na oblasti tištěných i elektronických (rádio, televize) médií. Studentům byly poskytovány informace z oblastí žurnalistiky, typografie či tiskařských technik.

3) *Mezinárodní institut žurnalistiky Georgi Dimitrova* (Sofie)

Institut byl založen v roce 1977 a vzdělával novináře, kteří se zaměřovali na oblast zemědělství a potravinářství. Kromě pedagogických aktivit se institut zabýval i výzkumnými aktivitami.

4) *Škola solidarity Julia Fučíka* (Praha)

Škola byla založena v roce 1983 a specializovala se na kurzy pro novináře, kteří pracovali pro zpravodajské agentury. V letech 1983–1989 se uskutečnilo 18, převážně dvouměsíčních kurzů a zúčastnilo se jich na 220 posluchačů. Účastníci kurzů získávali základní informace ze společenskovedních oborů, poznatky o historii a principech žurnalistiky, včetně činnosti agentur ve světě. Měli rovněž praktická cvičení, základní výcvik

ve fotožurnalistice a exkurze do průmyslových a zemědělských podniků, kulturních a školských zařízení.¹⁰⁵ Níže pak uvádím informace, které jsem našla v archivu Syndikátu novinářů ČR¹⁰⁶ a v jednom článku publikovaném na Internetu¹⁰⁷.

Přehled činnosti Školy solidarity J. Fučíka v letech 1988–1989

(I) Kurzy

Celkem bylo uspořádáno 7 kurzů, jimiž prošlo 76 novinářů z 20 zemí. Informace k jednotlivým kurzům uvádím níže (datum konání | název | počet účastníků | země původu | jazyk výuky):

- 18. 1. – 10. 3. 1988: 13. kurz novinářského zpravodajství [počet účastníků: 12; země: Afghánistán (1), Angola (1), Etiopie (1), Ghana (1), Jemen (1), Kambodža (1), Indie (2), Nigérie (2), PLO (Palestine Liberation Organization – 1), Vietnam (1); jazyk výuky: angličtina];
- 14. 4. – 3. 6. 1988: 14. kurz novinářského zpravodajství [počet účastníků: 15; země: Vietnam; jazyk výuky: vietnamština];
- 5. 9. – 5. 11. 1988: 15. kurz rozhlasových pracovníků arabských zemí, pořádáno ve spolupráci s Československým rozhlasem Praha [počet účastníků: 6; země: Alžírsko (1), Libanon (1), Libye (1), Sýrie (3); jazyk výuky: arabština];
- 12. 1. – 12. 3. 1989: 16. kurz novinářského zpravodajství [počet účastníků: 14; země: Afghánistán; jazyk výuky: angličtina];

¹⁰⁵ In: České noviny. Aktuální zpravodajství s desetiletým zpožděním. *Nový školní rok ve škole solidarity J. Fučíka* [online], 2008, únor, [citace 20. 2. 2008]. Dostupné na Internetu http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/1989/tydny/index_1989.php?soubor=1989-39.html.

¹⁰⁶ In: Přehled činnosti Školy solidarity MON v letech 1988–1989. Syndikát novinářů ČR.

¹⁰⁷ In: České noviny. Aktuální zpravodajství s desetiletým zpožděním. *Nový školní rok ve škole solidarity J. Fučíka* [online], 2008, únor, [citace 20. 2. 2008]. Dostupné na Internetu http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/1989/tydny/index_1989.php?soubor=1989-39.html.

- 24. 4. – 22. 6. 1989: 17. kurz novinářského zpravodajství [počet účastníků: 9; země: Angola (2), Brazílie (1), Nigérie (2), Tunis (2), USA (1), Zimbabwe (2); jazyk výuky: angličtina];
- 3. 9. – 20. 9. 1989: 18. kurz sportovních novinářů arabských zemí, ve spolupráci s Federací arabských novinářů [počet účastníků: 9; země: Irák (8), Sýrie (1); jazyk výuky: arabština]; účastníci semináře se seznámili s historií i současností československé sportovní žurnalistiky, navštívili řadu sportovišť (např. strahovský stadion, středisko vrcholového sportu v Nymburku) a zúčastnili se některých sportovních akcí; zakončení semináře se zúčastnil i generální tajemník MON Dušan Ulčák;
- 9. 10. – 8. 12. 1989: 19. kurz novinářského zpravodajství [počet účastníků: 11; země: Etiopie (6), Kypr (3), Nigérie (2); jazyk výuky: angličtina];
- na 19. kurz novinářského zpravodajství měly navazovat další kurzy pro novináře z afrických zemí a z Vietnamu. Všechny tyto kurzy měly být zaměřeny na agenturní žurnalistiku a na využití a práci se zpravodajstvím v televizi, rozhlasu a tisku.

(II) Ediční činnost

(a) V letech 1988–1989 škola vydala celkem 4 bulletiny s názvem: „To our participants“. Tyto texty byly vydávány jednou za pololetí, byly zaměřeny na bývalé účastníky kurzů a informovaly nejen o aktuální činnosti MON, ale také představovaly nejlepší cvičné písemné a fotografické práce účastníků každého kurzu. (b) V roce 1989 škola ve spolupráci s Mezinárodní redakcí MON připravila a vydala sborník z druhého semináře o uplatnění počítačové techniky pro práci novinářů. Sborník obsahoval základní přednášky a vystoupení účastníků setkání. Seminář se uskutečnil na podzim roku 1987 a zúčastnilo se jej 17 novinářů ze 7 zemí. (c) Škola vypracovala informační bulletin o činnosti Školy solidarity MON, který byl určen národním svazům novinářů a zájemcům o kurzy školy, a (d) vydala učebnici (metodický úvod) do kurzu žurnalistické fotografie.

(III) Ostatní aktivity

Zdroj uvádí¹⁰⁸, že v době mezi jednotlivými kurzy probíhaly ve škole práce související s údržbou interiéru objektu (opravy nábytku, malování, dezinfekce apod.). Školu průběžně navštěvovaly zahraniční novinářské delegace (hosté MON nebo Československého svazu novinářů). Budova školy byla rovněž využívána jako ubytovací zařízení pro hosty MON.

5) *Mezinárodní institut žurnalistiky J. Martího* (Havana)

Institut začal fungovat v roce 1983, přičemž ve svých kurzech se zaměřoval na teorii a aktuální problémy žurnalistiky, nový mezinárodní informační pořádek, teorii komunikace atp. – a to s ohledem na specifické podmínky latinsko-amerických zemí.

6) *Informační centrum MON* (Kairo)

Informační centrum v Kairu bylo založeno v dubnu 1969, a to na základě ujednání zástupců MON a Syndikátu egyptských novinářů. Centrum se nejprve věnovalo aktivitám v oblasti arabských zemí, později expandovalo i do zemí afrických. Centrum vydalo několik publikací MON v arabštině a pro arabské a africké novináře uspořádalo několik seminářů.¹⁰⁹

• Kluby a sekce

- 1) *Mezinárodní fotografická sekce MON* – sekce byla založena v roce 1962, se sídlem v Berlíně (NDR). Ve spolupráci s vedoucím sekretariátem a členskými organizacemi MON sekce pravidelně organizovala výstavy s názvem: „Interpressphoto“. Výstavy

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ In: International Organization of Journalists. *Facts about the IOJ*. 1973, s. 36.

probíhaly jednou za dva roky a byly doprovázeny fotografickými soutěžemi v různých kategoriích.¹¹⁰

- 2) *Klub zemědělských novinářů* – klub byl založen v roce 1970, se sídlem v Sofii. Cílem klubu bylo organizovat vzájemné setkávání novinářů, kteří se zaměřovali na oblast zemědělství.
- 3) *Interpress Autoklub* a 4) *Klub vědecko-technických novinářů*.

- **Mezinárodní loterie solidarity MON a Mezinárodní fond solidarity MON**

Mezinárodní loterie solidarity MON byla založena v roce 1964 a jejími hlavními iniciátory byly členské svazy MON Bulharska, Mongolska, NDR a SSSR. Od tohoto roku byla loterie vyhlašována každým rokem, přičemž přípravy loterie byly zahajovány vždy v prosinci, kdy docházelo k vypracování grafických návrhů loterijních lístků, a to v různých jazykových verzích. Výtěžek z loterie byl rozdělován na dvě části. První část získaly členské svazy MON těch zemí, jež se loterie účastnily. Druhá část byla ukládána na *Mezinárodní fond solidarity MON*. Obě části výtěžku pak byly použity na: (1) podporu pokrokových novinářů ze zemí Asie, Afriky a Latinské Ameriky, kteří se ve své zemi stali z různých důvodů obětí diskriminace,¹¹¹ a (2) pokrytí výdajů souvisejících s chodem škol solidarity. V roce 1984 – k příležitosti 20. výročí založení loterie – byla losována tzv. malá a velká cena. V rámci malé ceny bylo možné získat např. TV nebo auto, velká cena zahrnovala rodinný dům. Loterijní lístky byly ve výročním roce distribuovány v 8 zemích Evropy a Asie, přičemž celkem se jich

¹¹⁰ Místa a data konání výstav a soutěží „Interpressphoto“: Budapešť (1962), Varšava (1964), Moskva (1966), Praha (1970), Sofie (1972), Berlín (1975), Moskva (1977), Havana (1980), Ulánbátar (1981), Damašek (1983), Moskva (1985).

¹¹¹ V tomto směru publikace uvádí náboženské či politické důvody. In: International Organization of Journalists. *Facts and Figures*. Prague: IOJ Printing House, 1986, s. 16.

prodalo 50 milionů.¹¹² Částku, za jakou bylo možné loterijní lístky koupit, zdroje neuvádějí.¹¹³

Obr. 9: Ukázka loterijních lístků

- **Rekreační zařízení MON**

Rekreační zařízení byla určena pro novináře národních svazů a skupin MON (a členy jejich rodin), a to zejména těm, kteří pocházeli z rozvojových zemí či byli v mateřských zemích za své (pokrokové) postoje perzekuováni.

Obr. 10: Rekreační zařízení MON ve Varně¹¹⁴

¹¹² Např. v roce 1965, kdy proběhl 1. tah loterie, se prodal 1 milion lístků, v roce 1975 to bylo již 18,5 milionu.

¹¹³ In: International Organization of Journalists. *Facts and Figures*. Prague: IOJ Printing House, 1986, s. 16.

Hlavní myšlenkou zařízení bylo: „... stmelovat přátelství, profesionální kontakty a načerpat novou energii...“.¹¹⁵ První zařízení tohoto typu bylo postaveno v roce 1959 na břehu Černého moře ve Varně (viz *Obr. 9*) a druhé pak v roce 1965 u Balatonu v Maďarsku. Rekreačních pobytů se zúčastnilo více než 100 tisíc novinářů s rodinami.

- **Mezinárodní novinářská cena MON, Čestná medaile Julia Fučíka MON, Zlatý odznak MON a Zlatý odznak se safírovou hvězdou MON**

Mezinárodní novinářská cena MON byla udílena od roku 1958, a to na základě usnesení IV. kongresu MON, jež proběhlo ve dnech 16.–18. května 1958 v Bukurešti. Cena byla vyhlašována pravidelně každý rok, a to předsednictvem nebo výkonným výborem MON¹¹⁶. O cenu se mohli ucházet kandidáti z řad národních svazů a skupin MON i individuální novináři, přičemž výběr oceněných byl posuzován dle tří hlavních kritérií: (1) odborné činnosti, která v duchu a ve shodě s Chartou Spojených národů přispívá k ochraně světového míru a k rozvoji přátelských vztahů mezi národy; (2) významné vědecké činnosti v oblasti novinářství; (3) příspěvní k růstu novinářské jednoty a spolupráce. Rozhodnutí udělovat *Čestnou medaili Julia Fučíka MON* (viz *Obr. 10*) bylo učiněno na setkání předsednictva MON v Ulánbátaru ve dnech 11.–14. září 1974, přičemž medailí byly každoročně odměňovány takové skupiny nebo jednotlivci, kteří se prostřednictvím svých aktivit zasloužili o „světový mír, spolupráci a vzájemné porozumění mezi národy“.¹¹⁷ *Zlatý odznak MON* a *Zlatý odznak se safírovou hvězdou*¹¹⁸ byl propůjčován od roku 1987, a to za zásluhy v oblasti pokrokového a demokratického novinářství.

¹¹⁴ In: International Organization of Journalists. *What is the International Organisation of Journalist (The I. O. J. Fifth Congress in Budapest)*. Prague: International Organization of Journalists, 1962, s. 37.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ Výběr osob, které obdržely Mezinárodní novinářskou cenu MON, je obsažen v Příloze č. 7.

¹¹⁷ Osoby, které získaly Čestnou medaili Julia Fučíka, jsou zahrnuty v Příloze č. 8.

¹¹⁸ Osoby, které byly vyznamenány oceněními Zlatý odznak MON a Zlatý odznak se safírovou hvězdou MON, jsou vypsány v Příloze č. 9.

Obr. 11: Čestná medaile Julia Fučíka

- **Novinářská studia a dokumentační servis MON**

Chod novinářských studií a dokumentačního servisu MON koordinoval *Výbor pro studia a dokumentaci* (viz *Stálé výbory MON*). Vlastní realizaci aktivit pak zajišťoval *Mezinárodní novinářský ústav (IJI)*, který spadal pod generální sekretariát MON. Ústav spravoval archiv všech dokumentů MON; shromažďoval materiály týkající se médií, novinářství a organizací působících v této oblasti; sledoval mezinárodní politiku s ohledem na nový mezinárodní informační a komunikační řád; věnoval pozornost perzekuovaným novinářům pocházejícím z různých zemí světa a možnostem jejich ochrany; studoval dopady nových technologií na výkon novinářské profese i monopolistické koncentrace masmédií. Ústav dále pracoval na vytvoření specializované databanky, jež by obsahovala rozsáhlé informace z oblasti novinářství a komunikace. Ústav spolupracoval s jinými institucemi profesionálního či akademického rázu působícími na poli masové komunikace. Sídlo měl

v Růžové ulici č. 7 v Praze, v roce 1988 jej založil (a do roku 1989 též vedl) pan Ing. Václav Slavík. Ústav vydával bulletiny a publikace pro členské organizace MON, konkrétně se jednalo o¹¹⁹:

- *Ročenku IJI*¹²⁰ – obsahovala analyticko-syntetické hodnocení vývoje v oblasti hromadných sdělovacích prostředků a novinářství ve světě za uplynulý rok spolu s detailními údaji, chronologií a vybranými dokumenty;
- *Hromadné sdělovací prostředky ve světě* – excerpce z více než 100 periodik z celého světa, týkající se všech oblastí novinářství a sdělovacích prostředků;
- *Dossier IJI* – soubor dokumentů poskytující informace o určitém tématu publikovaných podle okamžitého zájmu a významu tématu (např. rozvoj nových technologií a jejich dopad na novinářství, profesionální etické kodexy apod.);
- *Útoky na novináře a sdělovací prostředky* – výstřižky z tisku společně s celosvětovým přehledem sestaveným z tisku.

• **Publikace MON**

MON vydávala (a) periodické¹²¹ i (b) neperiodické publikace. Ve druhé zmíněné oblasti se vydavatelská činnost MON specializovala na učebnice o žurnalistice; publikace o činnostech MON a velkých novinářských osobnostech, ale i plakáty či studie k různým aktuálním tématům¹²².

V první zmíněné oblasti se pravidelně objevovala tato periodika:

¹¹⁹ In: NA, ASYN, inv. č. 713, Zpráva rady MON pro studium a dokumentaci (1990).

¹²⁰ Ukázka titulní strany a obsahu Ročenky IJI z r. 1989 viz Příloha č. 22.

¹²¹ Ukázka obálek časopisu *The Democratic Journalist* se nachází v Příloze č. 10. Ukázky titulních stran časopisu *Interpressgrafik* se nacházejí v Příloze č. 11.

¹²² Ukázky obálek neperiodických publikací MON se nalézají v Příloze č. 12.

(1) Časopis *The Democratic Journalist* – od roku 1953 byl vydáván měsíčně ve čtyřech hlavních jazykových mutacích (angličtina, francouzština, ruština a španělština) a přinášel reportáže, interview, dopisy čtenářů, kroniku ze života MON, aktuální výběr z novinářských žánrů, články k historii novinářství a sdělovací technice atp. V časopise se objevovaly fotografie, kresby, karikatury a nepravidelně také přílohy obsahující dokumenty UNESCO, UN či texty týkající se mezinárodní komunikace.¹²³

Personální obsazení redakce: V 70. a 80. letech působil na pozici šéfredaktora Oldřich Bureš, přičemž v tirážích časopisu žádní další redaktoři uvedeni nejsou.¹²⁴ V červenci 1982 Oldřich Bureš zemřel a od října 1982 na jeho místo nastoupil Jozef Belička. V této době společně s šéfredaktorem v redakci působil též Rudolf Převrátíl. V prosinci 1984 se hlavním redaktorem stal Rudolf Převrátíl a na pozici redaktora nastoupil Karel Hejč. V roce 1988 je doplnil Vladimír Trapeznikov a od roku 1989 též Dana Braunová. Ke změně v personálním obsazení pak došlo v březnu 1990, kdy se novým šéfredaktorem stal Marek Jurkowitz, nicméně dosavadní redaktorské obsazení zůstalo.

(2) „The IOJ Newsletter“ (*Zpravodaj MON*) – byl vydáván od roku 1981, 2 x měsíčně, a to v anglické, francouzské, německé, španělské a (od roku 1984 také) v arabské verzi. Zpravodaj poskytoval aktuální informace o činnostech MON a jejich členských organizací, otiskoval schválené deklarace a rezoluce MON i zprávy ze světa médií objevující se na všech kontinentech. Existovala i rozšířená vydání, jež byla věnována vždy konkrétním tématům (např. zasedáním předsednictva či výkonného výboru MON).

¹²³ Obsahové části časopisu v letech 1988–1989 se ve své diplomové práci věnuje M. Čmolík. In: ČMOLÍK, M. *Analýza časopisu Demokratický novinář a jeho společenské postavení v rámci Mezinárodní organizace novinářů*. Praha: Univerzita Karlova. Filozofická fakulta, 1990. 85 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Karel Štorkán.

¹²⁴ In: *The Democratic Journalist*. 1970–1990, vol. 17–37, no. 1–12.

(3) Časopis *Interpress Magazin*¹²⁵ – začal vycházet od roku 1968 na podporu pražského jara, v krizových letech 1968 vydávala redakce zvláštní čísla INTERŠTAFETA, která vycházela 48 hodin po vstupu vojsk armád Varšavské smlouvy a byla tajně kolportována dobrovolnými a nadšenými pracovníky ČSD, ČSA, ambasádami jednotlivých zemí, ale i náhodnými turisty do celého světa. Průměrný masový náklad časopisu dosahoval 170 000 výtisků. Do roku 1991 vyšlo celkem 138 čísel s ekonomickou úspěšností 150 milionů korun čistého zisku. Od roku 1990 začal vydávat pravidelná zvláštní vydání z cest prezidenta Václava Havla pod názvem Minuty z 365 dní roku – INVENTURY DĚDICTVÍ.

(4) Časopis *Interpressgrafik* – časopis vycházel od roku 1969 a věnoval se vizuální kultuře zemí východního bloku, nicméně v jednotlivých číslech lze nalézt také informace (např. reklamy) pocházející z bloku západního. Časopis byl vydáván čtvrtletně, tištěn barevně a na křídovém papíře.

Pro studijní účely jsem si zvolila čísla z let 1969, 1973, 1976, 1979, 1982, 1985 a 1988. V číslech z let 1969 a 1973 byla v tiráži uvedena i redakční rada, přičemž Československo reprezentovali: A. Hoffmeister (1969), O. Hlavsa (1969, 1973) a J. Rathouský (1969, 1973). Níže uvádím stručné shrnutí obsahu vybraných čísel:

☞ 1969/1: číslo věnované typografii, reklamě a mladým moskevským ilustrátorům.

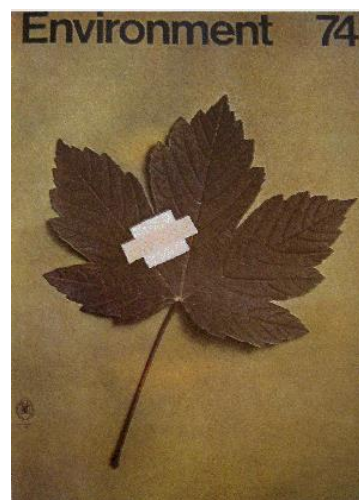
☞ 1973/1: speciální číslo vydané k 50. výročí založení SSSR.

☞ 1976/4: hlavním tématem čísla bylo „přirozené prostředí“. Dále se v čísle objevily informace z Mezinárodního bienále plakátů (dále jen MBP), které proběhlo ve Varšavě, s důrazem na moskevský plakát; diskuse o tištěné reklamě v socialistických zemích z pozice grafického umění (např. Nivea); příspěvek o české antifašistické karikatuře či seznámení s vítězem World Press Photo.

¹²⁵ In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka. Interpress – Podklady pro dokladovou zprávu Ing. V. Slavíka ze dne 20. 11. 1991.

Obr. 12: Ukázka z MBP – ruský plakát

Obr. 13: Ukázka z MBP – životní prostředí

Obr. 14: Proroctví na rok 1939 (O. Sekora)

☰ 1979/4: celé číslo věnované dětem, konkrétně ilustraci dětských knížek, dětskému plakátu, vztahu umění a dětí, vývoji designu publikací UNICEF, dětskému světu (rozsáhlá část se vztahovala k ilustracím z Japonska), kresleným filmům, průmyslovému designu dětských hraček či 450. výročí vydávání dětských knížek v Maďarsku.

Obr. 15: Příklad japonské ilustrace pro děti

Obr. 16: Ukázka vývoje designu publikací UNICEF

☞ 1982/2: motiv starého gramofonu na titulní straně napovídal zaměření čísla na typografii u rádií; dále se zde objevila tato témata: ukrajinská malba; sociální plakát; reklama na dopravních prostředcích; průmyslový design; portrét ad.

Obr. 17: Sociální plakát (Nixon-Dr. Kissinger: Friendly Fires)

☞ 1985/1: číslo bylo věnováno maďarské tiskové fotografii; zobrazení člověka v maďarské fotografii či propagandy antifašistické koalice a domácího odboje v Maďarsku.

☰ 1988/1: obsahem čísla byly fotografie z cyklu „Living past“ z roku 1917, editované sovětskou kanceláří Waap; dále se zde objevily informace o grafických pracích Z. Joznika; etnologii tetování; barvách ve veřejném prostoru; kresleném filmu zpracovávajícím biblickou tematiku; využití počítačové grafiky v tisku či nových komunikačních technikách v socialistických zemích.

- **Vydavatelské a odborné služby MON**

MON poskytovala vydavatelské a odborné služby prostřednictvím svých dceřiných firem (obchodních společností), jež byly orientovány na zisk a organizaci tak přinášely značnou část finančních prostředků. Jednotlivé zakázky byly zpracovávány primárně pro potřeby MON, nicméně objednavatelé služeb pocházeli i mimo řady MON (univerzity, vědecké a výzkumné ústavy, státní správa atp.). MON poskytovala servis v oblastech vydavatelství, konference, dokumentace, výzkumu, managementu a řízení či informačních technologií (více viz kap. 3.4.).

- **Hospodářská zařízení MON**

Všechny informace k hospodářským zařízením MON uvádím v kapitole 3.4.

2.3.3. Působení a struktura

Působení MON se odehrávalo paralelně v mnoha oblastech a na různých úrovních. Na působení MON je tedy možné pohlížet jak s ohledem na jeho geografický dosah (svět a Československo), tak i vzhledem k jeho jednotlivým oborovým aktivitám (odborné, servisní, ideologické a podnikatelské). Vycházeje ze *Struktury MON* (viz obr. č. 19) a Stanov, statutárním orgánem, který bděl nad všemi činnostmi, byl generální tajemník. Rozmanité aktivity pak byly v odpovědnostech různých viceprezidentů a tajemníků.

V rámci *geografického dosahu* lze působení MON rozdělit na: (1.) svět (Afrika, Evropa, USA a Kanada, Asie a Oceánie, arabské země, karibská oblast a Latinská Amerika¹²⁶), jelikož ve světě: (a) byly organizovány kongresy, schůze předsednictva a výkonného výboru MON, (b) probíhaly vzdělávací kurzy pro novináře, (c) působily mezinárodní redakce (např. Interpressgrafik) a školy solidarity či (d) fungovala rekreační centra; a (2.) Československo, v němž: (a) bylo hlavní sídlo organizace a sekretariátu, (b) byly pořádány kongresy, jednání výkonného výboru a předsednictva, (c) působila hlavní redakce The Democratic Journalist, (d) se konaly kurzy pro novináře v rámci Školy solidarity J. Fučíka a (e) fungovaly podniky zajišťující nejen servis organizace, ale i podnikatelské aktivity.

Oborové aktivity lze rozdělit na: (1.) odborné, tj. vzdělávání novinářů (školy solidarity); vydávání profesních periodik (The Democratic Journalist, Interpressgrafik či The IOJ Newsletter), novinářská studia a dokumentační servis; odměňování novinářů za jejich profesní aktivity (rekreační zařízení, Mezinárodní novinářská cena MON, Čestná medaile Julia Fučíka MON, Zlatý odznak MON a Zlatý odznak se safírovou hvězdou MON)¹²⁷; (2.) servisní, tj. takové, které zajišťovaly chod organizace, a to jak po administrativní, tak finanční stránce, přičemž v této souvislosti uvádím: sídlo a sekretariát; kongresy, jednání předsednictva a výkonného výboru MON; Mezinárodní loterii solidarity MON a Mezinárodní fond solidarity MON; nakladatelské, vydavatelské, tlumočnické a konferenční služby; (3.) ideologické se prolínají ve všech odborných (např. zaměření na pokrokové novináře ze zemí třetího světa apod.) a do jisté míry i servisních aktivitách a (4.) podnikatelské, probíhající

¹²⁶ Působnost v rozvojových zemích vycházela z rozvržení dekolonizačních sil po 2. světové válce a v tomto směru je ideologická konotace jednoznačná. Na sklonku své existence se MON orientovala čím dál více na země třetího světa. V roce 1988 bylo v MON 105 členských a přidružených organizací, zahrnujících 250 000 novinářů, z celkového počtu 105 organizací pak bylo 83 z rozvojových zemí Afriky, Asie, Latinské Ameriky a Karibiku, což představovalo 80 % z členství v MON. In: NORDENSTRENG, K. *Useful Recollections, Part III. (Excursion into the History of the International Organization of Journalists based in Czechoslovakia)*. Part Three, Personal Recollections from the IOJ, text about Jiří Kubka. Prague: Charles University, 2015 (to be published).

¹²⁷ V souvislosti s odbornými aktivitami záměrně neuvádím činnost stálých výborů MON, spolupráci s mezinárodními organizacemi a kluby a sekce, jelikož k těmto dílčím aktivitám nemám podrobnější informace s ohledem na jejich kontinuitu, kterou lze sledovat např. v případě vydávání časopisu The Democratic Journalist či novinářských kurzech Školy solidarity J. Fučíka.

v rámci hospodářských zařízení MON, které se – až na Interpress Budapešť – nacházely výhradně na území Československa.

GENERÁLNÍ TAJEMNÍK (GT)	Pracovní úkoly	Předsednictvo	Odpovědnost GT	Stálé instituce	Územní odpovědnost	Regionální centra
	1. Publikáční a informační aktivity	kancelář	tajemník (SSSR)	vydavatelství		
	2. Studium a dokumentace	rada viceprezident (SSSR)	tajemník (Polsko)	Mezinárodní novinářský institut		
	3. Školení novinářů	rada viceprezident (NDR)	tajemník (NDR)	školy	Afrika	Addis Abeba viceprezident (Etiopie)
	4. Mír a odzbrojení	výbor viceprezident (USA)	tajemník (SSSR a Finsko)		Evropa, USA a Kanada	Paříž viceprezident (Francie)
	5. Profesionální etika	výbor viceprezident (Rumunsko)	tajemník (Rumunsko)		Asie a Oceánie	(Nové Dillí)
	6. Sociální otázky	výbor viceprezident (Bulharsko)	tajemník (Bulharsko)		Arabský svět	Alžír viceprezident (Palestina)
	7. Ochrana a solidarita	výbor viceprezident (USA)	tajemník (Kuba)		Latinská Amerika a karib. oblast	Mexico City viceprezident (Kuba)
	8. Nové technologie	výbor viceprezident (Francie)	ředitel centra v Paříži			
	9. Mezinárodní organizace		tajemník (Polsko)			
10. Organizační a podnikat. aktivity		tajemník (ČSSR)				

Obr. 18: Struktura MON¹²⁸

¹²⁸ Informace čerpám z dokumentu *Structure of the IOJ Bodies*. Dokument je bez datace, nicméně se lze domnívat, že se jedná o rok 1990. In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka.

Záběr služeb hospodářských podniků MON byl velice široký – nakladatelstvím či vydavatelstvím počínaje a servisem technických pomocí konče.¹²⁹ Více informací o přesném rozdělení a struktuře MON nabízí obrázek č. 19.

2.4. Významné osoby, čelní představitelé

V níže uvedeném textu nejprve předkládám tabulku, ve které zaznamenávám vedení MON, tj. prezidenty, viceprezidenty, generální tajemníky a pokladníky, kteří působili v MON v letech 1946–1995, přičemž období jsou ohraničena jednotlivými kongresy. Poté předkládám životopisy pěti významných osob z MON, a to Jeana-Maurice Hermanna, Jiřího Hronka, Jiřího Kubky, Kaarle Nordenstrenga a Václava Slavíka, u nichž sleduji jak jejich osobní život a profesní kariéru, tak působení v MON.

2.4.1. Vedení MON v letech 1946–1995

Období	Prezident	Viceprezidenti	Generální tajemník (GT), pokladník (P)
1946–1947	Archibald Kenyon (USA)	Tor Gjesdal (Norsko) Eugene Morel (Francie) Milton Murray (USA) Alexander Sverlov (SSSR)	Keith F. Bean ¹³⁰ (Austrálie) – GT, P
1947–1950	Archibald Kenyon ¹³¹ (USA)	Eugene Morel (Francie) Milton Murray ¹³² (USA)	Jiří Hronek ¹³³ (ČSR) – GT, P

¹²⁹ Více informací k hospodářským činnostem MON uvádím v kap. 3.4. Hospodářské činnosti.

¹³⁰ Generální tajemník a pokladník MON.

¹³¹ Dne 5. 10. 1949 A. Kenyon rezignoval na funkci prezidenta MON. Nový prezident – Jean-Maurice Hermann – byl zvolen až na III. kongresu MON, tedy ve dnech 15.–17. 9. 1950.

¹³² V listopadu 1947 M. Murray rezignoval na pozici prezidenta ANG a jeho místo – jakož i místo ve výkonném výboru MON – zaujal nově zvolený prezident ANG Harry Martin.

¹³³ Generální tajemník a pokladník MON.

		Gunnard Nielsen (Dánsko) Pavel Yudin (SSSR)	
1950–1958	Jean-Maurice Hermann (Francie)	Doudou Gyae (Západní Afrika) Jozef Kowalczyk (Polsko) K. M. Rydberg (Finsko) Konstantin Simonov (SSSR) Hu Tsucmo (Čína)	Jiří Hronek, Jaroslav Knobloch (ČSR) – GT, P
1958–1962	Jean-Maurice Hermann (Francie)	Michal Hoffman (Polsko) Daniel Kraminov (SSSR) Renato Leduc (Mexiko) Mauri Ryömä (Finsko) Den To (Čína)	Jaroslav Knobloch, Jiří Meisner ¹³⁴ (ČSR/ČSSR) – GT, P
1962–1966	Jean-Maurice Hermann (Francie)	Hussein Fahmy (Spojené arabské emiráty) Ching Chung-hua (Čína) Honorio Muñoz García (Kuba) Mamadou Gologo (Mali) Michal Hoffman (Polsko) Joesoef (Indonésie) Olavi Laine (Finsko) Renato Leduc (Mexico) Pavel Satyukov (SSSR) ¹³⁵	Jiří Meisner (ČSSR) – GT, P
1966–1976	Jean-Maurice Hermann	Ahmed Bahaa El-Dine (Egypt) Harri Czepuck (NDR)	Jiří Kubka (ČSSR)

¹³⁴ V roce 1959, na zasedání výkonného výboru MON, Jaroslav Knobloch rezignoval na pozici generálního tajemníka a namísto něj byl zvolen Jiří Meisner.

¹³⁵ Do výkonného výboru MON byli dále zvoleni zástupci novinářů z následujících zemí: Albánie, Argentina, Bolívie, Bulharsko, Cejlon, Chile, Kolumbie, Československo, Ekvádor, NDR, Seerní Korea, Maďarsko, Mongolsko, Peru, Rumunsko, Řecko, Vietnam a Jižní Vietnam.

	(Francie)	Djeung Djoun Ki (Severní Korea) J. E. Figueroa Váscones (Peru) Stanislaw Mojkowski (Polsko) Tsend Namsrai (Mongolsko) A. O. Román (Chile) Paavo Ruonaniemi (Finsko) Tân Dúc (Jižní Vietnam) Ernesto Vera (Kuba) Michail Zimianin (SSSR)	– GT Norbert Siklosi (Maďarsko) – P
1976–1981	Kaarle Nordenstreng (Finsko)	Viktor G. Afanasiev (SSSR) Jama Salah Ahmed (Somálsko) R. A. Martínez (Portorico) Ahmed Baha-El-Dine (Egypt) Freddy Balzán M. (Venezuela) Harri Czepuck (NDR) Cheick Mouctary Diarra (Mali) Jérôme Dramou (Guinea) Gérard Gationot (Francie) Saad Kassim Hammoudi (Irák) D. Kariyakarawana (Srí Lanka) Kim Kwi Nam (KLDLDR) Enrique Martini (Chile) Jan Mietkowski (Polsko) Tsend Namsrai (Mongolsko) Paavo Ruonaniemi (Finsko) Luis Suárez (Mexiko) Tân Dúc (Jižní Vietnam) Ernesto Vera (Kuba)	Jiří Kubka (ČSSR) – GT András Király (Maďarsko) – P
1981–1986	Kaarle Nordenstreng (Finsko)	Viktor G. Afanasiev (SSSR) Alhaji Bola Adedoja (Nigérie) Efraín Ruiz Caro (Peru)	Jiří Kubka (ČSSR) – GT

		<p>Jorge M. C. Rosales (Ekvádor)</p> <p>Baba Dagamaissa (Mali)</p> <p>Jérôme Dramou (Guinea)</p> <p>Saber Falhout (Sýrie)</p> <p>Gérard Gationot (Francie)</p> <p>Saad Kassim Hammoudi (Irák)</p> <p>Eberhard Heinrich (NDR)</p> <p>Kim Kwi Nam (KLDK)</p> <p>J. M. Palacios (Nikaragua)</p> <p>Tsend Namsrai (Mongolsko)</p> <p>Luu Quy Ky (Vietnam)</p> <p>Paavo Ruonaniemi (Finsko)</p> <p>Bassam Abu Sharif (Palestina)</p> <p>Luis Suárez (Mexiko)</p> <p>Shiro Suzuki (Japonsko)</p> <p>J. M. Varas (Chile)</p> <p>T. L. de Vasconcelos (Mozambik)</p> <p>Ernesto Vera (Kuba)</p>	<p>András Király (Maďarsko)</p> <p>– P</p>
1986–1990	<p>Kaarle Nordenstreng (Finsko)</p>	<p>Viktor Afanasjev (SSSR)</p> <p>Li Song Bok (KLDK)</p> <p>Charles Chikerema (Zimbabwe)</p> <p>Cheick Mouctary Diarra (Mali)</p> <p>Fernando Diogo (Portugalsko)</p>	<p>Jiří Kubka (ČSSR), Dušan Ulčák (ČSSR)¹³⁶ → Bernd Rayer (NDR) a L. Pauku (Finsko) →</p>

¹³⁶ Červen 1988 – duben 1990.

		<p>Saber Falhout (Sýrie) Gérard Gatinot (Francie) S. Q. Hammoudi (Irák) E. Heinrich (NDR) A. Ionescu (Rumunsko) Georgie Izobo (Nigérie) Marian Kruczkowski (Polsko) Tsukamoto Mitsuo (Japonsko) J. M. Palacios (Nikaragua) Ibrahim Nafee (Egypt) Alice Palmer (USA) A. S. Rollemberg (Brazílie) Bassam Abu Sharif (Palestina) B. S.- Mollet (Kongo) Luis Suárez (Mexiko) Manuel Tomé (Mozambik) A. de la Torre (Ekvádor) G. Torres (Chile) Boian Traikov (Bulharsko) Lodongiin Tudev (Mongolsko) Dao Tung (Vietnam) E. V. Méndez (Kuba) Imiru Worku (Etiopie)</p>	<p>Gérard Gatinot (Francie¹³⁷) – všichni GT</p> <p>András Király (Maďarsko) – P</p>
1991–1995	Armando Sobral Rollemberg	<p>M. J. Tome (Mozambik) Alexander Angelov (Bulharsko)</p>	<p>Gérard Gatinot (Francie), Mazen</p>

¹³⁷ Od 05/1990, In: 11th Congress of the International Organization of Journalists. Harare, January 24–29, 1991. Report prepared by Vaclav Slavik in collaboration with past president Kaarle Nordenstreng and a new president Armando Rollemberg.

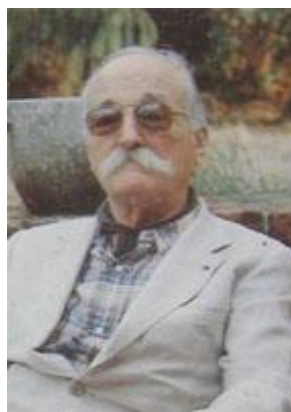
	(Brazílie) / od konce roku 1993 M. J. Tome (Mozambik) ¹³⁸	Bayi Sinibaguy Mollet (Kongo) T. Munkhjargal (Mongolsko) Fernando Diogo (Protugalsko) Luis Julio Garcia (Kuba) Kevin P. Lynch (USA) Y. M. Al Massoudi (Jemen) Moses Nagamootoo (Guyana)	Hussein (Palestina) – GT Marian Grigore (Rumunsko) – P
1995	Suleiman Al-Quadah (Jordan)	Juan Carlos Camano (Argentina) Moses Nagamootoo (Guyana) Jean-Francois Téaldi (Francie) Ladi Lawal (Nigérie) Tubal Paez Hernandez (Kuba) Earl Bousquet (St. Lucia) Phan Quang (Vietnam) Naim Tobasi (Palestina) Kevin P. Lynch (USA)	Antonio Maria Nieva (Filipíny), Kindness Paradza (Zimbabwe) – GT, Alexander Angelov (Bulharsko) – P

2.4.2. *Jean-Maurice Hermann (1905–1988)*

Jean-Maurice Hermann se narodil dne 28. února 1905 v Paříži a zemřel 16. června 1988. Od roku 1928 pracoval v různých pařížských denících, např. *Quotidien*, *Petit journal* či *Le populaire*. Před 2. světovou válkou působil nejprve jako pomocný, posléze jako generální tajemník SNJ, účastnil se vydání profesionálních stanov francouzských novinářů (oficiálně uznané zákonem 29. března 1935), které měly vyústit ve společnou smlouvu kladoucí mimořádný důraz na sociální problematiku novinářů, což bylo na svou dobu velmi pokrokové. Vždy se snažil hájit základní práva novinářů, avšak kladl důraz i na jejich povinnosti – zejména pak na zodpovědnost psát pravdivá fakta. V roce 1938 narukoval na

¹³⁸ In: International Organization of Journalists. *12th Congress, January 28–31, 1995, Amman, Jordan. An Organization for the third millennium*. Prague: International Organization of Journalists, 1995.

vojnu, přičemž v roce 1940 byl těžce zraněn, upadl do válečného zajetí a osvobozen byl již jako invalida. Poté se spojil s tehdejší odbojem a podílel se na ilegální činnosti hnutí La France Combattente. V prosinci 1941 byl zatčen a vězněn, avšak z vězení utekl, žil v ilegalitě a opět navázal kontakty s odbojovou jednotkou La France Combattente. V této době se věnoval i ilegálnímu tisku, např. v roce 1943 se zúčastnil vytvoření zvláštní komise pro výzkum problémů novinářského povolání a informací, jež se snažila vytvořit nový demokratický zákoník pro tisk. V souvislosti s touto aktivitou byl ale v listopadu 1943 zatčen gestapem, vězněn a poté deportován do koncentračního tábora v Neuengammu. Dne 2. května 1945, během transportu směřujícího do Ravensbrucku, se mu však podařilo utéct. Za své válečné zásluhy dostal Řád čestných legií, Válečný kříž s palmami a Medaili za odboj.

Obr. 19: Jean-Maurice Hermann

Po válce zastával řadu (1) politických [vyslanec pro městský odboj v Assemblée Consultative provisoire; ředitel kabinetu ministra informací Gastona Deferra (roku 1946); tajemník (roku 1947) a ředitel (roku 1968) a čestný člen Národního svazu novinářů CGT; člen ředitelství Národní federace deportovaných a internovaných v období odboje ad.], a (2) novinářských funkcí [dopisovatel z Řecka; spolupracovník deníku „Franc Tireur“; ředitel oddělení pro zahraniční politiku v novinách „Liberation“ (roku 1948); hlavní redaktor „Horizons“ a „Cahiers Internationaux“ ad.].

V letech 1950–1976 vykonával funkci prezidenta MON, přičemž v rámci svého působení se zúčastnil řady zasedání či přispíval do časopisu *The Democratic Journalist*. V roce 1976 mu bylo uděleno čestné prezidentství MON, Mezinárodní cena MON a Čestná medaile Julia Fučíka MON.¹³⁹

Působení v MON:

- 1950–1976: prezident MON

2.4.3. Jiří Hronek (1905–1987)

Jiří Hronek, vlastním jménem Jiří Langstein, se narodil 1. května 1905 v Roudnici nad Labem a zemřel 5. března 1987 v Praze. Působil na poli žurnalistiky, publicistiky a prózy, je rovněž autorem řady rozhlasových pásem a televizních scénářů. Používal pseudonym G. J. George.

Studoval gymnázium na pražských Vinohradech, ovšem studia nedokončil a věnoval se žurnalistice. V letech 1925–1936 byl redaktorem Central European Radio. V letech 1936–1940 působil jako vídeňský zpravodaj (1936–1938) a pařížský dopisovatel (1938–1940) listů nakladatelství Melantrich. Po okupaci Československa vydával v Paříži cyklostylovaný časopis *Československé zprávy*. Po okupaci Francie uprchl do Londýna, kde byl v letech 1940–1945 pracovníkem československého ministerstva zahraničí. Zde rovněž pracoval pro zahraniční vysílání československé vlády a byl spoluvydavatelem časopisu *Nové Československo*. Během svého působení v Londýně figuroval na ustavující schůzi IFJ AFC a stal se tak jejím zakládajícím členem. Po válce (od roku 1945) byl šéfredaktorem československého rozhlasu (zde např. zavedl rozhlasové noviny) a rovněž cestoval po SSSR a Japonsku. Od roku 1948 byl generálním ředitelem ministerstva informací, od roku 1951 pracoval jako redaktor *Práce*, byl členem ČSSN. V letech 1957–1964 byl nejprve

¹³⁹ In: KUBKA, J. *Jean-Maurice Hermann se souvient*. Prague: OIJ, 1986, s. 45–47.

šéfredaktorem časopisu *Armabeton*, poté vedl agenturu Pragopress (ČTK). V roce 1970 odešel do důchodu.

Ve své publicistické činnosti se zaměřoval na světové politické dění – pokoušel se osvětlit zejména období 1938–1945 –, dále se zabýval rozpadem ČSR (*Září třicet osm*¹⁴⁰), poválečným obdobím (*Reportáž o velké věci*), Sovětským svazem (*O zemi velkých činů*), osudem českých a slovenských emigrantů (*Český novinář v emigraci*) ad. Obdobná tematika se objevovala i v jeho námětech pro rozhlasová pásma a hry (*Když hasla světla*).

Obr. 20: J. Hronek (vpravo)

V prozaické tvorbě čerpal z historických látek – např. román *Údolí jasu* je situován do 1. století n. l. v Palestině, *Samurajův meč* je pak zasazen do 19. století.¹⁴¹

Působení v MON:

- 1947–1951: generální tajemník MON

¹⁴⁰ Kniha vyšla v Praze v r. 1945 a nakladatelem byl Jan Voves.

¹⁴¹ FORST, V. a kol. *Lexikon české literatury. Osobnosti, díla, instituce (2/I, H–L)*. Praha: Academia, 1993. ISBN 80-200-0345-2, s. 328–329.

2.4.4. Jiří Kubka (1924–1992)

Jiří Kubka se narodil 8. prosince 1924 v Praze do rodiny spisovatele, novináře a diplomata Františka Kubky. V letech 1945–1949 vystudoval Právnickou fakultu UK v Praze a poté nastoupil do Lidových novin, kde působil jako redaktor a zástupce šéfredaktora. V letech 1952–1953 byl, coby důstojník, členem mezinárodní repatriační komise OSN, která dohlížela na příměří mezi Severní a Jižní Koreou. Na šéfredaktorských postech řídil časopis Voják (1953–1956) a deník MNO Obrana lidu (1956–1965). V roce 1965 založil a do roku 1966 i řídil český politický týdeník Reportér. V letech 1966–1988 působil na pozici generálního tajemníka MON. Od roku 1972 byl rovněž členem předsednictva Československého svazu novinářů. Od července 1988 do jara 1990 působil jako poslední velvyslanec komunistického Československa v Mexiku, přičemž ihned po návratu do vlasti byl penzionován.

Obr. 21: Jiří Kubka¹⁴²

Je autorem několika knih reportáží a próz: Cestovní rozkaz do Kesongu (1955), Klub nepřátel Ideokratu (1960) a 1200 za minutu (1977) i publikací o vývoji novinářství¹⁴³.

¹⁴² In: Československá bibliografická databáze. *Jiří Kubka* [online], 2014, [citace 15. 12. 2014]. Dostupné na Internetu <http://www.cbdb.cz/autor-32368-jiri-kubka>.

¹⁴³ In: DEJMEK, J. a kol. *Diplomacie Československa*. Díl II. Biografický slovník československých diplomatů (1918–1992). Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2285-1 a In: NORDENSTRENG, K. *Useful*

Působení v MON:

- 1966–1988: generální tajemník MON

2.4.5. Kaarle Nordenstreng (1941)

Kaarle Tapani Nordenstreng se narodil 9. června 1941 v Helsinkách. Vystudoval obor psychologie – fonetika/lingvistika. Po studiu na vysoké škole nejprve nastoupil do finské veřejnoprávní televize, kde pracoval (1962–1963) jako redaktor pořadů pro mládež¹⁴⁴. Poté učil (1965–1966) žurnalistiku a masovou komunikaci na Škole sociálních věd (od roku 1966 Univerzita v Tampere). Později byl zaměstnán (1967–1971) opět ve veřejnoprávní televizi, ovšem již jako vedoucí výzkumu a člen skupiny pro dlouhodobé plánování.

Obr. 22: Kaarle T. Nordenstreng¹⁴⁵

V současné době (resp. od roku 1971) působí jako profesor na katedře žurnalistiky a masové komunikace (Univerzita v Tampere), specializuje se na elektronická média. Ve svých

Recollections, Part III. (Excursion into the History of the International Organization of Journalists based in Czechoslovakia). Prague: Charles University, 2015 (to be published).

¹⁴⁴ Např. vedl rozhovor s Carlem G. Jungem nebo Marshalllem McLuhanem.

¹⁴⁵ Všechny informace související se životem Kaarle Nordenstrenga čerpány z: University of Tampere. Department of Journalism and Mass Communication. Kaarle Nordenstreng [online], 2007, srpen, [citace 28. 8. 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.uta.fi/jour/laitos/nordenstreng.html>.

výzkumných záměrech se pak zabývá teorií komunikace, mezinárodní komunikací a mediální etikou.

Kromě výše uvedených stálých zaměstnaneckých poměrů hostoval na mnoha amerických a kanadských univerzitách (např. Southern Illinois University), byl členem řady národních (např. Asociace finských rozhlasových a televizních novinářů; Svaz finských novinářů; Finská sociologická společnost atd.) a mezinárodních organizací (např. expertní skupiny při UNESCO – výzkum publika, mezinárodní komunikace; GEAR; JAMCE; JourNet atp.) i orgánů státní správy (ministerstvo spravedlnosti či školství aj.).

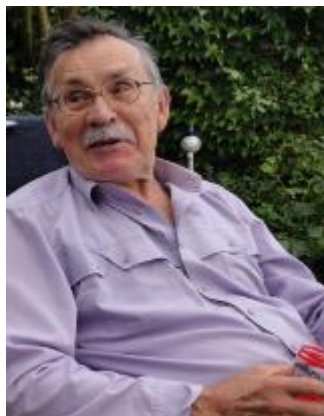
V letech 1972–2008 získal granty na výzkumné záměry týkající se zejména oblasti komunikace a médií. V letech 1973–2005 dohlížel na 15 disertačních prací. Je autorem 30 knih, monografií a časopisů i 400 článků, studií a pojednání. V roce 1998 získal ocenění za dosažení vynikajících výsledků na poli novinářského vzdělávání.

Působení v MON:

- 1976–1990: prezident MON
- 1987: výzkumný pracovník v Mezinárodním novinářském ústavu MON

2.4.6. Václav Slavík (1931–2014)

Václav Slavík se narodil 22. března 1931 v Komárově na Pardubicku a zemřel 26. února 2014 v Praze. Vystudoval gymnázium v Pardubicích a poté absolvoval Vysokou školu ekonomickou v Praze, obor finance a úvěr. Po promoci v roce 1954 nastoupil do Štatne banky československej v Bratislavě (1954–1955), v letech 1955–1957 pracoval ve Státní bance československé v Karlových Varech. Následně byl zaměstnán v podniku zahraničního obchodu Motokov (1957–1962) a ve Státním výzkumném ústavu ekonomicko-organizačním ministerstva spotřebního průmyslu (1962–1966) v Praze.

Obr. 23: Václav Slavík

Do MON nastoupil v květnu 1966, nicméně byl uvolněn na roční studijní pobyt v Evropském univerzitním středisku v Nancy ve Francii. Studium ukončil v roce 1967 a téma jeho diplomové práce se týkalo zemědělství v Československu. Od 1. října 1967 do února 1992 pracoval na generálním sekretariátu MON, nejprve jako odborný pracovník, od roku 1981 jako ředitel kanceláře. Od roku 1988 stál také v čele Mezinárodního novinářského ústavu MON, který rovněž založil. Hovořil pěti cizími jazyky: anglicky, německy, rusky, francouzsky a španělsky.

Působení v MON:

- 1966–1981: odborný pracovník v úseku generálního sekretariátu MON
- 1981–1992: ředitel kanceláře generálního sekretariátu MON
- 1988–1992: ředitel Mezinárodního novinářského ústavu MON¹⁴⁶

¹⁴⁶ Všechny informace, včetně fotografie, čerpám s laskavým svolením manželky pana Václava Slavíka, paní Evy Slavíkové.

3. MON NA ÚZEMÍ ČSSR/ČSFR/ČR

V této kapitole se zabývám působením MON na území ČSSR/ČSFR/ČR, a to v době od roku 1947 až do roku 1991, kdy se poprvé objevilo formální rozhodnutí o odejmutí práva MON mít sídlo na území ČSFR, jakož i vyvíjet související činnost. S ohledem na dostupnost souvisejících materiálů se zaměřuji zejména na období z 80. a počátku 90. let.

Na působení MON na území ČSSR/ČSFR/ČR je nutné pohlížet minimálně ze dvou úhlů: za první – jako na aktivity sídla, sekretariátu a novinářů, a za druhé – s ohledem na hospodářské činnosti. V tomto směru strukturuji i související text, jehož dílčí části zahrnují právní a finanční vztahy MON vůči ČSSR; sídlo, sekretariát a novináře; hospodářské činnosti a personálie. V závěru textu se pak snažím zaznamenat situaci v MON a společnosti po listopadu roku 1989 až do roku 1991. Konkrétně pak sleduji vnitřní klima MON, kauzu MON v dobovém tisku, postavení politiků a právní aspekty.

3.1. Právní postavení¹⁴⁷

Právní subjektivita na území ČSSR byla MON přiznána rozhodnutím ministerstva vnitra ze dne 15. ledna 1954, č. j. II/2 – 260.14-11/1 – 1954.¹⁴⁸ Od této doby nabylo působení MON povahy právnické osoby, a to se všemi právy a povinnostmi z toho vyplývajícími. Z hlediska československého právního řádu měla tedy MON veřejné postavení mezinárodní nevládní organizace sdružující subjekty nestátní povahy. V letech 1977–1985 (více viz níže) bylo ze strany ČSSR postupně vytvářeno takové právní prostředí, jež MON umožňovalo rozvíjet vlastní podnikatelské aktivity.

¹⁴⁷ In: Zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR. Archiv Syndikátu novinářů ČR.

¹⁴⁸ Bližší informace k výše uvedenému rozhodnutí se mi bohužel nepodařilo nalézt. Není možné je vyhledat ani v OABS.

Poznámka k československému právnímu řádu a mezinárodním nevládním organizacím

Do roku 1977 v ČSSR údajně neexistoval právní řád, který by obsahoval předpisy upravující existenci mezinárodních nevládních organizací působících na území ČSSR. Jedinou takovou normou měl být pouze zákon č. 30/39 Sb., který byl přijat v roce 1939 – tedy v době nesvobody ČSR – a v praxi československého státu vůči mezinárodním nevládním organizacím tedy nebyl aplikován. S ohledem na tuto situaci mělo být vládou ČSSR dne 8. září 1977 přijato usnesení č. 246, jež mělo schvalovat zásady postupu ústředních státních orgánů vůči mezinárodním nevládním organizacím se sídlem na území ČSSR. Na základě tohoto usnesení mělo být MON, jakož i ostatním organizacím s mezinárodním prvkem, uděleno povolení k provádění hospodářských činností. K další změně ve vztahu ČSSR – mezinárodní nevládní organizace pak mělo dojít přijetím zákona č. 116/1985 Sb. (resp. jeho dílčí novelizací č. 157/1989 Sb.), který těmto organizacím dával právní prostor pro oblast tuzemské nebo zahraniční obchodní činnosti. Ve výše uvedeném zákoně č. 116/1985 Sb. bylo však také vyhrazeno právo hostitelské země mezinárodní organizaci povolení k hospodářským činnostem odejmout, a to pokud by tyto činnosti nebyly provozovány v souladu s vydaným povolením. Tuto možnost ale československý stát nikdy nevyužil.

3.2. Finanční vztahy

Ze Zprávy o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR¹⁴⁹ vyplývá, že MON sice fungovala v rámci ČSSR jako samostatná finanční jednotka s označením „devizového cizozemce“ (tj. nebyla součástí centrálního plánování, disponovala devizovými prostředky, podnik byl řízen po vzoru západních společností, jakékoliv investiční nároky MON uspokojovala samofinancováním atd., více viz kap. 3.4.), nicméně stát si za finanční nezávislost nárokoval jistá pravidla, a to:

- stát reguloval rozsah zahraničně-obchodních činností MON, tedy finanční objem pro vývoz;

¹⁴⁹ In: Zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR. Archiv Syndikátu novinářů ČR.

- MON pravidelně přispívala do státního rozpočtu, tj. odváděla daň důchodovou¹⁵⁰, ze mzdy, literární a umělecké činnosti či nemocenské pojištění;
- odvody daní podléhaly běžné kontrole státních orgánů – Obvodní finanční správě Prahy 1;
- MON respektovala všechny přijaté zákony a ustanovení související ať již např. s odvodem důchodové daně (viz zákon č. 113/71, zákon č. 164/82, zákon č. 157/89), tak např. v oblasti cenové politiky (viz Výnos č. V-6/88 FCÚ, ECU a SCÚ ze dne 21. 3. 1988) a všechna taková nařízení zapracovával do vnitřních směrnic;
- MON neměla žádné jiné výjimky, které by neměly jiné československé podniky.

3.3. Sídlo, sekretariát a novináři

Sídlo a sekretariát MON byly rozhodnutím z II. kongresu z června 1947 umístěny do Prahy. V čele sekretariátu stál generální tajemník, který – kromě jiných aktivit – informoval výkonný výbor o činnostech sekretariátu a Kongres o činnostech výkonného výboru. Sekretariát zajišťoval všechny aktivity související s chodem organizace, připravoval zasedání výkonného výboru či předsednictva MON ad. V Československu proběhlo celkem sedm oficiálních akcí MON: II. kongres MON (1947), schůze předsednictva (1961, 1962 – Praha, 1967 – Rožtůž) a jednání výkonného výboru (1949, 1953 – Praha, 1966 – Třeboň).¹⁵¹ V Praze byly dále zajišťovány aktivity související s Mezinárodní loterií MON či vzděláváním novinářů (Mezinárodní škola solidarity J. Fučíka), působila zde i hlavní redakce časopisu *The Democratic Journalist*. V městě sídla byly rovněž vydávány různé publikace MON a byla realizována široká škála podnikatelských aktivit, které uvádím níže (viz kap. 3.4.). K ukončení činnosti pražského sídla došlo pravděpodobně v roce 1997¹⁵².

¹⁵⁰ Odvod důchodové daně byl pravidelně kontrolován Obvodní finanční správou Prahy 1, přičemž např. v r. 1989 byla odvedena důchodová daň ve výši 100,5 mil. Kčs.

¹⁵¹ In: International Organization of Journalists. *Facts and Figures*. Prague: IOJ Printing House, 1986, s. 11.

¹⁵² In: NORDENSTRENG, K. *Useful Recollections, Part III*. (Excursion into the History of the International Organization of Journalists based in Czechoslovakia). Prague: Charles University, 2015 (to be published). / Více aktuálních informací k sídlu, včetně jeho případného přesunu do jiné země, se mi bohužel nepodařilo zjistit.

3.4. Hospodářské činnosti

Hospodářská sekce či podnikatelské aktivity MON se na území ČSSR rozvíjely od roku 1969, přičemž jejich hlavní funkcí bylo zabezpečovat finanční prostředky pro profesionální aktivity MON. V čele všech hospodářských podniků stál generální ředitel, který byl podřízen generálnímu tajemníkovi MON.

Ve Zprávě o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR¹⁵³ je řečeno, že:

- hospodářská zařízení MON nikdy nepodléhala československému plánovacímu systému, byla řízena v rámci MON, podnikala na své riziko, bez státních úvěrů, dotací či půjček;
- na všechny činnosti, které MON provozovala, dostávala od vlády povolení¹⁵⁴;
- hospodářské činnosti byly zakládány a rozšiřovány postupně, bez rozsáhlých investičních nároků, přičemž nezbytné investiční vklady byly vždy financovány z vlastních zdrojů (princip absolutního samofinancování);
- v řízení ekonomických činností byla uplatňována vysoce náročná kritéria, srovnatelná s řízením západních společností;
- hospodářské činnosti byly převážně orientovány na československé zákazníky;
- při přijímání pracovníků do hospodářských podniků byla na předním místě jejich odborná kvalifikace a profesionalita¹⁵⁵ (členy KSČ nebylo více než 20 % stálých zaměstnanců) – proto podniky mohly dosahovat i dobrých výsledků;
- cenová a obchodní politika hospodářských podniků MON korelovala s podmínkami československého trhu;

¹⁵³ In: Zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR. Archiv Syndikátu novinářů ČR.

¹⁵⁴ Informaci čerpám od pana Ing. V. Slavíka.

¹⁵⁵ I když tato skutečnost se bezesporu netýkala „politických rozhodnutí shora“, jako např. dosazení Miloše Jakeše ml. do funkce generálního ředitele hospodářských podniků MON.

- MON rozvíjela takové druhy činností, které odpovídaly zájmu československých podniků a institucí, pokrývala i takové druhy služeb a výrobků, které byly v mnoha ohledech atypické či malosériové;
- v roce 1990 pracovalo v hospodářských podnicích MON 916 stálých pracovníků.

MON měla konta v následujících bankách: Commerzbank, Norimberk (jeden účet); Eurocardkonto (jeden účet); Dresden Bank, Frankfurt nad Mohanem (tři účty); Deutsche Bank, Frankfurt nad Mohanem (dva účty). Související částky zdroj neuvádí.¹⁵⁶

Stát činnost hospodářských podniků MON toleroval, stanovil však finanční objemy týkající se vývozu zboží a služeb či daňovou kontrolu ze strany státních úřadů. Pro stát byla hospodářská činnost MON bezesporu velmi výhodná, protože: (a) z odvedených daní MON proudily do státního rozpočtu nemalé finanční prostředky; (b) MON disponovala devizovými prostředky; (c) v MON pracovalo velké množství schopných lidí, takže i výsledné produkty jejich činnosti (více viz níže) byly kvalitní a nemusely se dovážet ze zahraničí, což představovalo úsporu devizových prostředků.¹⁵⁷ Na začátku 90. let se právě hospodářské aktivity MON staly klíčovým problémem (nejen) ve vztazích mezi MON a Syndikátem novinářů ČR.

Hospodářské činnosti MON se skládaly z těchto podniků:¹⁵⁸

¹⁵⁶ Zdroj: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

¹⁵⁷ Ukázka Plnění inkasního zisku MON v Kč se nachází v Příloze č. 14.

¹⁵⁸ Všechny níže uvedené informace týkající se hospodářských aktivit MON jsem čerpala buď ze Zprávy o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR. In: Archiv Syndikátu novinářů ČR, anebo In: International Organization of Journalists. *MON Videopress Introducing*. Prague: International Organization of Journalists, 1984. Stav k roku 1990.

V r. 1984 vyšla publikace představující všechny hospodářské aktivity probíhající v rámci MON – a to pod souhrnným názvem „Videopress“. V návaznosti na vydanou publikaci jsem nabyla dojmu, že od r. 1984 jsou všechny hospodářské aktivity MON nadále označovány pod souhrnným názvem Videopress, avšak nebylo tomu tak, jelikož ve všech později vydaných publikacích MON se hovoří opět o samostatných hospodářských podnicích, nikoliv však o Videopressu. V tomto směru tedy panuje terminologická nejednoznačnost.

- 1) Vydavatelství a nakladatelství;
- 2) Konferenční servis;
- 3) Elektrotechnický servis (Výrobně technický servis MON);
- 4) Audiovizuální a technicko-dokumentační servis;
- 5) Masmédiální management servis (MMMS);
- 6) Systémový a programátorský servis;
- 7) VIDEOPRESS MON Bratislava (Servis MON Bratislava);
- 8) VIDEOPRESS MON Brno (Servis MON Brno);
- 9) Mezinárodní loterie solidarity MON;
- 10) Společenské a kulturní centrum VIDEOPRESS MON;
- 11) Interpress Budapešť;
- 12) Cestovní kancelář ITA;
- 13) Gastronomický servis;
- 14) Servis technických pomocií.

1) Vydavatelství a nakladatelství

Vydavatelství bylo tvořeno dvěma hlavními sekcemi – *mezinárodní* a *regionální*. V rámci první zmíněné sekce byla vydávána jak periodika (např. *The Democratic Journalist*, *Interpress Magazin* či *The IOJ Newsletter*¹⁵⁹), tak brožury¹⁶⁰, učebnice žurnalistiky¹⁶¹, plakáty

¹⁵⁹ K periodickým publikacím MON viz kap. 2.3.2. – Publikace MON.

¹⁶⁰ V letech 1982–1983 byla vydávána řada brožur s názvem: „Aktuální mezinárodní politické události“. V řadě vyšly např. tituly: „Z Camp Davidu do Bejrútu“, „Telefonické spojení – pozadí přípravy vraždy Jana Pavla II.“, „Nukleární hrozba“ ad.

¹⁶¹ Učebnice žurnalistiky byly vydávány v anglickém a španělském jazyce a byly určeny pro vzdělávání novinářů jak v rozvojových zemích, tak ve školách solidarity. Učebnice měly příjemce obeznámit s odbornými (žurnalistickými) a politickými znalostmi z „pokrokového a demokratického hlediska“.

a publikace přímo či nepřímo související s činnostmi MON¹⁶². Vydavatelství rovněž spravovalo aktuální seznam kontaktů (adresář) pro potřeby generálního sekretariátu. Druhá zmíněná sekce – regionální, tj. československá – primárně vykonávala činnosti a vydávala publikace pro vnitřní potřeby MON (zejména generální sekretariát), dále pak spolupracovala s různými státními institucemi a organizacemi¹⁶³, na jejichž objednávku vydávala či tiskla různé univerzitní učebnice, specifické publikace, prospekty, katalogy, plakáty, diáře atd. Československá vydavatelská sekce rovněž poskytovala komplexní tiskové a propagační služby¹⁶⁴. V roce 1989 byla největším dodavatelem počítačové literatury na československý trh.

2) *Konferenční servis*

Konferenční servis byl založen v roce 1969 a představoval nejstarší sekci působící v rámci VIDEOPRESS MON. Počátky činnosti konferenčního servisu byly spojeny s aktivitami MON pořádanými na mezinárodní úrovni a s požadavkem dorozumět se napříč účastnickým spektrem. Prvním typem služby, která byla konferenčním servisem nabízena, bylo tedy (1) *tlumočení*¹⁶⁵. Tlumočnické práce prováděli jak přímí zaměstnanci, tak externí spolupracovníci, přičemž v roce 1984 se jejich počet pohyboval kolem jednoho tisíce. Tlumočnický servis nabízel jak simultánní a kabinové překlady z různých oblastí a širokého spektra jazyků, tak i samotnou výuku jazyků v československých podnicích. Konferenční servis disponoval vlastními tlumočnickými zařízeními, jež pro něj vyráběl i spravoval *elektrotechnický servis*. Druhý typ služby vyplňovala (2) *překladatelská činnost*, která zahrnovala jak plnění zakázek pro kancelář MON, tak pro různé vědecké či úzce

¹⁶² Tj. např. publikace týkající se zasedání předsednictva MON („Zasedání MON v Luandě – leden 1983“), tak titul: „Masmédia – včera a dnes“ či encyklopedická řada Přemožitelé času apod.

¹⁶³ Např. s Národním divadlem, Akademií věd, MŠMT, ministerstvem kultury (měsíčník Scéna), Mezinárodním ústavem divadla – agenturou Pensa Latina ad.

¹⁶⁴ Např. pro CMEA (Council for Mutual Economic Assistance) – propagace československých výrobků v zahraničí.

¹⁶⁵ V rámci konferenčního servisu později působila tlumočnická agentura Artlingua.

specializované podniky pocházející ze státní sféry. Velké oblibě se těšily překlady nahrané na magnetofonové kazety. Poslední typ služby představovalo (3) tzv. *organizování jazykových aktivit* (Language work organization). Tato sekce byla založena s cílem poskytovat komplexní služby pro konference, sympózia, semináře apod., přičemž jazykové aktivity zahrnovaly: těsnopis, psaní na stroji, tlumočení, ale i např. „jazykově vybavené“ průvodce Prahou či vybraný doprovod na večeri zahraničních obchodních partnerů.¹⁶⁶

3) *Elektrotechnický servis (Výrobně technický servis MON)*

Vznik a rozvoj elektrotechnického servisu byl úzce spjat s konferenčním servisem MON, zejména pak s jeho tlumočnickými aktivitami. Sekce elektrotechnického servisu MON zprvu vyráběla tlumočnická zařízení a prováděla jejich servis. V tomto směru bohužel není možné zjistit, kde výroba či servis probíhaly, odkud byly dodávány součástky či stroje apod. Zařízení pak byla využívána jak v Československu, tak byla vyvážena do dalších zemí – např. Maďarska, NDR či Vietnamu. Postupem času vývojáři elektrotechnického servisu pracovali na zakázkách z oblasti průmyslu¹⁶⁷, zdravotnictví i na vesmírném programu¹⁶⁸. Elektrotechnický servis se ve své době pyšnil vynálezem bezdrátové elektronické aparatury, která umožňovala až 6 kanálů simultánního přenosu¹⁶⁹, dále titulkovacím zařízením pro video signál, kontrolním zařízením kvality obrazu a zvuku či programovatelným osvětlovacím zařízením využitelným v divadlech. V oblasti zdravotnictví byly významnými vynálezy

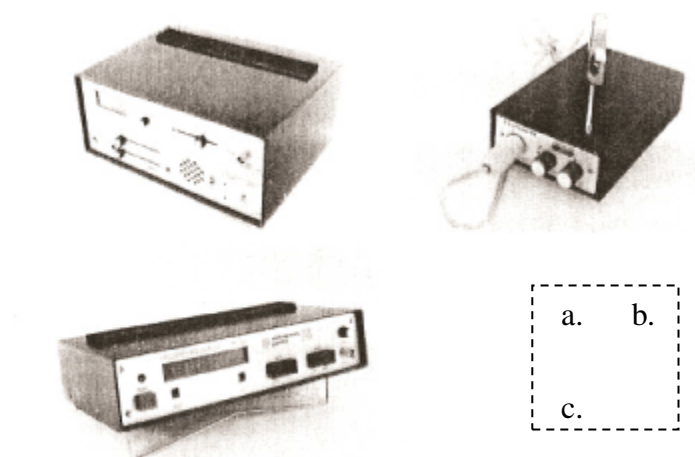
¹⁶⁶ In: International Organization of Journalists. *IOJ Videopress Introducing*. Prague: International Organization of Journalists, 1984.

¹⁶⁷ Výrobně technický servis MON (VTS MON) tak např. vyrobil laboratorní měřicí systémy pro základní a aplikační výzkum – odběrateli byli: LET Kunovice, Moravan Otrokovice ad., přičemž zařízení z dílny VTS MON bylo použito při statickém zhodnocení vlastností konstrukce letounu L610.

¹⁶⁸ VTS MON spolupracoval na programu dálkového průzkumu Země, a to tím, že ve VTS byla vyráběna telemetrická zařízení pro družicový program INTERCOSMOS.

¹⁶⁹ Aplikace byla vytvořena k příležitosti 100 výročí založení Národního divadla, přičemž cizinec, který navštívil produkci ND, mohl sedět kdekoliv a souběžně sledovat (resp. slyšet) aktuální dění na scéně.

digitální kardiograf či chirostim¹⁷⁰. V oblasti hydrometeorologie (pro potřeby Českého hydrometeorologického ústavu) servis realizoval síť automatických meteorologických stanic. Elektrotechnický servis měl také pobočku v Bratislavě, jež se podílela na vývoji barevných televizí či tvorbě pomůcek pro školáky (výukové programy, učebnice, diapozitivy, magnetofonové kazety, filmy) ze zemí ČSSR, Maďarska i SSSR.

Obr. 24: a. digitální kardiograf, b. chirostim, c. přístroj pro měření frekvencí

4) Audiovizuální a technicko-dokumentační servis

Audiovizuální a technicko-dokumentační servis se zabýval třemi okruhy činností: (1) výrobou audiovizuálních pořadů, (2) tvorbou technické dokumentace a (3) výzkumem na poli patentového zákona.

(ad 1) Obsahem audiovizuálních pořadů byly zejména prezentace výrobků, vynálezů či výzkumů, přičemž pořady si objednávali ti klienti (jednotlivci i exportní firmy), kteří svoje

¹⁷⁰ Digitální kardiograf umožňoval měřit aktuální srdeční frekvenci a s připojením dalšího přístroje zlepšoval diagnostickou metodu. Chirostim byl přístroj používaný k identifikaci periferních nervů. Více viz Obr. 25. Tuto informaci jsem převzala z prezentačních materiálů MON, avšak zda-li tomu tak ve své době opravdu na poli lékařství bylo, se mi nepodařilo zjistit.

exponáty prezentovali na výstavách po celém světě. Prezentace byly natočeny na barevnou kazetu VHS s možností následného přehrání ve výstavním stánku, což pro vystavovatele představovalo úsporu času, prostoru, financí i rozšiřovalo možnosti prezentace.¹⁷¹ Audiovizuální pořady byly dále např. využívány pro vzdělávací účely (např. pro rekvalifikační kurzy zaměřené na využití počítačů v hutnictví určené pro asijské a latinsko-americké studenty).

(ad 2) Zaměstnanci této sekce vytvářeli dílenské nákresy, které byly součástí technické dokumentace určitého produktu. Nákres byl často doprovázen audiovizuálním pořadem, přičemž spojení obou prvků mělo umožnit produkt potenciálnímu zákazníkovi lépe zprostředkovat (tj. prodat). Technici pracovali jak na průmyslových (komerčních), tak i vědeckých zakázkách. Ve druhém zmíněném případě technici spolupracovali s vědci, kteří měli za úkol zpracovat model zaplavení ploch v souvislosti s výstavbou vodních nádrží v ČSSR.

(ad 3) V rámci sekce zabývající se patentovým zákonem byl vytvořen informační systém, jenž sdružoval souborné informace týkající se všech vynálezů, které byly na světě patentovány. Zájemcům byly nabízeny jak informační, tak zprostředkovatelské služby, tj. měl-li někdo vynález, který chtěl patentovat, zaměstnanci této sekce mu jej pomohli zaregistrovat.

5) *Masmediální management servis (dále jen MMMS)*

Mezi hlavní aktivity MMMS patřily: (1) odborné konzultace, (2) studie, (3) spolupráce s oborovými organizacemi či (4) odborná pomoc pro informační a tisková centra. V případě první aktivity pracovníci MMMS poskytovali odborné konzultace týkající se způsobů řízení masových informačních a komunikačních médií.¹⁷² V rámci druhé zmíněné aktivity MMMS

¹⁷¹ Velký úspěch zaznamenala např. natočená inseminace a následný porod zvířat – prezentace určená pro veterinární výstavu v Moskvě, která by jinak byla za „živé účasti zvířat“ nemožná.

¹⁷² S rozvojem informačních a komunikačních technologií narůstala nejen administrativa, ale též nároky řízení mediálních podniků. Pracovníci MMMS měli být schopni provést analýzu stávající situace příslušné organizace

spolupracoval např. jak s oddělením dokumentace MON (např. připravoval studie o zavádění moderních vědecko-technických prostředků do systémů řízení), tak realizoval studie týkající se organizačního či technického rázu pro potřeby kongresů, sympózií, výstav atp. Pracovníci MMMS se dále podíleli na vytvoření informační databanky¹⁷³ a také spolupracovali s Fakultou žurnalistiky UK na zpracování vývojových trendů ve vybraných oblastech světového novinářství (3). MMMS poskytoval odbornou pomoc tiskovým a informačním centrům. Vypracovával návrhy na organizaci, včetně základního vybavení; organizoval semináře na téma nových forem a metod řízení¹⁷⁴, informace a komunikace; vypracovával studie a analýzy dopadu komunikačních médií; pomáhal popularizovat a zpracovávat témata z oblasti „věda a novinářství“, masová komunikace, vzdělávání a školení, zpracování informací v oblasti životního prostředí atd. Bližší informace ke jmenovité či jinak konkrétní spolupráci nelze dohledat.

6) *Systémový a programátorský servis*

Systémový a programátorský servis (1) poskytoval technickou podporu všem, kteří začínali pracovat s počítačem, (2) zabýval se vývojem speciálních softwarů týkajících se např. zpracování rozsáhlých kalkulací, systémů řízených počítačem či zpracování velkého množství dat atp. a (3) vytvářel vlastní aplikace (např. „terminologický slovník“ z oblasti vědy a techniky v různých jazycích s možností aktualizace) a spolupracoval s partnerskými sekcemi VIDEOPRESS MON.

(MMMS se podílel např. na řešení problémů v Československém rozhlasu, časopise Vlasta či Československé televizi) a poté napomoci zavést nové manažerské metody.

¹⁷³ Informační databanka měla sloužit pro potřeby novinářů a měla obsahovat různé typy informací, které by byly v elektronické podobě dohledatelné bez ohledu na místo hledajícího. Databanka byla údajně vyráběna ve spolupráci s FÚTI a Slovenskou technickou univerzitou. In: International Organization of Journalists. *IOJ Videopress Introducing*. Prague: International Organization of Journalists, 1984. Více informací k databance se mi bohužel nepodařilo zjistit.

¹⁷⁴ Tato sekce MON přispěla např. ke zpracování systémů řízení podniků ZTS Brno, ZTS Martin, ZVL Povážská Bystrica a ZVL Skalica.

7) *VIDEOPRESS MON Bratislava (Servis MON Bratislava)*

Bratislavská sekce VIDEOPRESS MON byla založena v roce 1976, coby slovenská pobočka někdejšího Pražského konferenčního servisu (tedy MMMS). Klíčovou aktivitu sekce představovalo tzv. centrum jazykových služeb (tj. překlady, tlumočení a korektury). Mezi další oblasti zájmu pak patřily přepisy, kopírování a vazby textů, grafické návrhy publikací, tisk či konzultační služby. Bratislavská sekce se podílela na akcích souvisejících s výstavbou papírenských podniků SSC Ružomberok a SMC Paskov.

8) *VIDEOPRESS MON Brno (Servis MON Brno)*

Pobočka v Brně byla vybudována v roce 1976 a zahrnovala dvě hlavní centra: (1) centrum technického rozvoje a počítačových aplikací a (2) centrum pro technický servis a publicitu. První zmíněné centrum obchodovalo s počítačovým softwarem či vypracovávalo studie týkající se managementu a řízení technologických procesů¹⁷⁵. Druhé centrum brněnské pobočky připravovalo studie a analýzy patentů a provádělo měření v různých průmyslových odvětvích.

9) *Mezinárodní loterie solidarity MON*

K Mezinárodní loterii solidarity MON viz kap. 2.3.2.

10) *Společenské a kulturní centrum VIDEOPRESS MON*

Objekt zajišťující společenské a kulturní zázemí VIDEOPRESS MON se nacházel na Bílé Hoře v Praze 6, v prostorách bývalého zájezdního hostince z roku 1689. Historická budova byla rozdělena na několik částí, přičemž kromě konferenčního sálu, salonků a ubytování zahrnovala také stylové restaurace, jakými byly diskotéka „U formana“, „Klub Pampa“ specializující se na argentinskou kuchyni a „U posledního meče“. VIDEOPRESS

¹⁷⁵ Servis MON Brno zpracoval pro československé podniky např. problematiku energetických úspor – využívání odpadního tepla v ekonomických procesech návaznosti na ekologickou problematiku či výpočty podílející se na řešení zemních konstrukcí v důlním a energetickém průmyslu.

MON získal smlouvu na pronájem objektu v roce 1975, přičemž v dnešní době patří budova státu (resp. nařízením vlády ze dne 16. června 1999 byl objekt vyhlášen národní kulturní památkou a vlastnické právo od té doby patří hlavnímu městu Praha; vlastní správa byla svěřena městské části Praha 6)¹⁷⁶.

Obr. 25 a Obr. 26: Dnešní podoba bývalých částí budov MON na Bílé Hoře (Praha 6)

Obr. 27: Vchod do „Klubu Pampa“ v někdejší budově MON na Bílé Hoře (Praha 6)

¹⁷⁶ Související nařízení vlády jsem našla zde: <http://www.podnikame.cz/zakony99/index.php3?co=Z1999147>, informace z katastru nemovitostí lze veřejně získat zde: <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?typobjektu=parcela&id=2393115101>.

11) Interpress Budapešť

Interpress Budapešť (dále jen IB) byl založen v roce 1971 a poskytoval služby ve čtyřech hlavních oblastech: (1) nakladatelství a vydavatelství, (2) tisk, (3) reklama a (4) zahraniční obchod. První zmíněná oblast byla zároveň klíčovou aktivitou IB, přičemž mezi vydávané časopisy patřily následující tituly: Interpress Magazín, Junior Alfa (dětská verze Interpress Magazínu), Interpress Expo (ekonomický magazín), Interpressgrafik (grafika, vizuální kultura – více viz kap. 2.3.2., „Publikace MON“) a Interpressissues (populárně-naučný časopis, jehož každé číslo bylo věnováno vždy jednomu tématu).

12) Cestovní kancelář ITA

Cestovní kancelář ITA podnikala v oblasti cestovního ruchu. ITA – podobně jako jiné československé cestovní kanceláře (např. Autoturist, Sportturist apod.) – spolupracovala s majiteli hotelů a na základě obchodních smluv získávala lůžkové kapacity. ITA uzavírala smlouvy i na takové objekty, které byly ve špatném technickém stavu, přičemž ve smlouvě bylo ujednáno, že ze strany MON bude zajištěna oprava a modernizace patřičného hotelového zařízení. Takovým způsobem ITA (MON) zrekonstruovala např. hotel Atlantic a v plánu byla i dílčí rekonstrukce hotelů Savoy, AXA ad.

13) Gastronomický servis

Gastronomický servis je uveden ve Výčtu přehledu hospodářských aktivit prováděných podniky MON v ČSR¹⁷⁷, avšak bez bližších informací o náplni konkrétních činností.

14) Servis technických pomocí

Servis technických pomocí jednak (a) prováděl opravy a údržbu nemovitého majetku, přičemž spolupracoval s podniky bytového hospodářství, s NVP, OÚNZ, ministerstvem kultury (církevní, historické a památkově chráněné objekty) – servis se podílel např. na

¹⁷⁷ Viz Zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR, s. 4. In: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

rekonstrukci Státního zámku Koloděje či Sixtova domu v Celené ulici v Praze¹⁷⁸ –, a dále (b) zajišťoval průvodní dokumentaci k výrobkům československých podniků, jež byly exportovány do zahraničí.

Z výše uvedeného výčtu je patrné, že oborový záběr hospodářských podniků MON byl velice široký¹⁷⁹. K nárůstu podnikatelských aktivit MON pak došlo zejména v 80. letech, a to jak z důvodu nárůstu profesionálních aktivit MON v rozvojových zemích, tak díky rostoucí poptávce po službách MON ze strany československých podniků.

Situace po listopadu 1989

Po listopadu 1989 se musely všechny podniky vyrovnat s velmi náročnou situací, která se dotýkala jak vnitřních (ředitelé podniků, zaměstnanci x vedení MON), tak vnějších vztahů MON (komunikace s dosavadními, případně potenciálními novými obchodními partnery). V průběhu roku 1990 byla v médiích i na jednáních vlády zpochybňována existence MON v ČSFR, což mělo za důsledek pokles v zakázkové činnosti, ale i nárůst sociálních obav zaměstnanců. Ředitelé jednotlivých podniků museli řešit: a) dislokační opatření (přesun podniků na jiná místa, kanceláře byly mnohdy v budovách, které byly v restitucích vráceny původním majitelům), b) stav zakázek (nárůst komplikovaných situací – např. začaly vznikat paralelní podniky se stejným názvem, čímž původní podnik přišel o zakázky, vše bylo podpořeno negativní kampaní vůči MON v tisku a nebylo tak možné navázat nové spolupráce, zákaz zahraničních služebních cest pak znamenal ukončení zakázek apod.) či c) personálie (zaměstnanci hromadně podávali výpovědi, tak se stalo, že v podniku došlo díky tomu k likvidaci dosud zavedených středisek; časté změny ve vedení měli za následek

¹⁷⁸ Investiční náklad do celkové rekonstrukce a modernizace představoval cca 50 mil. Kčs a cca 100 tis. DEM.

¹⁷⁹ Kromě výše uvedených čtrnácti podniků se v zápise z jednání Rady podniků MON objevují ještě podniky: ERKOS MON, Editpress a Conbuild, nicméně zmínky o těchto sekcích se objevují pouze v tomto textu a bez bližších souvislostí, a proto je v soupisu všech podniků neuvádím. In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka. *Zápis z jednání Rady ředitelů zařízení MON ze dne 8. 2. 1991.*

destabilizovanou manažerskou sféru). Ředitelé hospodářských podniků se ovšem potýkali nejen se starostmi obchodního rázu, ale rovněž byli nespokojeni s některými rozhodnutími vedení, neboť ta přispívala k rostoucí destabilizaci organizace. Hospodářské podniky MON tak postupně snižovaly svůj výnos, zatímco profesionální aktivity MON rostly, což pro budoucnost organizace představovalo nevyhnutelná negativa.

3.5. *Personálie*¹⁸⁰

Vycházejí z rozvržení v úvodu třetí kapitoly rozděluji personální obsazení MON na dvě části – (1) na obsazení sekretariátu a mezinárodní redakce a (2) hospodářskou sféru, přičemž k oběma oblastem mohu uvést, že:

- potenciální zaměstnanci MON: 1. byli vybíráni s ohledem na svou odbornou kvalifikaci a profesionalitu, vysoký důraz – vzhledem k mezinárodnímu působení organizace – byl kladen na jazykové kompetence; 2. museli jistě disponovat nedeklarovanou politickou spolehlivostí, jež se nepochybně v průběhu doby měnila (50. x 80. léta);
- mezi zaměstnanci se mohly objevit také tzv. „proteční děti“, které se však v prostředí vyžadujícím dovednosti na vysoké úrovni příliš dlouho neudržely;
- informace o nabídce zaměstnání v MON byly uveřejňovány v odborném tisku (např. v Čs. novináři);
- vstupenkou do zaměstnání v MON nebylo členství v KSČ či absolvování např. VUMLu¹⁸¹, nicméně členství v KSČ bylo nejspíš vyžadováno na vysokých pracovních pozicích;
- mezi výhody, jež práce v MON poskytovala, patřila bezesporu možnost cestovat do zahraničí (nikoliv však rekreačně) či na sekretariátu sehnat zboží, které se prodávalo v Tuzexu (cigarety, alkohol);

¹⁸⁰ Zdroj: Zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR a další texty pocházející z archivu Syndikátu novinářů ČR. Dále pak osobní vzpomínky pana Ing. Václava Slavíka a prof. Kaarle Nordenstrenga.

¹⁸¹ Zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR dokonce uvádí, že členy KSČ nebylo více než 20 % stálých zaměstnanců.

- v určitých textech na Internetu¹⁸², v tisku¹⁸³ či archivní složce nepodepsaných materiálů v Syndikátu novinářů ČR se objevují informace, že by někteří zaměstnanci MON mohli též působit v tajných službách; v žádných archivních materiálech (např. v OABS) jsem neobjevila informaci, že by byla MON ať již jako subjekt (tedy jednotlivé osoby), nebo jako objekt (tedy podniky) ze strany StB cíleně sledována, nicméně je pravděpodobné, že MON vzhledem ke svému mezinárodnímu působení podléhala běžnému dohledu a zajímala se o ni kontrarozvědka. Podobně „informační charakter“ mohly mít i zprávy, které zaměstnanci běžně sepisovali ze zahraničních služebních cest. Nicméně v době po listopadu 1989 pak dokonce sami zaměstnanci podporovali provedení lustrací, aby spekulace ohledně spolupráce s StB vyvrátili.

3.5.1. Sekretariát a mezinárodní redakce

Od roku 1947 pracovali v sekretariátu MON na pozicích generálního tajemníka Jiří Hronek, Jaroslav Knobloch, Jiří Meisner, Jiří Kubka a Dušan Ulčák¹⁸⁴. Bližší informace k personálnímu obsazení takřka není možné dohledat. Informace k obsazení sekretariátu jsem našla v dokumentu z archivu Syndikátu novinářů ČR¹⁸⁵ – datace, účel či autor záznamu se na materiálu neobjevují, nicméně se lze domnívat, že se jedná o personální obsazení z druhé poloviny 80. let. Podklady z obsazení mezinárodní redakce jsem našla v tirážích časopisu *The Democratic Journalist*¹⁸⁶.

¹⁸² Např. In: CS magazín. *Kde revolucionáři přicházeli o iluze* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.cs-magazin.com/2006-01/view.php?article=articles/cs0601147.htm>.

¹⁸³ Např. In: PILOUS, J. *Hra na legalizaci podvodů: proč MON zůstává stále tady?* Studentské listy 2, červen 1991, č. 13, s. 6.

¹⁸⁴ Podrobnosti k bližšímu časovému určení působení generálních tajemníků MON viz kap. 2.4.1. Vedení MON v letech 1946–1995.

¹⁸⁵ In: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

¹⁸⁶ In: *The Democratic Journalist*. 1970–1990, vol. 17–37, no. 1–12.

Sekretariát

- Cossová, Lenka – zástupkyně Z. Černíka (v MON pracovala od r. 1988);
- Černík, Zdeněk (Dr.) – ředitel kanceláře sekretariátu MON;
- Krumel, Vladimír – šéf protokolu sekretariátu MON (od 1. 1. 1989);
- Mohoritová, Vlasta – sekretářka tiskové mluvčí (od listopadu 1988);
- Prokešová, Alexandra (Dr.) – tisková mluvčí MON (od listopadu 1988);
- Slavík, Václav (Ing.) – odborný pracovník v úseku generálního sekretariátu MON (1966–1981), ředitel kanceláře generálního sekretariátu (1981–1992), ředitel Mezinárodního novinářského ústavu MON (1988–1992);
- Ulčák, Dušan (Ing.) – generální tajemník MON (červen 1988 – duben 1990);

Mezinárodní redakce MON

- Belička, Jozef – šéfredaktor The Democratic Journalist v období října 1982 – listopadu 1984;
- Braunová, Dana – zástupkyně šéfredaktora The Democratic Journalist;
- Bureš, Oldřich – šéfredaktor The Democratic Journalist v 70. letech až do července 1982;
- Hejč, Karel – redaktor The Democratic Journalist (1985–1990¹⁸⁷);
- Kvapilová, Jana – v Mezinárodní redakci od roku 1983;
- Převrátíl, Rudolf (Ing.) – šéfredaktor The Democratic Journalist od prosince 1984 do března 1990;
- Rak, Jaroslav (Dr.);
- Trapeznikov, Vladimír – redaktor The Democratic Journalist (1988–1990¹⁸⁸).

¹⁸⁷ Posledním dostupným vydáním The Democratic Journalist je jeho vydání z prosince 1990, z něhož čerpám také tuto informaci.

¹⁸⁸ Tamtéž.

3.5.2. Hospodářská sféra

V oblasti hospodářských aktivit je nedostupnost informací souvisejících s personálním obsazením obdobná jako v případě sekretariátu a redakce. Níže uvedené informace pak pocházejí ze stejného zdroje jako u kapitoly 3.5.1.¹⁸⁹, osobních vzpomínek pamětníků, anebo ze soukromých archivních materiálů pana Ing. Václava Slavíka.

Hospodářská sféra

Generální ředitelé hospodářských podniků MON

- Pikous, Jaroslav – do roku 1986 (poté ředitel INTERPRESS PRAHA¹⁹⁰)
- Jakeš, Miloš, ml. – 1986–1989
- Kuberová, Ivana – 1989–1991

Jednotlivé podniky

- Beneš, Jiří (Ing.) – šéf překladatelského oddělení;
- Blecha, Jiří (Ing.) – šéfredaktor čl. redakce (od roku 1980);
- Černý, Jiří – zástupce S. Kačinetze;
- Dlouhý, Miroslav – ředitel kádrového oddělení MON;
- Chytrý, Miroslav (Ing.) – ředitel Školy solidarity (od roku 1984/1985);
- Hajda, Lubomír (Ing.) – ředitel (blíže nespecifikovaného) oddělení MON;
- Kačinetz, Stefan (Ing.) – ředitel loterie a cestovní kanceláře ITA (od roku 1985);
- Janeček, Jan (Ing.) – ředitel Vydavatelství a nakladatelství MON (od 1. 1. 1989);
- Konečný, Antonín (JUDr.) – vedoucí právního oddělení MON;

¹⁸⁹ In: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

¹⁹⁰ Od 19. 12. 1989 Nezávislé tiskové centrum INTERPRESS PRAHA. In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka. Interpress – Podklady pro dokladovou zprávu Ing. V. Slavíka ze dne 20. 11. 1991.

- Kortus, Jiří – tajemník rady ředitelů;
- Kozel, Jan (Ing.) – ředitel gastronomie, zaměstnán od roku 1986/1987;
- Krátký, Peter (Ing.) – ředitel INTERPRESS v Bratislavě;
- Mírek, Vladislav (Ing.) – ekonomický ředitel;
- Polák, Petr – ředitel Výrobně-technického servisu;
- Širl, Miroslav – ředitel odboru pro automatizovaný systém;
- Švácha, Rostislav (Ing.) – zmocněnec MON pro ekonomiku.

3.6. Situace od listopadu 1989 do prosince 1991

V níže uvedeném textu popisují situaci v MON od listopadu 1989 do prosince roku 1991, tj. od uvolňování „struktur“ v návaznosti na dění kolem tzv. sametové revoluce, až po dobu, kdy se objevilo formální rozhodnutí o odejmutí práva MON mít sídlo na území ČSFR, jakož i vyvíjet související činnost. Text pak dále rozčleňuji na čtyři části: (1) vnitřní klima (sledování aktivit pracovníků a vedení MON), (2) MON v dobovém tisku, (3) postavení politiků a (4) právní aspekty.

3.6.1. Vnitřní klima

Po listopadových událostech roku 1989 bylo vnitřní klima v MON obdobné jako rozložení nálad v československé společnosti. Došlo k ustavení Rady ředitelů hospodářských podniků, Občanského fóra MON i odborů, s vrcholným orgánem, kterým byl Koordinační výbor a sdružení pracujících. Celá organizace byla v silné vnitřní i vnější disbalanci, což se projevovalo jak ve sporech mezi zaměstnanci a vedením, tak ve vztazích a fungování organizace navenek. Zaměstnanci žádali po svém dosavadním vedení kritická stanoviska vůči minulosti i změnu personálního obsazení, ovšem komunikace vedoucích představitelů vůči

zaměstnancům nebyla dostatečná a přispívala ještě k vyšší vnitřní destabilizaci. Ta se pak projevovala i v obchodní rovině, kde docházelo k výrazným finančním ztrátám¹⁹¹.

3.6.1.1. *Aktivity zaměstnanců MON*

Dobové materiály ukazují,¹⁹² že zaměstnanci MON pravděpodobně nebyli plně obeznámeni se všemi aktivitami organizace i svého vedení, a tak mezi nimi docházelo k rozčarování, které bylo navíc podporováno negativními články vůči MON, jež vycházely v dobovém tisku. Zaměstnanci MON ve vydaných prohlášeních¹⁹³ uznávali a odsuzovali chyby, kterých se v minulosti vedení organizace dopustilo, uvědomovali si, že MON fungovala v mantinelech vládnoucí ideologie, ale poukazovali i na pozitiva organizace a odmítali kolektivní vinu. Rovněž požadovali volbu nového vedení, po kterém žádali: (1) uznání kritiky organizace ve vztahu k její politické a hospodářské působnosti, (2) odstoupení

¹⁹¹ Např. rozjednané obchody musely být ukončeny – z důvodu nemožnosti manipulace s věcmi, s MON chtělo spolupracovat čím dál méně firem, docházelo i k zakládání paralelních podniků se stejným jménem, jako např. Conbuild, což také ubíralo potenciální pole zakázek. In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka. *Zápis z jednání Rady ředitelů zařízení MON ze dne 8. 2. 1991.*

¹⁹² In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka.

¹⁹³ Dne 26. 2. 1990 vydali pracovníci MON prohlášení, v němž: (1) ostře odsoudili chyby, kterých se v minulosti dopustilo vedení organizace, a vyjádřili svůj distanc od všech rozhodnutí, která znamenala odklon od nejzákladnějších lidských, demokratických a profesionálních hodnot, které předznamenaly vznik organizace v r. 1946; (2) přiznali, že si jsou vědomi všech křivd, jakých se vedení MON dopustilo nejen na novinářích hostitelské země, ale také na perzekuovaných novinářích zemích východní a střední Evropy – a to plně ve službách vládnoucí ideologie; v tomto ohledu avšak zmínili, že několik málo pokusů, které se vedení MON v tomto ohledu snažilo podniknout, bylo pohřbeno bývalým vedením Svazu československých novinářů; (3) připomněli, že MON sehrála pozitivní roli ve formování novinářských hnutí především v rozvojových zemích a že se stala určitým profesionálním mostem mezi novináři ve směru Východ-Západ, Sever-Jih; (4) odmítli přijetí kolektivní viny za chyby provedené bývalým vedením MON, připomněli, že opakovaně požadovali odvolání Dušana Ulčáka jakožto představitele bývalé stranické nomenklatury, očistění organizace od ideologických nánosů, návrat organizace k programu deklarovanému v r. 1946 při vzniku a veřejnou omluvu bývalého vedení všem pronásledovaným novinářům v zemích střední a východní Evropy; (5) vyjádřili nesouhlas s prohlášením prozatímní správní rady Syndikátu novinářů ČR k přesídlení MON z Prahy a opuštění ČSSR, jelikož tímto aktem by byla vyloučena šance na demokratickou obrodu MON; (6) uvedli, že MON po mnoho let vyvíjela hospodářskou činnost, která byla nejen zdrojem finančních prostředků MON, ale také přínosem pro československé podniky a občany, navíc značná část prostředků vyprodukovaných v podnicích MON byla zpětně investována na území ČSSR; a nakonec (7) vyzvali čs. novinářskou veřejnost k širokému, otevřenému a čestnému dialogu o osudech této organizace v ČSSR, o jejím vztahu k čs. novinářům a o vztazích čs. novinářů k ní. In: Archiv Syndikátu novinářů ČR, Prohlášení československých pracovníků MON.

všech osob ve vedení, které byly přímo spojeny s komunistickým režimem (např. generálního tajemníka D. Ulčáka), (3) přesvědčivě vyvrátit paušální či nespravedlivou kritiku institucí a podniků MON; (4) vůči mezinárodní veřejnosti a zejména vůči zahraniční novinářské veřejnosti MON přiznat špatné a obhájit pozitivní, přispět k objektivnímu posouzení sporných otázek. V tomto směru rovněž zaměstnanci upozorňovali vedení na skutečnost, že MON může za několik měsíců z Československa odejít, ale pracovníci v zemi zůstanou. A díky kompromitující image MON, která není vedením organizace adekvátně dementována, budou pracovníci či potenciálně bývalí pracovníci MON ve velmi nepříjemné situaci¹⁹⁴. Na zvyšování napětí mezi vedením a zaměstnanci se podílelo rovněž neustálé odkládání přijetí zásadních vnitroorganizačních norem.

Ve druhé polovině roku 1991 proběhla řada jednání mezi zaměstnanci a vedením MON, týkajících se osudu zaměstnanců v případě ukončení činnosti MON v ČSFR. Z dopisů¹⁹⁵, které zaměstnanci MON zasílali svému vedení (jako např. Gérardu Gatintovi nebo A. S. Rollembergovi), je patrné, že vedení se zaměstnanci minimálně komunikovalo, nedodržovalo domluvené termíny a zamlžovalo informace (jako např. ohledně kontaktů se Syndikátem novinářů ČR¹⁹⁶), zpochybňovalo uzavřenou kolektivní smlouvu. Navíc sebekritika proběhla povrchní a neupřímnou verzí, pro čs. novináře i veřejnost nepřijatelnou, ke zprůhlednění hospodářských činností nedošlo, navíc trvají a vznikají nové nejasnosti, zejména v souvislosti s restitucemi, a kádrové změny byly také velmi dvojznačné, i když odešli někteří lidé, kteří měli odejít¹⁹⁷. Zaměstnanci rovněž zajímalo, co se děje s financemi organizace, a přinášeli

¹⁹⁴ In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka. Vystoupení M. Brožíka na aktivu zaměstnanců MON dne 10. 9. 1991 – Bílá Hora.

¹⁹⁵ In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka.

¹⁹⁶ „... Původně byla se Syndikátem domluvena určitá spolupráce, tzv. tři podmínky, a to: zásadní upřímná sebekritika minulosti MON, zprůhlednění hospodářské působnosti MON, odpovídající kádrové změny, ale p. Gatint původní slib výslovně zakázal splnit a nadále se choval vůči Syndikátu lehkomyšlně a netečně...“. In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka. Otevřený dopis koordinačního výboru Sdružení pracujících MON panu Manuelu Tomé, viceprezidentovi MON.

¹⁹⁷ In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka. Záznam vystoupení Ing. M. Brožíka na aktivu zaměstnanců MON 10. 9. 1991 – Bílá Hora.

mnoho návrhů, jak situaci vyřešit, aby nepřišli o práci, pokud by byl MON z ČSFR vyhoštěn – např. založením akciové společnosti Interpress Praha, založením holdingové společnosti MON apod. Zaměstnanci rovněž podporovali provedení lustrací, aby vyvrátili spekulace ohledně spolupráce s StB. Poprvé v historii MON se ovšem také zástupci odborů zúčastnili jednání výkonného výboru MON v Rio de Janeiru.

Aktivity zaměstnanců MON v letech 1990–1991¹⁹⁸

- ❖ 6. 2. 1990: schůzka Rady ředitelů, ZV ROH a Občanského fóra MON s generálním tajemníkem MON D. Ulčákem – žádají jeho rezignaci;
- ❖ 12. 2. 1990: prohlášení Rady ředitelů ke všem zaměstnancům MON ohledně zachování pracovní disciplíny a plnění úkolů;
- ❖ 15. 2. 1990: jednání Rady ředitelů se zástupci ZV ROH a OF MON;
- ❖ 16. 2. 1990: Rada ředitelů, ZV ROH a OF MON píšou dopis předsedovi MON, v němž ho vyzývají, aby zahájil jednání s relevantními československými místy, se Syndikátem českých a moravských novinářů a se Slovenským syndikátem novinářů o osudu MON v Československu;
- ❖ 21. 2. 1990: Rada ředitelů, ZV ROH a OF MON vydaly – v návaznosti na tiskové prohlášení Prozatímní správní rady Syndikátu novinářů ČR – vnitřní prohlášení pro zaměstnance MON, v němž je odsouzen dosavadní postoj vedení MON a jeho neschopnost reagovat na současnou politickou situaci;
- ❖ 23. 2. 1990: setkání prezidenta MON Kaarle Nordenstrenga s řediteli a zástupci ROH a OF MON;
- ❖ 26. 2. 1990: Prohlášení československých pracovníků MON;
- ❖ 3. 3. 1990: setkání předsedy a místopředsedů MON se zaměstnanci, rozhořčení nad tiskovou zprávou MON, kterou ČTK převzala, ale uveřejnila s řadou dezinformací¹⁹⁹;

¹⁹⁸ In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka. SLAVÍK, V. *Dokumentační přehled*. Praha: Mezinárodní novinářský ústav, 1990.

¹⁹⁹ K tiskové zprávě také viz Poznámka pod čarou č. 193.

- ❖ březen 1990: ukončena činnost ROH MON, založena ČSKOS – Československá konfederace odborových svazů s dvěma odborovými centrály a vrcholným orgánem KVSP (Koordinační výbor a sdružení pracujících, v čele s paní Janou Havlíčkovou);
- ❖ 10. 1. 1991: uzavření kolektivní dohody mezi zaměstnanci a vedení MON, která měla zaměstnancům v případě ukončení činnosti GS MON a podniků MON v ČSFR poskytnout související kompenzace²⁰⁰;
- ❖ 10. 9. 1991: aktiv zaměstnanců MON – vystoupení Ing. M. Brožíka;
- ❖ 12. – 16. 9. 1991: historicky první účast zástupců odborů MON na setkání Výkonného výboru MON v brazilském Rio de Janeiro.

3.6.1.2. *Aktivity vedení MON*

Po listopadu roku 1989 probíhala kritika MON jak ze strany zaměstnanců a jednotlivých členských svazů ze střední a východní Evropy, tak nezávislých novinářů a Syndikátu novinářů ČR. Po vedení MON byla požadována zejména nová strategie, sebereflexe za posledních 40 let a vysvětlení činnosti hospodářských podniků. Vedení se snažilo na kritiku reagovat²⁰¹, nicméně v některých případech se jednalo pouze

²⁰⁰ Více viz Příloha č. 17.

²⁰¹ Vedení MON na kritiku reagovalo těmito aktivitami (kritika | reakce):

- Požadavek *nové strategie organizace* ze strany členských svazů MON | nová strategie měla být schválena na jednání předsednictva MON v květnu r. 1990.
- *Sebereflexe MON v posledních 40 letech* (vyrovnání se s minulostí) | vedení MON bylo připraveno objektivně zmapovat historii organizace a v této souvislosti navrhovalo ustavení komise, jež by byla složena ze zástupců MON a Syndikátu novinářů ČR, případně dalších odborníků (v poměru 50:50). Taková komise se měla zabývat archivními materiály organizace, měla pracovat i na sestavení knihy, jež měla hodnotit uplynulých 40 let MON. Bylo plánováno, že materiál, který by vzešel z aktivity této komise, by pak byl přeložen do několika světových jazyků a byl by distribuován do všech míst, kde MON působila (tj. jak ve střední a východní Evropě, tak v Latinské Americe a Africe).
- *Hospodářské podniky MON* | v souvislosti s hospodářskými podniky a sekretariátem MON prezident MON podrobil kritice jejich „jednopřířivost“, tj. že ekonomické a profesionální aktivity byly sloučeny právně, finančně a ještě řízeny jednou osobou – generálním tajemníkem. Do budoucna prezident MON plánoval striktní oddělení obou aktivit. Vedení MON rovněž připustilo pochyby, které se na veřejnosti v souvislosti s hospodářskými podniky objevily, a tvrdilo, že bude usilovat o prokázání, že hospodaření MON probíhalo na „legálním, politickém a mravním základě“.

In: Archiv Syndikátu novinářů ČR, Prohlášení československých pracovníků MON.

o proklamované nebo vlažné reakce, které neuspokojily ani zaměstnance, ani československou veřejnost. Vedení se ve věci MON setkávalo se zástupci nejen československých úřadů (např. federální vlády), ale i oborových organizací (např. Syndikát novinářů ČR). Z dobových materiálů vyplývá, že si vedení MON ještě v dubnu 1990 v žádném případě nepřipouštělo jakoukoliv možnost ohledně vyhoštění či ukončení činnosti MON. Nicméně v listopadu 1990 vydala vláda usnesení č. 831 ohledně ukončení činnosti Mezinárodních nevládních organizací SOF, MON a MSS a původně nepravděpodobná situace nabyla jasných kontur, na základě kterých začalo československé vedení podnikat řadu souvisejících aktivit.

Aktivity vedení MON v letech 1990–1991

- ❖ 17. 2. 1990: neoficiální jednání delegace MON s představiteli Syndikátu českých a moravských novinářů;
- ❖ 22. 2. 1990: oficiální rozhovory s představiteli Syndikátu českých a moravských novinářů;
- ❖ 23. 2. 1990: delegace MON v čele s prezidentem Kaarle Nordenstrengem se setkává s místopředsedou federální vlády Josefem Hromádkou;
- ❖ 27.–29. 2. 1990: zasedání předsednictva MON v Estorilu – prezident a zástupci sekretariátu pověřeni, aby jednali s československými státními představiteli o budoucnosti sídla, podniků a zařízení MON v Československu;
- ❖ 2.–3. 3. 1990: schůzka sekretariátu rozšířeného o místopředsedy MON z Brazílie, Nigérie a Francie – uspořádání tiskové konference k aktuální situaci v MON²⁰²;

²⁰² Na tiskové konferenci byli přítomni i zástupci ČTK, ti však o tiskové konferenci vydali zmatečnou zprávu a MON podala vůči ní protest. Dezinformace o MON se následující den po tiskové konferenci (dne 3. 3. 1990) objevily ve většinovém denním tisku. ČTK se za chyby omluvila, nicméně až dopisem zaslaným MON dne 21. 3. 1990. In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka. SLAVÍK, V. *Dokumentační přehled*. Praha: Mezinárodní novinářský ústav, 1990.

- ❖ 10. 3. 1990: jednání zástupců MON se členy Syndikátu slovenských novinářů v Bratislavě;
- ❖ 6.–7. 4. 1990: zasedání rozšířeného sekretariátu MON – projednána rezignace D. Ulčáka, jmenován nový generální tajemník²⁰³;
- ❖ duben 1990: vydání zvláštního čísla bulletinu MON v češtině týkajícího se aktuální situace v MON;
- ❖ 15. 5. 1990: jednání zástupců MON s vedením Syndikátu českých a moravských novinářů;
- ❖ 22. 11. 1990: vláda České a Slovenské republiky vydala usnesení č. 831 o ukončení činnosti mezinárodních nevládních organizací SOF, MON a MSS – následně rozhodnutím sekretariátu vznikla pracovní skupina složená z ředitelů podniků a zařízení a skupina zástupců zaměstnanců, jejímž úkolem bylo posoudit problémy organizace a vypracovat návrh na učinění opatření – 6. 12. 1990 vydán návrh zahrnující: 1. hospodářské a profesionální oblasti, 2. zvýšení platů, 3. odstupné, 4. výsluha let a 5. zvláštní fond cílových odměn...²⁰⁴;
- ❖ 9. 9. 1991: generální ředitelka (a statutární zástupce GT) MON Ing. Ivana Kuberová vydala nařízení, v němž uložila všem zaměstnancům pozastavit veškerou manipulaci s movitým i nemovitým majetkem a zároveň pokračovat v běžné činnosti až do vyjasnění celé záležitosti MON v ČSFR²⁰⁵;
- ❖ 26. 9. 1991: dopis G. Gatina všem zaměstnancům MON;
- ❖ 23. 9. 1991: vystoupení pokladníka MON M. Grigoreho na setkání pracujících – velmi negativní reakce ze strany zaměstnanců, pan Grigore mimo jiné zpochybnil dosavadní kolektivní dohodu;
- ❖ 15. 11. 1991: prezident A. S. Rollemberg zasílá všem československým poslancům dopis s prosbou ohledně upuštění od zastavení činnosti MON v ČSFR – v dopise se

²⁰³ Formální změna proběhla na zasedání předsednictva MON 5. 5. 1990.

²⁰⁴ In: Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka. Zápis z jednání Řídící rady podniků MON ze dne 8. 2. 1991.

²⁰⁵ Viz Příloha č. 19.

kromě jiného píše o kritickém zhodnocení minulé činnosti a vedení na kongresu v Harare (odsouzení bývalého sekretariátu za napojení na vládnoucí totalitní režim), změně stanov či zavedení nového modelu kolektivního vedení organizace.

3.6.2. *MON v dobovém tisku*

V letech 1990–1991 probíhala vůči MON ostrá mediální kampaň. Pro ilustraci obrazu doby (negativní postoj veřejnosti vůči MON, odhodlání nové MON, utichnutí kauzy a rekapitulace faktů) uvádím krátké shrnutí vybraných článků z let 1990–1995²⁰⁶. Tyto články zároveň poskytují i velmi nosný informační materiál týkající se postojů politiků ke kauze MON²⁰⁷.

Tři texty zásadního významu byly vydány v říjnu 1990 v *Občanském deníku*²⁰⁸ a v květnu a červnu 1991 ve *Studentských listech*²⁰⁹. V těchto článcích byla MON označena jako politická organizace, která nejen vyvážela do celého světa komunistickou ideologii, byla spjatá s StB²¹⁰, KGB i československou komunistickou nomenklaturou, ale také podporovala některé iniciativy na Blízkém Východě. Podle autorů článků byla MON zapojena i do podvodných obchodů (včetně loterie MON nebo cestovní kanceláře ITA), připravila československý stát o miliony korun a selhala i z profesionálního hlediska, neboť se nikdy nezastala perzekuovaných novinářů.

²⁰⁶ Časové období ohraničuji rokem 1995, kdy proběhl poslední kongres MON v Amánu.

²⁰⁷ Více informací ke stanoviskům politiků ve vztahu k MON viz kap. 3.6.3. Postavení politiků.

²⁰⁸ In: PILOUS, J. *O hospodářské kriminalitě jedné mezinárodní organizace. Pro mafii zákony neplatí...* Občanský deník OF 1, 22. 10. 1990, č. 146, s. 4.

²⁰⁹ In: BREZINA, I., BARTŮŇEK, M. *MSS a MON: Jak dlouho ještě?* Studentské listy 2, květen 1991, č. 10, s. 1 a 7., a PILOUS, J. *Hra na legalizaci podvodů: proč MON zůstává stále tady?* Studentské listy 2, červen 1991, č. 13, s. 6.

²¹⁰ J. Pilous dokonce zmiňuje existenci rozsáhlých složek o agentech StB zaměstnaných v MON, které by mělo být možné dohledat na FMV. Nejen na základě této informace jsem i já pátrala ve všech složkách archivu MV, avšak žádné informace jsem nenalezla. In: PILOUS, J. *Hra na legalizaci podvodů: proč MON zůstává stále tady?* Studentské listy 2, červen 1991, č. 13, s. 6.

Na články publikované v Občanském deníku i Studentských listech reagovali nejen zaměstnanci²¹¹, ale i vedení MON. Tehdejší prezident A. S. Rollemberg napsal novinářům otevřený dopis²¹², který v říjnu otisklo *Rudé právo*, ovšem v sekci placené inzerce. V první části dopisu prezident shrnuje informace ze schůzky se zástupci Syndikátu novinářů ČR, kterou absolvoval v dubnu 1990 a jejímž cílem mělo být vyjasnění výhrad Syndikátu vůči MON. A. S. Rollemberg – ještě coby prezident FENAJ²¹³ – se ve výše uvedené věci sešel s V. Bystrovem, který ve své kritice uplynulé činnosti MON vyzdvihl zejména nečinnost MON v období pražského jara roku 1968 a ekonomické aktivity MON probíhající na území ČSFR. A. S. Rollember v textu dále uvádí, že s V. Bystrovem v jeho kritice MON souhlasil, a poznamenal, že nové vedení MON chce nejen ekonomickou činnost podniků MON zcela ozdravit, ale také chyby z minulosti napravit – a navrhl, aby se český a slovenský Syndikát na nápravě chyb přímo podílel. Tento návrh V. Bystrova údajně sice překvapil, ale odmítl jej s tím, že „... jestliže jsou podkopány základy budovy, nemá smysl ji opravovat, ale je třeba ji zbourat a postavit novou“,²¹⁴ a dialog mezi oběma organizacemi již nepokračoval. V druhé části dopisu A. S. Rollemberg – již jako prezident MON – hovoří o tom, že si za svůj prvořadý záměr ve funkci prezidenta stanovil ukázat vládě ČSFR, veřejnému mínění i novinářům, že se nezměnilo pouze vedení MON, ale také ideologie a způsob práce. Jménem MON kontaktoval vedoucí osobnosti vlády, politických stran, televizi a noviny. Všude se snažil vysvětlit nový směr činnosti MON, přiznal ale také chyby bývalého sekretariátu a poukázal na připravenost převzít za staré dluhy odpovědnost. Český a slovenský Syndikát nabídky spolupráce ignoroval. Reakce z politického spektra se ukázaly rozporuplné – M. Čalfa ve svém veřejném vystoupení sice projevil souhlas se setrváním MON na území

²¹¹ Zaměstnanci MON byli z informací, které v médiích vycházely, velmi rozčarovaní a požadovali po svém vedení jejich okamžité dementování. Více viz kap. 3.6.1.1.

²¹² In: ROLLEMBERG, S. A. *Otevřený dopis novinářům a veřejnosti ČSFR*. *Rudé právo* 1, 2. 10. 1991, č. 230, s. 12.

²¹³ FENAJ = Národní federace brazilských novinářů.

²¹⁴ In: ROLLEMBERG, S. A. *Otevřený dopis novinářům a veřejnosti ČSFR*. *Rudé právo* 1, 2. 10. 1991, č. 230, s. 12.

ČSFR, avšak tento byl vyvrácen rozhodnutím FMV zaslaným MON dne 5. září 1991. Z tohoto důvodu se pak A. S. Rolleberg prostřednictvím otevřeného dopisu rozhodl veřejně vystoupit a československé veřejnosti a novinářům sdělit, že: (1) MON má od 1. ledna 1991 zcela nové vedení, zvolené pod záštitou pluralismu; (2) nové vedení je apolitické a za metody práce si zvolilo transparentnost a demokracii; (3) nové vedení si je zcela vědomo vážných chyb, kterých se dopustil bývalý sekretariát svou provázaností s politikou komunistické strany, a podniká kroky k nápravě; (4) nové vedení chce přispět k budování nové, moderní a pluralistické ČSFR; (5) nařízení o vyhoštění považuje nové vedení za nespravedlivé a bez právního podkladu, protože se týká bývalého vedení MON a neodpovídá aktuální situaci; (6) nové vedení považuje akt vyhoštění za nedemokratický a diskriminační; (7) nové vedení MON má podporu zhruba 260 tis. novinářů, jejichž drtivá většina nemá nic společného s komunismem; (8) nové vedení MON, které s čistým svědomím plní své povinnosti, bude legálními prostředky proti vyhoštění bojovat; (9) nové vedení MON tak činí nejen z právních, ale i sociálních důvodů (tj. zachování pracovních míst v ČSFR) a (10) nové vedení MON počítá s podporou osob a organizací dobré vůle, které jsou přesvědčeni, že diskriminace má být potírána.

V roce 1994 se kauzou MON zabývalo srpnové vydání *Mladé fronty Dnes*²¹⁵, které sledovalo případ MON předně na poli práva. Kromě rekapitulace dosavadní komunikace mezi Ministerstvem vnitra a MON se objevil i zajímavý názor ze strany Otakara Motejla, někdejšího předsedy Nejvyššího soudu, podle něhož byla MON již jiná organizace než v roce 1988 a na její vypovězení by důvod z původního rozhodnutí Jána Langoše nestačil. A dále pak prosincové vydání *Haló novin*²¹⁶, které otiskly rozhovor s generálním tajemníkem Mezinárodní organizace novinářů, Gérardem Gatintem. Ten v rozhovoru nejprve zmiňuje, co je obsahem připravované zprávy pro nadcházející kongres MON. Poté uvádí příklady tlaků na

²¹⁵ KUBÍK, J. *Vnitro hledá důvod k vypovězení Mezinárodní organizace novinářů*. *Mladá fronta Dnes* 5, 11. 8. 1994, č. 187, s. 2.

²¹⁶ KAUFMANOVÁ, M. *Od telefonických výhrůžek až po vraždy: Rozhovor s generálním tajemníkem Mezinárodní organizace novinářů Gérardem Gatintem*. *Haló noviny* 4, 13. 12. 1994, č. 291, s. 1 a 9.

novináře, které se v jednotlivých zemích liší, i způsoby, jak může MON v takovém případě novinářům pomoci. Závěr rozhovoru je věnován sídlu MON, které je připraveno se v případě nutnosti přesunout do Paříže.

V posledním článku, který byl uveřejněn v březnovém vydání *Mladé fronty Dnes* roku 1995²¹⁷, se autorka zabývala aktuálním rozhodnutím ministra vnitra Jana Rumla ohledně mezinárodních nevládních organizací – jako byly MSS, SOF nebo MON - a odejmutí jejich práva mít na území České republiky své sídlo. Jan Ruml sice někdejší rozhodnutí Jána Langoše z roku 1991 potvrdil, nicméně v jednom bodě se Rumlovo rozhodnutí od původního (Langošova) závěru liší – a to v tom, že organizace sice nemohou mít na území státu své sídlo a sekretariát, avšak mohou zde neomezeně vykonávat svou činnost²¹⁸.

3.6.3. *Postavení politiků*

Informace týkající se postavení politiků čerpám z dobového tisku, přičemž jejich vyjádření k MON v období od listopadu 1989 do prosince 1991 pak byla následující (řazeno dle abecedního pořádku):

- *Marián Čalfa* (předseda vlády ČSFR) – 4. 4. 1991: M. Čalfa projevil souhlas, aby MON zůstala na území ČSFR; podle jeho názoru neexistují legální důvody k ukončení činnosti MON na území ČSFR²¹⁹.
- *Jiří Dientsbier* (federální ministr zahraničních věcí) – květen 1991²²⁰: Podle J. Dientsbiera existují důvody (např. morální, politické), jež by mohly vést k vyhoštění MON z ČSFR,

²¹⁷ SLONKOVÁ, S. *MON nesmí sídlit v republice, může zde však působit*. Mladá fronta Dnes 6, 15. 3. 1995, č. 63, s. 2.

²¹⁸ Tato skutečnost se pak zřejmě projevila i fakticky – viz Závěr a aktuální situace MON ve spojení se společností MONDIAPRESS, spol. s r. o.

²¹⁹ In: PRAHA. *K rozhodnutí MON vykázat SOF, MSS a MON z ČSFR*. Rudé právo 1, 10. 9. 1991, č. 211, s. 3.

²²⁰ In: BREZINA, I., BARTŮNĚK, M. *MSS a MON: Jak dlouho ještě?* Studentské listy 2, květen 1991, č. 10, s. 1 a 7.

avšak právní nárok na vypovězení nezakládají. Role MON byla podle jeho názoru v minulých letech jednoznačná. Osobně k MON nemá žádné dobré vztahy, jelikož se v roce 1970 žádným způsobem nezastala ani jeho, ani dalších tisíců perzekuovaných novinářů.

- *Ján Langoš* (federální ministr vnitra)
 - květen 1991²²¹: V reakci na vývoj kauzy MON a právní, případně morální či politické důvody vedoucí k vyhoštění MON z ČSFR J. Langoš uvádí, že z pozice práva byl zamýšlený postup ve vztahu k MON změněn na zasedání vlády dne 4. dubna 1991, a to s ohledem na vnitřní a zahraniční politiku státu; co se týče důvodů morálních, pak uvádí, že v tomto směru FMV oslovila asi 40 nezávislých organizací s žádostí o vyjádření, přičemž výsledkem tohoto šetření bylo zjištění, že pokud byl právní řád porušen, pak se tak dělo jednotlivci, a nikoliv celou organizací.
 - 21. srpen 1991²²²: J. Langoš – z pozice federálního ministra vnitra – vydává rozhodnutí o odnětí povolení MON mít sídlo a vyvíjet činnost na území ČSFR.
- *Jozef Mikloško* (místopředseda federální vlády) – květen 1991²²³: J. Mikloško zastával názor, že politické či morální důvody pro vypovězení MON z ČSFR existují, a pro své tvrzení uvedl několik důvodů: MON sloužila komunistickému režimu, na mezinárodním poli prezentovala neexistující svobodu údajně panující v ČSSR, MON nikdy neprotestovala proti pronásledování a věznění lidí z opozice, byla dotována ze SSSR a za to podporovala jeho marxistickou ideologii. Podle jeho názoru by pak MON na území ČSFR mohla zůstat, ale pouze jako administrativní centrum, nikoliv jako nekontrolovatelná hospodářská centra. Dále poznamenává, že se nevidí žádné probíhající

²²¹ Tamtéž.

²²² Tamtéž.

²²³ Tamtéž.

změny MON, přičemž za důkaz rozchodu s minulostí rozhodně nepovažuje deklaraci ze strany vedení MON.

3.6.4. Právní aspekty²²⁴

Na poli práva lze kauzu MON²²⁵ sledovat od srpna roku 1990, kdy československá vláda rozhodla o ukončení činnosti mezinárodních nevládních organizací, jako jsou SOF, MON nebo MSS, až do roku 1997, kdy Ústavní soud České republiky vydal rozhodnutí, které již nepřipouštělo další možné odvolání.²²⁶

Za počátek vzniku právních aspektů můžeme považovat 20. srpen 1990, kdy vláda České a Slovenské republiky vydala usnesení č. 831 o ukončení činnosti mezinárodních nevládních organizací. Tento dokument představoval první krok vůči organizacím, jako byly SOF, MON nebo MSS, a na jeho základě si vedení MON pravděpodobně nejen poprvé připustilo, že by k vyhoštění organizace ze země mohlo opravdu dojít, ale v druhé polovině roku 1990 začalo v tomto směru podnikat i konkrétní kroky a opatření²²⁷.

K formální právní podobě sporu mezi MON a ČSFR došlo téměř přesně o rok později, 21. srpna 1991, kdy Federální ministerstvo vnitra ČSFR (dále jen ministersvo) vydalo rozhodnutí o odnětí povolení MON mít sídlo a vyvíjet činnost na území ČSFR²²⁸. MON

²²⁴ Zdroj: Pracovní kopie usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 337/96, získaná ve smyslu Zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka.

²²⁵ Vývoj kauzy MON v datech, včetně záznamu čísel jednacích apod., uvádím v Příloze č. 23.

²²⁶ Na tomto místě je však důležité uvést informace k aktuální situaci v MON (k lednu 2015). MON stále formálně existuje. Měla sice zákaz mít na území ČSFR/ČSR sídlo, ale na základě dokumentu vydaného někdejšími federálními ministry vnitra, Petrem Čermákem, měla činnosti povolené. Proto až do konce roku 2014 získávala od Ministerstva vnitra ČR nová povolení k činnosti. Více viz Závěr. Zdroj: prof. Kaarle Nordenstreng.

²²⁷ Více viz kap. 3.6.1.2. Aktivity vedení MON.

²²⁸ Viz Příloha č. 18.

podala do výše uvedeného rozhodnutí rozklad, nicméně ministerstvo rozklad zamítlo a kauza zůstala až do konce roku 1991 na mrtvém bodě.

Rok 1992 vypadal pro MON příznivěji. V únoru vedení organizace ministerstvo požádalo, aby bylo soudní řízení ve věci sídla a činností obnoveno. V září se k protestům MON vůči již dříve vydaným rozhodnutím připojil i generální prokurátor, avšak ministerstvo obnovu řízení nepovolilo. O to větší překvapení MON připravil tehdejší federální ministr vnitra Petr Čermák, který sice možnost sídla zamítl, ale činnosti povolil. V závěru roku se tak MON pokusila ministerský verdikt ohledně sídla zvrátit a podala do jeho posledního rozhodnutí rozklad.

Další vývoj kauzy pokračuje až o tři roky později, v roce 1995, kdy český ministr vnitra Jan Ruml rozklad zamítl. Na základě tohoto rozhodnutí MON podal v květnu 1995 k Vrchnímu soudu v Praze žalobu, v níž požadoval zrušení výše uvedeného rozhodnutí, nicméně soud řízení v září 1996 zastavil.

V duchu vydaných rozhodnutí ze strany ministerstva, Vrchního soudu v Praze nebo Ústavního soudu a následných rozkladů, žalob a ústavních stížností ze strany MON pokračuje vývoj kauzy až do roku 1997.

Ve vyjádření Vrchního soudu v Praze z ledna 1997 je nakonec řečeno, že „... v souvislosti s odůvodněním napadeného usnesení je poukázáno na skutečnost, že v řízení o protestu prokurátora se jednalo pouze o to, zda ... správní orgán ... otevře procesní prostor pro nové hmotně-právní posouzení věci. Nevyhověním protestu ... byl stěžovatel dotčen pouze ve svých procesních právech, přičemž jeho hmotně-právní sféra ... nijak dotčena nebyla, v důsledku čehož nebyla splněna zákonná podmínka soudního přezkumu správního rozhodnutí. K ústavněprávním aspektům ústavní stížnosti se nadto ve vyjádření uvádí, že Listina základních práv a svobod nezná právo mezinárodní organizace mít sídlo na území

České republiky, soudu proto ani ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny nebránilo v zastavení řízení podle § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř...²²⁹.

V březnu 1997 pak Ústavní soud České republiky stížnost MON proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze září 1996 zamítl a proti tomuto rozhodnutí již nebylo přípustné žádné další odvolání.

²²⁹ Zdroj: Pracovní kopie usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 337/96, získaná ve smyslu Zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, s. 3.

4. MON A ČESKOSLOVENSKÝ SVAZ NOVINÁŘŮ

4.1.1. *Stručná historie SČN / ÚSČSN / SČSN / ČSSN / SN ČR*²³⁰

Za počátek vzniku *Svazu českých novinářů* (dále jen SČN; 1946–1948) je považován 19. červen 1945, kdy byl ustaven přípravný výbor pro založení nové organizace novinářů. Formálně byl SČN založen na valné hromadě, která proběhla 17. března 1946 v Praze. Na tomto prvním setkání byl zvolen ústřední výbor, odsouhlasen zájmový charakter s tím, že odborové záležitosti měly v budoucnu patřit do kompetence ROH²³¹. Po valné hromadě bylo založeno – podle zaměření – 6 odborných skupin/sekcí pro novináře působících v: denních listech, zpravodajských agenturách, rozhlase, týdenících a dalších periodických časopisech, ve veřejné službě a duchodce.

V návaznosti na schválení zákona č. 101/1947 Sb.²³², o postavení redaktorů a svazech novinářů, vyplynula existence jak dvou novinářských svazů, českého a slovenského, ale i jejich vrcholné organizace *Ústředního svazu československých novinářů* (ÚSČSN). Přípravný výbor pro založení ÚSČSN fungoval ze strany SČN již od května 1946 a zabýval se nejen přípravou výše uvedeného zákona, ale i hmotnými a sociálními otázkami či recipročními výměnami mezi SČN a Svazem slovenských novinářů. Před únorem 1948 měl ÚSČSN zejména koordinační funkci, národní svazy fungovaly samostatně.

Po únoru 1948 došlo k razantním politickým a společenským změnám, které se projeví i v SČN. Byly zakládány akční výbory a vylučování novinářů, kteří nesouhlasili s komunistickým převratem i novou mobilizační a ideologickou funkcí médií. V reakci na

²³⁰ In: NA, ASYN, Archivní pomůcka.

²³¹ Zákon o ROH byl schválen 16. května 1946. V průběhu roku 1947 pak padlo rozhodnutí, že SČN bude plnit i funkci odborovou. Členství v odborech bylo sice dobrovolné, nicméně SČN své členy upozornil, že pokud nebudou členy ROH, SČN je nebude v odborových otázkách zastupovat. Od 1. 1. 1948 začala platit Dohoda o vstupu novinářů do ROH a po tomto datu velká část novinářů do odborové organizace vstoupila.

²³² Zákon např. stanovoval, kdo se může stát redaktorem, určoval práva a povinnosti redaktorů, včetně práva svazu své členy disciplinárně potrestat.

novou ústavu z 9. května 1948 došlo k vytvoření jednotného *Svazu československých novinářů* (SČSN; 1948–1972) se sídlem v Praze a v jeho rámci Národního svazu slovenských novinářů se sídlem v Bratislavě. O svém zaměření, organizační struktuře či vykonávání profese novináře a členství nerozhodoval SČSN, ale stát²³³, tudíž organizace po dobu své existence následovala komunistickou stranickou linii. Činnost SČSN zabezpečovala následující účelová zařízení: Novinářský studijní ústav v Praze a Bratislavě (1953–1967), školské a rekreační středisko Roztěž; svazový časopis *Československý novinář* a *Novinářský sborník*. Od roku 1948 se SČSN stal členem mezinárodních novinářských organizací, jako např.: MON, FIJET, SCIJ, AIERI/IAMCR, FIPRESCI²³⁴ ad.

V návaznosti na politické události pražského jara se v červnu 1968 uskutečnil mimořádný sjezd SČSN, na němž došlo k přijetí nových stanov a rezolucí, včetně podpory nového modelu socialismu, demokracie či svobody informací. Na sjezdu byl zrušen dosavadní SČSN a vedle již existujícího *Slovenského zväzu novinárov* (SZN) došlo k ustavení *Svazu českých novinářů* (SČN, 1968–1972) a zastřešujícího celorepublikového orgánu *Ústředí novinářů ČSSR* (Ústředí, 1968–1972). Nový model směřování organizace vydržel do srpna 1968, kdy byly duch a myšlenky pražského jara ukončeny vojenskou invazí vojsk Varšavské smlouvy, resp. září 1968, kdy se v Československu začal plnit plán tzv. Moskevského protokolu. Ústředí i SČN ovládla *Komise pro přípravu II. sjezdu a řízení SČN*, která zrušila všechna rozhodnutí předchozího vedení a vytvořila prověřkové komise, na jejichž základě bylo od září 1968 do března 1970 vyloučeno 479 novinářů, v roce 1972 pak dalších 800.

Od roku 1971 tak celý svaz prošel plnou reorganizací v duchu normalizace. V květnu 1972 byl svolán sjezd, na kterém byl ustaven *Český svaz novinářů* (ČSN, 1972–1990),

²³³ Viz např. zákon č. 184/1950 Sb., o vydávání časopisů a Svazu československých novinářů, nebo zákon č. 21/1951 Sb., o organizační struktuře SČSN.

²³⁴ Seznam všech zkratkou použitých v textu uvádím v Příloze č. 25.

Slovenský zväz novinárov (SZN, 1972–1990) a celostátní Československý svaz novinářů (ČSSN, 1972–1990).

K ukončení činnosti ČSSN došlo na přelomu roku 1989 a 1990, a to v důsledku politických událostí tzv. sametové revoluce a konce komunistického režimu v Československu. Bezprostředně po 17. listopadu 1989 bylo zvoleno nové vedení ČSN, včetně předsednictva a jeho sekretariátu. Předsednictvo ÚV SČN zároveň svolalo na 16. prosince 1989 valnou hromadu, na které bylo přijato rozhodnutí vytvořit novou, od dosavadní SČN odlišnou jednotnou novinářskou organizaci, jež by měla podobu syndikátu. Svaz byl rozpuštěn na mimořádném sjezdu ČSN, který se konal 6. ledna 1990, a nástupnickou organizací se stal *Syndikát novinářů České republiky* jako dobrovolné, nezávislé, nepolitické, profesně jednotné odborové sdružení českých a moravských novinářů²³⁵.

Stručné shrnutí v datech:

- 1946–1948: Svaz českých novinářů (SČN)
- 1947: Ústřední svaz československých novinářů (ÚSČSN)
- 1948–1972: Svaz československých novinářů (SČSN)
- 1972–1989: Československý svaz novinářů (ČSSN)
- 1990–: Syndikát novinářů České republiky (SN ČR)

4.1.2. Vztahy MON a Československého svazu novinářů (do roku 1990)

Počátek vztahů mezi oběma organizacemi se datuje do roku 1946, kdy proběhl I. ustavující kongres MON. Zástupci ČSSN²³⁶ se kongresu nejen zúčastnili, a to ve složení

²³⁵ In: PROUZA, J. a kol. *Mimořádný sjezd Českého svazu novinářů, Praha 6. ledna 1990, Palác kultury ve 13 hod. Stenografický záznam*. Praha: ČSN, 1990. NA, ASYN, inv. č. 960, Mimořádný sjezd ČSN 6. 1. 1990. Více také viz kapitola 4.1.2. Vztahy MON a Československého svazu novinářů (do r. 1990).

²³⁶ S ohledem na srozumitelnost textu budu nadále pro celé období v letech 1946–1990 pro Československý svaz novinářů používat zkratku ČSSN, byť si jsem vědoma, že se název Svazu v průběhu této doby obměňoval – viz závěr kapitoly 4.1.1. Stručná historie SČN / ÚSČSN / SČSN / ČSSN / SN ČR.

Otakar Wunsch, Jiří Hronek, K. F. Zieris a Emil Štefan, ale svaz získal v MON také členství, které trvalo až do ledna roku 1990²³⁷.

MON a ČSSN v průběhu desetiletí vzájemně spolupracovaly na mnoha úrovních a v různých sférách, nicméně vůbec první forma spolupráce proběhla v souvislosti s přípravami II. kongresu MON, který se uskutečnil ve dnech 3.–10. června 1947 v Praze²³⁸. ČSSN ustavil přípravný sjezdový výbor v čele s Jiřím Hronkem. Organizační aktivity byly zahájeny ihned po skončení kodaňského kongresu v roce 1946 a sjezdový výbor o všech svých činnostech informoval ve svazovém časopise *Věstník*²³⁹. Podle pořadatelů měla akce úspěch, i když se objevila jistá organizační pochybení, která však nepadala na vrub ČSSN (jako např. kritika Čedoku za organizaci zájezdu do západočeských lázní)²⁴⁰.

Po přípravě a organizaci II. kongresu MON měl ČSSN další důležitý úkol, a to zajistit místnost pro nově ustavený pražský sekretariát MON a sehnat pro něj zařízení, včetně nábytku, telefonu či psacích strojů. Vybavení bylo MON zprvu zapůjčeno bezplatně, protože finanční situace nově vzniklé organizace byla velmi špatná²⁴¹.

MON měla statut mezinárodní organizace, tudíž se i informace o vzájemné či plánované spolupráci v archivních materiálech objevují zejména v zápisech z jednání *Komise pro zahraniční styky ČSN (dále jen Komise)*²⁴². Na zasedáních Komise pravidelně vystupovali

²³⁷ ČSSN přestala být členem MON dnem ukončení své činnosti, k níž došlo na mimořádné valné hromadě ČSN pořádané dne 6. 1. 1990. Více viz kap. 4.1.3. MON x Syndikát novinářů České republiky (od r. 1990).

²³⁸ Všechny informace ohledně přípravných aktivit ČSSN na II. kongresu MON čerpám z: CEBE, J. *Novinářská organizace v letech 1945–1948*. Praha, 2012. Disertační práce. Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc., s. 142–152.

²³⁹ In: *Věstník Svazu českých novinářů*, roč. I, č. 1–2, str. 5; *Mezinárodní sjezd novinářů v Praze* (Jiří Hronek). Citace: Tamtéž, s. 142.

²⁴⁰ In: NA, ASYN, inv. č. 166, zápis ze schůze předsednictva SČN 11. 6. 1947. Citace: Tamtéž, s. 151.

²⁴¹ In: NA, ASYN, inv. č. 166, Zápis ze schůze předsednictva SČN 7. 7. 1947. Citace: Tamtéž, s. 152.

²⁴² In: NA, ASYN, inv. č. 357, 358, 371 a 759. Více viz POUŽITÁ LITERATURA, 4. Archivní materiály - *Národní archiv, Archiv Syndikátu novinářů ČR (dále jen NA, ASYN, inv. č. a název)*a Příloha č. 20.

zástupci sekretariátu MON, kteří ČSSN informovali o aktuální situaci v MON, rezolucích či událostech, které proběhly nebo se plánovaly uskutečnit. Možnosti spolupráce byly vždy nejdříve diskutovány na jednání Komise, zástupci Komise buď s návrhem souhlasili, nebo jej zamítli, nicméně z dostupných materiálů nejsou patrná žádná direktiva. Stejnou měrou nelze říci, že by ČSSN všechny rezoluce MON přijímal automaticky či bez výhrad. Obě organizace si zachovávaly statut vzájemné informovanosti, a to zejména nejen s ohledem na plánování akcí (čas/finance), a scházely se i mimo rámec jednání Komise²⁴³.

Prosby ohledně spolupráce nevycházely pouze ve směru MON → ČSSN, ale i naopak. ČSSN např. udržoval vlastní vztahy se zahraničními novinářskými organizacemi či svazy, nicméně pokud to vyžadovala situace, ČSSN se na MON obracel s prosbou o využití kontaktů na různé regionální zástupce MON v zahraničí.

Ačkoliv zaměstnanci obou organizací pracovali ve stejné kancelářské budově, o všech důležitých tématech spolu komunikovali – kromě pravděpodobné neoficiální cesty v Klubu novinářů, jenž se nacházel v přízemí budovy v Pařížské 9 – i oficiálně, tj. korespondenčně.

Lze se tedy domnívat, že obě organizace spolupracovaly v pozitivním, přátelském duchu a ČSSN napomáhal MON prosazovat její základní politické myšlenky, neboť obě organizace měly tyto shodné²⁴⁴.

Vzájemnou spolupráci mezi oběma organizacemi můžeme rozdělit na dvě hlavní oblasti:

1) hmotná pomoc

- *nemovitosti* – obě organizace sídlily v Pařížské ulici č. 9; ČSSN měl ve své správě zámek Roztěž, který MON často využívala na různá pracovní setkání, zasedání

²⁴³ In: NA, ASYN, inv. č. 357/3. Záznam o jednání s MON. Více viz Příloha č. 23.

²⁴⁴ In: NA, ASYN, inv. č. 371, Aktivity SČSN v r. 1965, resp. 1966.

výkonného výboru, školení apod. Po II. kongresu MON a ustavení sídla organizace v Praze ČSSN také pomohl MON zajistit kancelář a všechny náležitosti pro její zahájení činnosti (viz výše). Naopak novináři z ČSSN jezdili na dovolenou do Rekreačního zařízení MON pro novináře ve Varně;

- *přímé finance* – ČSSN se finančně podílel na pořádání různých akcí MON, jako např. kongresů, výstav, zasedání výkonného výboru, předsednictva, školení novinářů aj.; přímá finanční pomoc pak probíhala např. formou hrazení letenek či občerstvení pro účastníky setkání apod.;
- *ostatní hmotná pomoc* – MON oslovovala ČSSN s prosbami o materiální pomoc, např. při zakládání informačního střediska v Kairu, nebo potřeb novinářů ve Vietnamu či Africe – ČSSN tak zahraničním novinářům poskytl např. kamery, promítačky, fotoaparáty, rozmnožovací přístroje, psací stroje apod.²⁴⁵;

2) *nehmotné pomoci*

- *personální* – členové ČSSN přednášeli na různých odborných seminářích MON, pomáhali se zajištěním programů pro zahraniční novináře, kteří přijížděli na pozvání MON; určitým dílem fungovala i přímá personální propojenost, neboť např. jako vedoucí Správy mezinárodních styků ČSSN (60. léta) působila paní Frederika Kubková, manželka generálního tajemníka MON Jiřího Kubky;
- *odborná* – zástupci z ČSSN dávali podněty na zlepšení časopisu Demokratický novinář, připravovali odborné semináře pro zahraniční novináře (např. téma: „Práce v tiskové agentuře“) nebo texty do odborných publikací; MON zprostředkovávala členům ČSSN možnosti účasti na různých odborných mezinárodních konferencích apod.

²⁴⁵ In: NA, ASYN, inv. č. 371, Materiální pomoc africkým zemím v roce 1965 /podle tříletého plánu MON/.
Více také viz Příloha č. 21.

4.1.3. *MON x Syndikát novinářů České republiky (od roku 1990)*

Postoj Syndikátu novinářů ČR vůči MON jsem sledovala na základě čtyř hlavních dokumentů: (1) Stenografického záznamu z Mimořádného sjezdu ČSN ze dne 6. ledna 1990²⁴⁶, (2) závěrů ze schůzky mezi MON a představiteli Syndikátu slovenských novinářů (dále jen SSN) ze dne 10. března 1990, (3) Prohlášení správní rady Syndikátu novinářů ČR ze dne 20. února 1990 a (4) jednání syndiků se zástupci MON ze dne 15. května 1990²⁴⁷.

(ad 1) *Mimořádný sjezd ČSN* se uskutečnil 6. ledna 1990 a byla na něm projednávána otázka ukončení činnosti ČSN a vytvoření nové novinářské organizace – Syndikátu novinářů. Téma MON se okrajově objevilo v několika příspěvcích diskutujících. D. Závada se dotazoval, „... jak se ČSN podílel na podivném hospodaření GS MON...“²⁴⁸, J. Pateru zajímal „... další osud MON...“²⁴⁹. Vladimír Bystrov k MON řekl, že: „... je třeba rozdělovat MON jako podnik v Československu a jako mezinárodní organizaci. Podnik sám hledá v této chvíli své místo v nových ekonomických podmínkách. Je to složité. Organizace hledá kontakt na nás, na Syndikát. My zatím zastáváme stanovisko, že vyčkáme, s čím přijdou, jaké budou mít nabídky, protože si uvědomujeme, že v budoucí struktuře čs. tisku budou i kolegové, kteří třeba nabídnou, abychom se přiřadili k Mezinárodní federaci novinářů...“²⁵⁰. Kolega Svoboda pak na adresu MON nešetřil kritikou: „... vsadím se, že kdyby MON udělovala medaile, měl by Jakeš vedle té zlaté od Mezinárodního svazu studentstva v předvečer mlácení studentů na Národní třídě i tu nejzlatější MON. Ať si tedy tu organizaci ponechají a financují zbylé totalitní režimy ve světě, ale my bychom si měli hledat nové partnery ve svobodných

²⁴⁶ In: NA, ASYN, inv. č. 960, Mimořádný sjezd ČSN 6. 1. 1990, 18/3ž.

²⁴⁷ In: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

²⁴⁸ In: NA, ASYN, inv. č. 960, Mimořádný sjezd ČSN 6. 1. 1990, 18/3ž.

²⁴⁹ Tamtéž, 19/2.

²⁵⁰ Tamtéž, 19/3.

světových organizací novinářů. Bez loterie se snad obejdeme!²⁵¹. Jako poslední se tématu MON dotkla Eva Zaoralová, která připomněla, že je určitě důležité nadále udržovat vztahy s mezinárodními organizacemi, jako je demokratická FIPRESKI, a byla by nerada, „... kdyby byla stavěna do stejné řady s organizací, jako je MON...“²⁵².

(ad 2) *Jednání, které proběhlo dne 10. března 1990 v Bratislavě mezi zástupci MON a SSN*, se zúčastnili: Kaarle Nordenstreng (prezident MON), Konstantin Ivanov a Leena Pauku (zaměstnanci sekretariátu MON), Petr Krátký (z Interpressu Bratislava), Petr Zeman (prezident SSN), Dušan Kleiman (generální tajemník SSN) a Juraj Vereš (SSN). V úvodu setkání vystoupil Kaarle Nordenstreng a všechny přítomné stručně informoval o aktuální situaci v MON a o zamýšlených cílech setkání.

Vlastní diskusi pak zahájil Petr Zeman otázkou, proč se MON nezastala československých novinářů po roce 1977, včetně osob patřících do skupiny kolem Charty 77. Kaarle Nordenstreng na dotaz odpověděl, že v této souvislosti existovaly rozdíly mezi proklamovanými cíli MON a jejich možnou (vlastní) realizací v praxi, a to zejména ve vztahu k československým novinářům. Dále se zástupci SSN zeptali, co je vlastně hlavním cílem činnosti MON a jaký je vztah MON k ostatním evropským novinářským organizacím. V tomto směru pak zástupci SSN přiznali, že o činnosti MON nemají dostatek informací, jelikož mezinárodní vztahy dříve spravoval Syndikát novinářů v Čechách. Kaarle Nordenstreng v odpovědi stručně pohovořil o založení MON i ustavení pražského sídla. Poté přítomné informoval o probíhajících jednáních mezi MON a zástupcem ministerského předsedy Josefem Hromádkou, z něhož vzešlo, že by pro MON bylo vhodné jednat nejen s českou, ale také slovenskou vládou. Dále stručně představil vztahy panující mezi MON a IFJ, jakož i plán MON soustředit se ve svých aktivitách na vzdělávání odborových organizací. Leena Pauku informovala o připravovaných kurzech pro Institut MON v Budapešti a zmínila, že pozvánka na kurz bude zaslána jak Syndikátu českých, tak i

²⁵¹ Tamtéž, 20/2.

²⁵² Tamtéž, 21/3ž.

slovenských novinářů, ačkoliv ani jedna z organizací není členem MON. Zástupci SSN dále zmínili problémy týkající se financování své organizace. Dříve byla jejich činnost dotována vládou, avšak nyní je bez podpory. MON v této souvislosti o pomoc nepožádali, a tak Leena Pauku alespoň pohovořila o možnostech financování členských svazů MON. Slovenské syndikáty dále zajímaly podnikatelské aktivity a finanční zázemí MON. Navrhli, aby do MON byla pozvána nezávislá hodnotící komise, která by vytvořila objektivní (nezávislou) analýzu nejen ekonomických aktivit MON. V tomto ohledu pak uvedli, že v případě jakéhokoliv pochybení by měly být volány k odpovědnosti konkrétní osoby a neměla by být obviňována celá organizace, tudíž prokáže-li se, že jsou dokumenty MON v pořádku, SSN nebude nic bránit ve vstupu do MON. Kaarle Nordenstreng se nakonec zástupců ze SSN zeptal na možnosti uspořádat další setkání předsednictva MON v Bratislavě. Tajemník SSN Kleiman nejprve souhlasil, avšak prezident SSN Petr Zeman v zápětí uvedl, že tuto záležitost je ještě třeba konzultovat s kolegy v Čechách. V závěru zápisu jsou pak uvedeny tyto poznámky (a–d) a návrhy (1–5) k proběhnuvšímu jednání: (a) SSN dosud nebyl v kontaktu se zástupci podnikatelských subjektů MON; (b) během přestávky na oběd se mezi zástupci MON objevila myšlenka někdy v budoucnu založit se SSN společný podnik – za tímto účelem by bylo vhodné pozvat P. Krátkého na jednání do Prahy; (c) vztahy mezi českými a slovenskými novináři nejsou sice srdečné, avšak zůstávají kolegiální; kořeny sporu mohou být národnostního původu a Slováci chtějí svým postojem možná projevit nezávislost; (d) ve slovenském tisku se neobjevily žádné silné výpady vůči MON; (1) pokračovat v kontaktech se SSN; (2) materiály určené J. Hromádkovi poslat také zástupcům SSN; (3) připravit setkání se zástupci slovenské vlády; (4) na setkání 20. března pozvat do Prahy P. Krátkého, ředitele bratislavského Interpressu; (5) na širším setkání sekretariátu MON iniciovat založení skupiny, která by připravila nezávislou zprávu ohledně podnikatelských aktivit a finančního zázemí MON.²⁵³

²⁵³ In: Zápis z jednání mezi vedením MON a zástupci Syndikátu novinářů Čech a Moravy. Archiv Syndikátu novinářů ČR.

(ad 3) V textu *Prohlášení správní rady Syndikátu novinářů ČR ze dne 20. února 1990* je nejprve uvedeno, že když českoslovenští novináři stáli v roce 1946 u zrodu MON, tak upřímně a pevně věřili v její spolehlivost a sílu při prosazování svobody tisku a dodržování zásad pravdivosti informací v rámci mezinárodního novinářského společenství. Avšak další historický vývoj organizace probíhal ve znamení „... důsledné bezostyšné zrady těchto základních principů, jež si organizace dala do svého vínku...“²⁵⁴. V tomto směru je pak zmíněn rok 1948, 50. léta či období po srpnu 1968 a uvedeno, že se MON v této době nikterak nezastala perzekuovaných novinářů, u mezinárodní veřejnosti se naopak snažila vyvolávat zdání, že československá žurnalistika má všechny předpoklady pro svobodný rozvoj, a raději se soustředila na pomoc zemím tzv. třetího světa, čímž se bezvýhradně přihlásila k podpoře totalitních režimů a stalinskému řízení informačních kanálů. Dále je v textu uvedeno, že za velkými hesly organizace se skrývala pouze dogmatická a antidemokratická, čímž byla pošlapávána původní čistá myšlenka zrozená z poválečných ideálů. Ke zkorumpovanosti organizace je pak v Prohlášení uveden fakt, že ani po třech měsících po listopadových událostech v Praze nebyla MON schopna se dosud vyjádřit a omluvit za zrady z minulých let, ale na nedávném jednání předsednictva dokonce potvrdila dosavadní vedení MON, v čele s mravně zkompromitovanou osobou²⁵⁵. V závěru Prohlášení je pak shrnuto, že Prozatímní správní rada Syndikátu novinářů považuje za nemožné, aby se čeští a moravští novináři znovu ucházeli o členství v této diskreditované organizaci, a zároveň je uvedena výzva, aby vláda Československé republiky zvážila vypovězení dohody, kterou se Československo stalo hostitelskou zemí této organizace a Praha jejím sídlem.

(ad 4) *Jednání syndiků se zástupci MON se uskutečnilo dne 15. května 1990*. Za stranu Syndikátu novinářů ČR se schůzky zúčastnili: R. Zeman (předseda), J. Šmídová (zástupkyně pro zahraniční styky), V. Bystrov (první zástupce předsedy) a F. Černý (předseda rady pro zahraniční kontakty). MON reprezentovali: K. Nordenstreng (prezident MON), B. Rayer a L. Pauku (oba se dělili o postavení činného generálního tajemníka MON, a to od

²⁵⁴ Tamtéž.

²⁵⁵ Zde je na mysli Dušan Ulčák.

začátku dubna 1990, kdy místo opustil D. Ulčák), V. Artiomov, R. Vácha a J. Bartošová (technická asistentka). Jednání mělo mít konzultativní charakter a neměla být přijímána žádná stanoviska. Úvodního proslovu se ujal předseda Syndikátu R. Zeman a nejprve sdělil, že na poslední valné hromadě Syndikátu bylo přijato rozhodnutí vstoupit do IFJ. Poté uvedl, že syndici od schůzky očekávají jednak vyjasnění vzájemných vztahů s MON²⁵⁶, a dále pak vysvětlení stanoviska prezidenta a sekretariátu MON k Prohlášení českých a slovenských organizací (dále jen Prohlášení), jelikož argumenty MON obsažené ve stanovisku syndici považují za povrchní a necharakterizující vývoj v uplynulých 40 letech. R. Zeman pak sdělil, že by si přál, aby se vzájemné vztahy obou organizací vyvíjely pozitivněji než dosud, avšak v tomto ohledu vidí dvě hlavní překážky: (1) nedostatečnou reflexi MON posledních 40 let a (2) rozsáhlou hospodářskou činnost, kterou MON na území Československa vykonává.

Syndici MON považovali za organizaci, která z *historického hlediska* přinesla československým novinářům mnoho negativ a která – byť založená v roce 1946 – vycházela ze studenoválečných kořenů. Jako jedinou záchranu organizace pak viděli její zásadní reformu. Syndikát také vnímal velmi negativně *ekonomické aktivity*, které MON na území Československa provozovala. Syndici požadovali, aby se MON zcela oddělila od svých hospodářských podniků, které „... nijak neprosplávaly československým novinářům a patrně ani Československu jako takovému, ... a na československé ekonomice pouze parazitovaly, sloužily jen k rozvoji vlastních ekonomických aktivit a zájmům MON v jiných zemích...“²⁵⁷. Syndici ale nebyli pro úplné zrušení hospodářských podniků, navíc souhlasili s tím, že dopadnou-li všechny kontroly v pořádku, nebudou proti ekonomickým aktivitám MON vystupovat.

²⁵⁶ Syndici zastávali názor, že zánikem Československého svazu novinářů přestali být i českoslovenští novináři členy MON, tudíž otázka ohledně jejich vzájemného vztahu nezněla, zda mají z MON vystoupit, ale zda do něj opětovně vstoupit, případně proč.

²⁵⁷ In: Zápis z jednání mezi vedením MON a zástupci Syndikátu novinářů Čech a Moravy. Archiv Syndikátu novinářů ČR.

Na slova R. Zemana následně reagoval *K. Nordenstreng*. Nejprve sdělil, že MON je připravena pokračovat v dalších jednáních se Syndikátem, a k výše zmíněnému Prohlášení dodal, že bylo vydáno s dobrými úmysly a MON počítá s dalšími kroky k této věci, včetně rozsáhlého zhodnocení minulosti organizace. Poté stručně shrnul obsah šesti bodů textu Dodatku, který byl vydán k Prohlášení: (1) MON veřejně doznala, že selhala v bránění práv těch kolegů, kteří byli perzekuováni totalitním režimem v Československu i jinde; (2) hospodářské podniky MON byly podrobeny důkladné kontrole; (3) generální tajemník D. Ulčák s definitivní platností opustil úřad; (4) na květnovém jednání předsednictva MON²⁵⁸ bude diskutována a schvalována nová strategie²⁵⁹; (5) všechny členské svazy MON – kromě československého, který přerušil svou činnost – zůstávají členy MON, navíc MON u členských svazů podporuje dvojí členství, tj. jak v MON, tak v IFJ; (6) téma dalších perspektiv mezinárodních a regionálních organizací novinářů, zejména vztahu MON a IFJ; *K. Nordenstreng* v této souvislosti poznamenal, že by podpořil myšlenku kolegů z Britského svazu novinářů, kteří navrhli sloučení MON a IFJ. Nakonec *K. Nordenstreng* uvedl, že se začátkem roku 1991 má sejít kongres MON, na němž by mělo být zvoleno nové vedení, včetně prezidenta, a mělo by dojít k završení „procesu nové orientace“²⁶⁰. Poté proběhlo vyjasňování kritiky Prohlášení, již na dnešním jednání učinil *K. Nordenstreng*. *B. Rayer* pak vysvětlil technické a administrativní komplikace při vydávání stanovisek MON, čímž může dojít k posunu jejich aktuálnosti. Dále pokračovala diskuse ke klíčovým bodům setkání, k reflexi dosavadní činnosti a hospodářským aktivitám MON. Všichni zúčastnění se shodli na nutnosti existence komise, která by objektivně zmapovala dosavadní historii i hospodářské podniky MON. Komise by měla být složena jak z členů MON, tak Syndikátů, ale i např.

²⁵⁸ Jedná se o r. 1990.

²⁵⁹ *K. Nordenstreng* na tomto místě dále poznamenává, že by se na jednání mělo projednávat nové ustavení a struktura sekretariátu, i reorganizace hospodářských zařízení. Všechny tyto informace měly být shrnuty v dokumentu s názvem „Nová strategie MON“, přičemž dokument měl mít dvě části: 1. pojetí a zásady a 2. strukturu sekretariátu a regionálních center.

²⁶⁰ V této souvislosti akcentoval posun od ideologické k profesionální orientaci.

historiků, přičemž syndici byli zároveň vyzváni, aby navrhli i obsahovou stránku plánované činnosti komise.

V závěru jednání syndici prohlásili, že nedovedou jednoznačně říci, zda do MON vstoupí, avšak bylo ujednáno, že: (1) po jednání předsednictva MON se Syndikát sejde se zástupci MON, kteří je budou informovat o průběhu jednání, a (2) syndici zašlou vedení MON návrhy na personální obsazení komisí pro zkoumání historie a hospodářských zařízení MON a poté navrhne své zástupce i MON. Jednání bylo ukončeno v pozitivním duchu, s očekáváním navázání dalšího dialogu.²⁶¹

²⁶¹ Všechny informace, které se týkají předmětného jednání, jsem čerpala ze zápisu jednání mezi vedením MON a zástupci Syndikátu novinářů Čech a Moravy. In: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

ZÁVĚR

Mezinárodní organizace novinářů byla založena v roce 1946, v době plné poválečné radosti, optimismu a ideálů akcentujících mír, celosvětovou jednotu, demokracii a zájem o profesionální otázky novinářství. Vznik železné opony ale nutně předznamenal změny v původně zamýšlených cílech a fungování organizace. Atributy apolitické orientace a odborovosti přestaly být v průběhu několika let únosné a reálně uchopitelné. V 50. letech se tak z MON odštěpila frakce organizací ze zemí západního bloku, která založila jinou novinářskou organizaci – IFJ. Činnost MON se pak začala čím dál tím více orientovat na východní Evropu a země třetího světa. Oficiálně byla tedy MON ustavena za východoevropskou novinářskou organizaci (stojící proti západoevropské IFJ), avšak ve své členské základně měla i mnoho západoevropských novinářů, kteří v organizaci působili alespoň jako individuální členové. Každopádně od 50. let se MON začala ubírat cestou kompromisu, podobně jako celosvětové politické dění.

MON se snažila zjišťovat aktuální potřeby novinářů, pořádala vzdělávací semináře, konference a kongresy. Dále vydávala různá periodika, organizovala výstavy, loterie či udělovala medaile. Veškeré dění se však bezesporu odehrávalo v mantinelech studenovélečné politiky a rétoriky (tj. v duchu „podpory pokrokových novinářů a boji proti reakčním imperialistickým silám“), což znamenalo, že pokud MON kritizovala perzekuce novinářů, působila v roli vzdělavatele, vydavatele či udělovala medaile, pak pouze tam, kde to bylo „oficiálně dovoleno“ – a na bázi tohoto principu nutně fungovala i IFJ. Proto v Africe působila jak MON, tak IFJ, a to dle bývalého koloniálního mocenského rozdělení. Proto byla pro MON kritika perzekuovaných novinářů v ČSSR po roce 1968 tabu, a proto se např. v *The Democratic Journalist* neobjevila žádná zmínka o československém, polském, maďarském či bulharském disentu atp. V 70. letech organizace čím dál více směřovala své aktivity do zemí třetího světa, přičemž na konci 80. let bylo dokonce až 80 % členských organizací z rozvojových zemí. V 80. letech, kdy i ve světě probíhalo obecné „uvolňování struktur“, se i v MON plánovaly vnitřní změny, a to nejen na poli stanov, ale i v rámci struktury, složení a metod práce sekretariátu i vedení MON. Organizace se měla více decentralizovat a demokratizovat, nicméně změny už provést nestihla.

Po příchodu tzv. sametové revoluce v Československu (a celkovém pádu železné opony ve světě) nastala v MON krize a byl odstartován její postupný úpadek a konec. I když se organizace v 90. letech pokusila vyrovnat se svojí minulostí a nastavit nový směr svého působení, stálo proti ní mnoho jiných okolností, které organizaci předurčovaly k zániku. MON musela změnit své sídlo a odejít ze základny, ve které fungovala téměř padesát let; hospodářské podniky, které vydělávaly na odborné aktivity MON, ukončily v Československu svoji činnost, čímž se zásadně zkomplikovala i finanční situace organizace, a nakonec podvkrát bylo na kongresech MON zvoleno takové vedení organizace, kterému šlo více než o reprezentaci a profesní otázky o moc a majetek. Lze se také domnívat, že i přes proklamovanou (a dobře míněnou) snahu o deideologizaci dosavadních struktur, MON s ukončením studenovělečného klimatu těžko hledala své „politické“ určení a její konec byl pak i v tomto ohledu nevyhnutelný.

A jaká je aktuální situace v MON k lednu 2015? MON formálně dosud existuje, a to jak v České republice, tak v zahraničí. V *České republice* MON každý rok získává od Ministerstva vnitra ČR povolení k činnosti (od roku 2014 o vydání tohoto povolení rozhoduje Městský soud v Praze). Je vlastněna a provozována společností MONDIAPRESS, spol. s r. o., v čele s panem JUDr. Josefem Komárkem, bývalým právníkem MSS. Aktuálně má 3 zaměstnance – JUDr. Josefa Komárka, řidiče pana Josefa Jaroše a účetní paní Ivu Krumplovou, která pracuje pro MONDIAPRESS, spol. s r. o. V *zahraničí* MON působí v jordánském Ammánu, kde sídlí i aktuální (a zřejmě také poslední) prezident MON Suleiman Al-Qudah. Do své smrti v roce 2013 působil v organizaci též pokladník Alexander Angelov.

Vycházející z dosavadního studia problematiky MON musím konstatovat, že snaha postihnout činnosti a působení MON v Československu a ve světě byla či je velmi složitá. Původně měla MON bezesporu dobře míněnou snahu založit apolitickou mezinárodní novinářskou organizaci, která by „bránila světový mír, podporovala novináře či svobodu slova“. Nicméně tyto myšlenky se ukázaly jako idealistické a brzy byly vystřídány tvrdou studenovělečnou politickou praxí. Z MON se nakonec stala jak profesní novinářská organizace fungující zejména pro země třetího světa, tak politická organizace, která prosazovala rétoriku poplatnou pro země Východního bloku, včetně samozřejmě a přímé supervize komunistického režimu z ČSSR a SSSR.

Do vývoje MON se tedy plně promítalo tehdejší zahraničněpolitické dění, a tudíž i na téma MON je nutno pohlížet zahraničněpolitickou optikou. S ohledem na sekundární cíl práce pak vyjadřuji tvrzení, že za aktivitami MON stála myšlenka mezinárodní novinářské organizace, která však byla zásadně formována studenoválečným klimatem, a tak se zároveň jednalo i o organizaci působící v bipolárním světě.

Níže shrnuji podněty, kterými by bylo vhodné se v souvislosti s tématem MON dále zabývat, avšak v této rigorózní práci již pro ně není prostor:

- U odborné historické veřejnosti iniciovat souhrnné vydání seriózní publikace o MON.
- Návrh hypotézy pro další zkoumání: V hospodářských zařízeních MON pracovala řada osob, které se po listopadu 1989 v Československu aktivně zapojily do podnikatelské sféry. Mohl tedy existovat potenciální vliv hospodářských podniků MON na počáteční rozvoj kapitalismu v demokratickém Československu (v pozitivním i negativním slova smyslu) ? – V této souvislosti kontaktovat relevantní osoby.
- V roce 2016 by MON oslavila 70 let od svého založení, bylo by zajímavé uspořádat výstavu k historii a činnostem MON, např. i ve spolupráci se SN ČR či IFJ.
- Zpracovat rozsáhlý archivní materiál MON, který mi byl poskytnutý panem Ing. Václavem Slavíkem.

Na závěr uvádím odchylky od tezí podaných 18. listopadu 2014:

- název práce
 - změna časového rozpětí | důvod změny: původně jsem zamýšlela aktivity MON ohraničit rokem 1991, tj. rokem, kdy MON od FMV obdržela rozhodnutí o odejmutí práva mít své sídlo a vyvíjet aktivity na území ČSFR, nicméně v roce 1991 činnost MON ukončena nebyla, o čtyři roky později se ještě uskutečnil XII. kongres MON v Ammánu, a proto ohraničení stanovuji na rok 1995;
- osnova
 - s ohledem na množství informací a jejich strukturování jsem přidala kapitoly 3.6.1.1. Aktivity zaměstnanců MON a 3.6.1.2. Aktivity vedení MON.

SUMMARY

The International Organization of Journalists (IOJ) was founded in the year 1946, during the post-war time full of joy, optimism and accentuating the ideals of peace, global unity, democracy and interests in professional journalism issues. Nevertheless, the emergence of the Iron Curtain necessarily foreshadowed changes in the originally planned objectives and functioning of the organization. The attributes of apolitical and professional orientation ceased to be tenable and real over several years. In the 1950s, the fraction of IOJ organizations from the Western bloc cleaved and created a separate journalistic organization - IFJ. IOJs activity then began to increasingly focus on Eastern Europe and the Third World. Officially was IOJ therefore established as the Eastern European journalist organization (standing against Western European IFJ), but its membership had many Western journalists, who worked in the organization at least as individual members. Anyway, since the 1950s, IOJ began to follow the path of compromise, like global political settings.

IOJ tried to identify current needs of journalists, organized educational seminars, conferences and congresses. Furthermore published various periodicals, organized exhibitions, lotteries or awarded medals. All events, however, undoubtedly took place within the confines of Cold War policy and rhetoric (ie. in the spirit of "support progressive journalists and the struggle against the reactionary imperialist forces"), which meant, that if IOJ criticized the persecution of journalists, worked in the role of educator, publisher or awarded medals, then only where it was "officially allowed" - and based on this principle, IFJ necessarily worked like that too. Therefore, in Africa, operated both IOJ, and IFJ, namely according to former colonial power distribution. Therefore was criticism of persecuted journalists in Czechoslovakia after 1968 for IOJ taboo, and therefore eg. in *The Democratic Journalist* have been no mentions of Czechoslovak, Polish, Hungarian or Bulgarian dissent etc. In the 1970s the organization increasingly directed its activities to Third World countries, while in the late 1980s was even up to 80 % of member organizations from the developing countries. In the 1980s, when the world was generally "released in structures", same in IOJ were planned internal changes, not only in the field of statutes, but also within the structure, composition and methods of work of the IOJ's secretariat and leadership. The organization should decentralize and democratize, but the changes already done missed.

After the Velvet Revolution in Czechoslovakia (and total collapse of the Iron Curtain in the world) IOJ occurred in a crisis and has started its gradual decline and end. Even if the organization in the 1990s tried to deal with its past and set a new direction for its work, there were many other circumstances, which predestined the organization to fail. IOJ had to change its residence and leave the base, which was operated in Prague for nearly fifty years; economic enterprises, which earned money for the IOJs professional activities were brought to the end and it greatly complicated the financial situation of the organization, and finally, there was twice chosen at the IOJ congress such leadership, which was interested more in power and property, than representation and professional tasks. We can also assume, that despite the rhetoric of (and well-intentioned) efforts to deideologize existing structures, with the end of cold war climate, it was very difficult for IOJ to find its "political" designation and its end was then also inevitable in this regard.

And what is the IOJs current situation as of January 2015? IOJ formally still exists, both in the Czech Republic and abroad. In *the Czech Republic*, IOJ gets every year by the Ministry of Interior authorization (from the year 2014 this permit decision goes from the Municipal Court in Prague). It is owned and operated by MONDIAPRESS, spol. s r. o., headed by Mr. JUDr. Josef Komárek, former IUS lawyer. Currently has 3 employees – Mr. JUDr. Josef Komárek, driver Mr. Josef Jaroš and accounting Mrs. Iva Krumplová, who works for MONDIAPRESS, spol. s r. o. *Abroad* IOJ operates in Amman, Jordan, where also resides the current (and possibly the last) IOJs president Mr. Suleiman Al-Qudah. In the organization also worked a treasurer, Mr. Alexander Angelov (until his death in the year 2013).

Based on my previous studies of IOJ issue, I have to say, that the effort to affect all IOJs activities and operations both in Czechoslovakia, and in the world, was or is very difficult. Originally, IOJ had undoubtedly a good faith effort to establish an apolitical international journalism organization, that would "defend world peace, support journalists and freedom of speech." However, these ideas have proven to be idealistic and soon were replaced by hard-cold war political practice. IOJ eventually became both professional journalistic organization operating mainly for the Third World countries, and political organization, which promoted rhetoric tributary of the Eastern bloc countries, including the obvious and direct supervision of the communist regime of Czechoslovakia and the USSR.

In the IOJs development therefore fully screened former foreign affairs, and hence the IOJ topic needs to be viewed through the foreign policy lenses. With regard to secondary objective of the rigorous thesis I do express the statement, that IOJs activities were guided by the idea of international journalism organization, but the organization was fundamentally shaped by cold war climate as well, so while this was also an organization operating in a bipolar world.

I summarize the suggestions bellow, which it would be appropriate in relation to the IOJ issue further address, but in this rigorous thesis is no longer a space for them:

- In the field of professional historians - initiate an extradition of serious publication about IOJ.
- Hypotheses for further investigation: In the IOJs economic enterprises worked a number of people, who were after 1989 in Czechoslovakia actively involved in the business community. Could it be therefore a potential impact of IOJs economic enterprises on the initial development of capitalism in a democratic Czechoslovakia (in the positive or negative sense)? - Contact relevant persons in this respect.
- IOJ would celebrate 70 years since its founding in the year 2016: it might be interesting to organize an exhibition on the IOJs history and activities, eg. in cooperation with SJ CR or IFJ.
- Process extensive IOJs archival material, which I was given by Mr. Ing. Václav Slavík.

In conclusion, I do mention deviations from thesis submitted by the 18th of November, 2014:

- title of the work: change of the time span | Reason for change: I originally intended to restrict IOJs activity by the year 1991, when IOJ received a decision to withdraw the right to have its headquarters and develop activities in the CSFR, but there was held IOJs XIIth Congress in Amman, so I set boundaries for the year 1995;
- table of content: with respect to the amount of information and structure, I added two more separate chapters: 3.6.1.1. Activities of IOJs employees and 3.6.1.2. Activities of IOJs leadership.

POUŽITÁ LITERATURA

1. Monografické publikace

- BĚLINA, P. a kol. *Dějiny evropské civilizace*. Díl 2. Praha, Litomyšl: Paseka, 2002. ISBN 80-7185-473-5.
- BJORK, J. U. The First International Journalism Organization Debates News Copyright, 1894–1898. *Journalism History*. 1996, vol. 22, nr. 2, s. 56–63. ISSN 0094-7679.
- CEBE, J. *Novinářská organizace v letech 1945–1948*. Praha, 2012. Disertační práce. Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.
- ČMOLÍK, M. *Analýza časopisu Demokratický novinář a jeho společenské postavení v rámci Mezinárodní organizace novinářů*. Praha, 1990. Diplomová práce. Filosofická fakulta Univerzity Karlovy. Vedoucí diplomové práce PhDr. Karel Štorkán.
- DEJMEK, J. a kol. *Diplomacie Československa*. Díl II. Biografický slovník československých diplomatů (1918–1992). Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2285-1.
- FORST, V. a kol. *Lexikon české literatury*. Osobnosti, díla, instituce (2/I, H–L). Praha: Academia, 1993. ISBN 80-200-0345-2.
- HANUS, František, ed., HARENBERG, Bodo, ed. a BIERMANN, Karol, ed. *Kronika lidstva*. 4., dopl. čes. vyd. Praha: Fortuna Print, 1995. ISBN 80-85873-42-7.
- HOLOUBEK, J. *Mezinárodní organizace novinářů: pokus o stručný nástin dějin organizace*. Praha, 1974. Filosofická fakulta Univerzity Karlovy. Vedoucí diplomové práce prof. Dr. Vladimír Klimeš.
- HUDEC, V. a kol. autorů. *Z historie naší novinářské organizace (1877–1987)*. Praha: Novinář, 1987.
- KUBKA, J. *Jean-Maurice Hermann se souvient*. Prague: OIJ, 1986, s. 45–47.
- KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part I*. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1986.
- NORDENSTRENG, K., KUBKA, J. *Useful Recollection, Part II*. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988.

- NORDENSTRENG, K. *Useful Recollections, Part III.* (Excursion into the History of the International Organization of Journalists based in Czechoslovakia). Prague: Charles University, 2015 (to be published).
- TÁBORSKÁ, M. *Úloha Mezinárodní organizace novinářů a Demokratického novináře v boji proti informačnímu imperialismu do vzniku požadavku za nastolení nového informačního řádu.* Praha, 1984. Filosofická fakulta Univerzity Karlovy. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jitka Kňourková.
- International Organization of Journalists. *Facts about the IOJ.* 1973.
- International Organization of Journalists. *Facts and Figures.* Prague: IOJ Printing House, 1986.
- International Organization of Journalists. *IOJ Videopress Introducing.* Prague: International Organization of Journalists, 1984.
- International Organization of Journalists. *What is the International Organisation of Journalist (The I. O. J. Fifth Congress in Budapest).* Prague: International Organization of Journalists, 1962.
- The International Organization of Journalists. *35 Years in Service of Peace, Cooperation and Understanding among Nations.* Prague: International Organization of Journalists, 1981;

2. Seriálové publikace (řazeno abecedně podle hlavního zdroje)

České Slovo

- České Slovo XXXIII, 10.–24. 12. 1941, č. 291–303.

Demokratický novinář

- The Democratic Journalist. 1970–1990, vol. 17–37, no. 1–12.

Haló noviny

- KAUFMANOVÁ, M. *Od telefonických výhrůžek až po vraždy: Rozhovor s generálním tajemníkem Mezinárodní organizace novinářů Gérardem Gatinotem.* Haló noviny 4, 13. 12. 1994, č. 291, s. 1 a 9.

Interpressgraphic

- Interpressgraphic, 1/1969.
- Interpressgraphic, 1/1973.
- Interpressgraphic, 4/1976.
- Interpressgraphic, 4/1979.
- Interpressgraphic, 2/1982.
- Interpressgraphic, 1/1985.
- Interpressgraphic, 1/1988.

Lidová demokracie

- ESO. *Norský novinář srovnává svou zemi s naší.* Lidová demokracie III., 1. 6. 1947, č. 127, s. 2.
- Fotografie: *Mezinárodní sjezd novinářů zasedá právě v Praze.* Lidová demokracie III., 5. 6. 1947, č. 130, s. 1.
- fSt. *Mezinárodní kongres novinářů v Praze zahájen – Úkol světového tisku: práce pro mír.* Lidová demokracie III., 4. 6. 1947, č. 129, s. 1, 2.
- fSt. *Jak se jeví svoboda tisku, rušná debata na Mezinárodním sjezdu novinářů.* Lidová demokracie III., 7. 6. 1947, č. 131, s. 2.
- fSt. *Světový kongres tisku ukončen. Praha sídlem mezinárodní organizace novinářů.* Lidová demokracie III., 8. 6. 1947, č. 132, s. 2.
- st. *Druhý den sjezdu novinářů: Dnes již na programu svoboda tisku.* Lidová demokracie III., 5. 6. 1947, č. 130, s. 2.
- *Mezinárodní novinářský sjezd v Praze.* Lidová demokracie III., 1. 6. 1947, č. 127, s. 1.
- *Zahraniční novináři u presidenta republiky.* Lidová demokracie III., 7. 6. 1947, č. 131, s. 2.

Lidové noviny

- Lidové noviny 49, 10.–24. 12. 1941, č. 630–657.

MF Dnes

- KUBÍK, J. *Vnitro hledá důvody k vypovězení Mezinárodní organizace novinářů*. Mladá fronta Dnes V., 11. 8. 1994, č. 187, s. 2.
- SLONKOVÁ, S. *MON nesmí sídlit v republice, může zde však působit*. Mladá fronta Dnes VI., 15. 3. 1995, č. 63, s. 2.

Národní listy

- Telefonické zprávy „Národních listů“. Z *Antverp*. Národní listy XXXIV., 11. 7. 1894, č. 189, s. 5.
- Telefonické zprávy „Národních listů“. Z *Antverp*. Národní listy XXXIV., 12. 7. 1894, č. 190, s. 4.
- Telegramy korespondentů kanceláře. Z *Antverp*. Národní listy XXXIV., 13. 7. 1894, č. 191, s. 4.

Občanský deník

- PILOUS, J. *O hospodářské kriminalitě jedné mezinárodní organizace. Pro mafii zákony neplatí...* Občanský deník OF 1, 22. 10. 1990, č. 146, s. 4.

Rudé právo

- DOLEJŠÍ, V. *Svoboda tisku a informací*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 2.
- GALUŠKA, M. *Bude sedmá velmoc třetí velmocí?* Rudé právo 47, 6. 6. 1947, č. 131, I.–III. vydání, s. 2.
- ROLLEMBERG, S. A. *Otevřený dopis novinářům a veřejnosti ČSFR*. Rudé právo 1, 2. 10. 1991, č. 230, s. 12.
- PRAHA. *Novináři přispějí k zajištění světového míru*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I.–III. vydání, s. 1.
- PRAHA. *Sjezd novinářů zkoumá členství Bulharska, Řecka a Jugoslávie*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, IV.–V. vydání, s. 3.

- PRAHA. *K rozhodnutí MON vykázat SOF, MSS a MON z ČSFR*. Rudé právo 1, 10. 9. 1991, č. 211, s. 3.
- *Fotografie: Pohled na zasedání Mezinárodní organizace novinářů ve Slovanském domě v Praze*. Rudé právo 47, 5. 6. 1947, č. 130, I. vydání, s. 3.
- *Fotografie: Ministři Masaryk, Ripka, V. Kopecký a státní tajemník dr. Clementis na zasedání Mezinárodní organizace novinářů*. Rudé právo 47, 5. 6. 1947, č. 130, II.–III. vydání, s. 3.
- *O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Rudé právo 47, 1. 6. 1947, č. 127, V. vydání, s. 4.
- *O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, I.–IV. vydání, s. 3.
- *O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 1.
- *O. Wunsch o mezinárodním sjezdu novinářů*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I.–III. vydání, s. 1.
- *Praha sídlem generálního sekretariátu Mezinárodní organizace novinářů*. Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, I.–IV. vydání, s. 1.
- *Různé názory o svobodě tisku na novinářském sjezdu. Předseda odmítl dát slovo řeckému demokratickému delegátu*. Rudé právo 47, 6. 6. 1947, č. 131, II.–V. vydání, s. 3.
- *Sjezd Mezinárodní organizace novinářů – Světové odbory již rokují, delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 1.
- *Sjezd Mezinárodní organizace novinářů – Světové odbory již rokují, delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I.–III. vydání, s. 1.
- *Svoboda tisku aneb spiknutí v Praze*. Rudé právo 47, 11. 6. 1947, č. 135, I. vydání, s. 2.
- *Úspěch novinářského sjezdu*. Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, V. vydání, s. 2.
- *Úspěch novinářského sjezdu*. Rudé právo 47, 10. 6. 1947, č. 134, I. vydání, s. 2.
- *Úspěšný průběh pražského kongresu*. Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, V. vydání, s. 1.

Studentské listy

- BREZINA, I., BARTŮNĚK, M. *MSS a MON: Jak dlouho ještě?* Studentské listy 2, květen 1991, č. 10, s. 1 a 7.

- PILOUS, J. *Hra na legalizaci podvodů: proč MON zůstává stále tady?* Studentské listy 2, červen 1991, č. 13, s. 6.

3. Elektronické zdroje

- CS magazín. *Kde revolucionáři přicházeli o iluze* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.cs-magazin.com/2006-01/view.php?article=articles/cs0601147.htm>.
- České noviny. Aktuální zpravodajství s desetiletým zpožděním. *Nový školní rok ve škole solidarity J. Fučíka* [online], 2008, únor, [citace 20. 2. 2008]. Dostupné na Internetu http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/1989/tydny/index_1989.php?soubor=1989-39.html.
- Československá bibliografická databáze. *Jiří Kubka* [online], 2014, [citace 15. 12. 2014], Dostupné na Internetu <http://www.cbdb.cz/autor-32368-jiri-kubka>.
- Český a slovenský svět. *Česko vyškolilo stovky teroristů. Máme se jich bát?* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.svet.czsk.net/clanky/cr/terorvycvik.html>.
- Český úřad katastrální a zeměměřický. Nahlížení do katastru nemovitostí. Informace o parcele č. 1224/1 [online], 2008, březen, [citace 10. 3. 2008]. Dostupné na Internetu <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?typobjektu=parcela&id=2393115101>.
- International Federation of Journalists. *About IFJ* [online], 2015, leden, [citace 25. 1. 2015]. Dostupné na Internetu: <http://www.ifj.org/about-ifj/>.
- Katalogy a databáze Národní knihovny ČR. *ANL – Články v českých novinách, časopisech a sbornících* [online], 2008, únor, [citace 25. 2. 2008]. Dostupné na Internetu http://sigma.nkp.cz/F/1E1R3AMG34AS9625ISK2U4CSTUR1TDMC97U92R3VYUVEY9VS63-01201?func=file&file_name=find-a&local_base=ANL.
- Katalogy a databáze Národní knihovny ČR. *NKC – Online katalog Národní knihovny* [online], 2008, únor, [citace 25. 2. 2008]. Dostupné na Internetu http://sigma.nkp.cz/F/77BKDYYPYAH9KQNF1MBMPTGLNTEL78JUSUC3YLNTXUVTFX6LKY-01034?func=file&file_name=find-a&local_base=NKC.
- Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Obchodní rejstřík a Sběrka listin*. Mezinárodní organizace novinářů [online], 2007, září, [citace 7. září 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/report?sysinf.vypis.CEK=19718&sysinf.vypis.rozs>

ah=uplny&sysinf.@typ=transformace&sysinf.@strana=report&sysinf.vypis.typ=XHTML
&sysinf.vypis.klic=d4905a2dda5f52e3e41cd9a9c41ef715&sysinf.spis.@oddil=B&sysinf.
spis.@vlozka=340&sysinf.spis.@soud=M%ECstsk%FDm%20soudem%20v%20Praze&s
ysinf.platnost=07.09.2007.

- Ministerstvo vnitra ČR. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování. Publikace a články – sborník *Securitas Imperii* č. 3. *Dokument 16: 1988, 22. září, Praha – Informace FMV pro předsednictvo ÚV KSČ o aktivitách vnitřního protivníka v období před 28. říjnem 1988* [online], 2007, září, [citace 7. 9. 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.mvcr.cz/policie/udv/securita/sbornik3/d16.html>.
- Podnikáme.cz. *Sbírka zákonů, ročník 1999* [online], 2008, březen, [citace 10. 3. 2008]. Dostupné na Internetu <http://www.podnikame.cz/zakony99/index.php3?co=Z1999147>.
- Syndikát novinářů ČR. *Kauzy* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.syndikat-novinaru.cz/dokumenty/kauzy/>.
- UNESCO Documents and Publications. *Search result for: International Organization of Journalist* [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu http://unesdoc.unesco.org/ulis/cgi-bin/ulis.pl?database=ged&mode=e&set=46E1487A_0_78&look=new&sc1=1&sc2=1&ref=http://unesdoc.unesco.org/ulis/cgi-bin/ulis.pl?database=ged%26req=2%26by=2%26sc1=1%26look=new%26sc2=1%26lin=1%26mode=e%26text=MON%26text_p=inc%26submit=%25A0%25A0Go%25A0%25A0&lin=1&nl=1&ll=1&scroll=0.
- UNESCO Documents and Publications. *Congress of the International Organization for Journalist, 2nd, Resolution Adopted* [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu unesdoc.unesco.org/images/0014/001452/145254eb.pdf.
- UNESCO Documents and Publications. *UNESCO'S Contribution towards Improving the Status of Women* [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu unesdoc.unesco.org/images/0006/000675/067589eo.pdf.
- United Nations. Economic and Social Council. *Quadrennial reports on the activities of non-governmental organizations in consultative status with the economic and social council, categories I and II* [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.un.org/esa/documents/ecosoc/c2/1995/ec21995-2add3.htm>.

- University of Tampere. Department of Journalism and Mass Communication. Kaarle Nordenstreng. [online], 2007, srpen, [citace 28. 8. 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.uta.fi/jour/laitos/nordenstreng.html>.
- Ústav památi národa. *Objektové zväzky I. správy ZNB ČSSR* [online], 2008, březen, [citace 12. 3. 2008]. Dostupné na Internetu <http://www.upn.gov.sk/objektove-zvazky>.
- Vláda České republiky. Historie minulých vlád. Vláda Václava Klause I. (02.07.1992 – 04.07.1996) [online], 2008, únor, [citace 17. 2. 2008]. Dostupné na Internetu <http://www.vlada.cz/cs/vlada/historie/prehled/1993-2007/19920702/default.html>.
- Vláda České republiky. Historie minulých vlád. Vláda Jana Stráského (02.07.1992 – 31. 12. 1992) [online], 2008, únor, [citace 17. 2. 2008]. Dostupné na Internetu <http://www.vlada.cz/cs/vlada/historie/prehled/1990-1992/19920702/default.html>.
- WIKIPEDIE. *Otevřená encyklopedie* [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana.
- WIKIPEDIA. *The Free Encyclopedia* [online], 2015, leden, [citace 20. 1. 2015]. Dostupné na Internetu [http://en.wikipedia.org/wiki/Exposition_Internationale_d'Anvers_\(1894\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Exposition_Internationale_d'Anvers_(1894)).
- WIKIPÉDIA. *L'encyclopédie libre*. [online], 2008, březen, [citace 21. 3. 2008]. Dostupné na Internetu [http://fr.wikipedia.org/wiki/Lib%C3%A9ration_\(journal,_1941-1964\)](http://fr.wikipedia.org/wiki/Lib%C3%A9ration_(journal,_1941-1964)).

4. Archivní materiály

Syndikát novinářů ČR

- Informace o jednání mezi S. Vondrou a B. A. Sharifem (ze dne 20. 7. 1990);
- konta v bance, personální obsazení sekretariátu MON, mezinárodní redakce MON, hospodářské sféry, informace o Ing. Moučkovi;
- korespondence;
- plnění plánu inkasního zisku v Kč aparátu GŘ, zařízení a podniků MON za leden – prosinec 1989;
- podklady pro G. Gatinota;
- pravidla hospodaření podniků MON v ČSSR;
- prohlášení československých pracovníků MON;

- prohlášení Syndikátu novinářů k členství českých a moravských novinářů v MON a k setrvání této organizace na území Československa (ze dne 20. 2. 1990);
- přehled činnosti Školy solidarity MON v letech 1988–1989;
- report on the negotiations with the representatives of the Syndicate of Slovak Journalists
- seznam osob, které obdržely IOJ International Journalism Prize, IOJ Julius Fucik Medals of Honour, IOJ Golden Badge a IOJ Golden Badge with Sapphire Star;
- seznam smluv a povolení MON k činnosti v Československu;
- Statutes of the International Journalism Prize;
- záznam ze setkání mezi vedením Syndikátu novinářů ČR a zástupci MON (ze dne 15. 5. 1990);
- zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR;
- žádost o provedení revizního šetření.

Národní archiv, Archiv Syndikátu novinářů ČR (dále jen NA, ASYN, inv. č. a název)

- NA, ASYN, Archivní pomůcka.
- NA, ASYN, inv. č. 357, Komise pro zahraniční styky – záznamy o jednání s MON 1954–1955, zpráva o činnosti GŘ MON za prosinec 1958 a leden 1959.
- NA, ASYN, inv. č. 358: komise pro zahraniční styky – korespondence 1958–1961 (tajné).
- NA, ASYN, inv. č. 371, Komise pro zahraniční styky – korespondence s tiskovým odborem ÚV KSČ, MZV, Min. kultury a informací, MON a Čedokem 1965–1968.
- NA, ASYN, inv. č. 759, Zahraniční oddělení – korespondence s MON 1973–1981 a MFŽ 1976.
- NA, ASYN, inv. č. 960, Mimořádný sjezd ČSN 6. 1. 1990.
- NA, ASYN, inv. č. 1056, Ekon. oddělení – objekt Roztěž, protokol o předání a další písemnosti, Ekon. oddělení – objekt Roztěž, statut komise pro řízení.
- NA, ASYN, inv. č. 1055: Ekon. oddělení – objekty Pařížská 9 a 11, různé písemnosti 1978.

Soukromý archiv pana prof. Kaarle Nordenstrenga

- 11th Congress of the International Organization of Journalists. Harare, January 24–29, 1991. Report prepared by Vaclav Slavik in collaboration with past president Kaarle Nordenstreng and a new president Armando Rollemberg;

- International Organization of Journalists. *12th Congress, January 28–31, 1995, Amman, Jordan. An Organization for the third millenium*. Prague: International Organization of Journalists, 1995;

Soukromý archiv pana Ing. Václava Slavíka

- Deník II. světového sjezdu mezinárodní organisace novinářů. 1. 6. 1947, č. 1, I. vydání.
- Dopis M. Brožíka prezidentovi A. S. Rollembergovi.
- Dopis G. Gatina všem zaměstnancům MON ze dne 26. 9. 1991.
- Dopis A. S. Rollemberga poslancům ČNR ze dne 15. 11. 1991, včetně příloh.
- Dopis sekretariátu MON členským organizacím ze dne 12. 3. 1990.
- Informace k okamžitému předání podřízeným pracovníkům – Ing. I. Kuberová ze dne 27. 9. 1991.
- Interpress – Podklady pro dokladovou zprávu Ing. V. Slavíka ze dne 20. 11. 1991.
- Kolektivní dohoda mezi GT MON a koordinačním výborem Sdružení pracujících v MON ze dne 10. 1. 1991.
- Nařízení vedoucím pracovníkům – Ing. I. Kuberová – ze dne 9. 9. 1991.
- Návrh na sdělení pracovníkům MON o hmotném zabezpečení československých zaměstnanců v souvislosti s ukončením činnosti MON v ČSFR.
- Otevřený dopis koordinačního výboru Sdružení pracujících MON panu Manuelu Tomé, viceprezidentovi MON.
- Poznámky k dějinám MON.
- Prohlášení Rady ředitelů podniků MON ze dne 4. 6. 1990.
- SLAVÍK, V. *Dokumentální přehled*. Praha: Mezinárodní novinářský ústav, 1990.
- Structure of the IOJ Bodies.
- Vystoupení M. Brožíka na aktivu zaměstnanců MON dne 10. 9. 1991 – Bílá Hora.
- Zápisy z jednání Rady ředitelů zařízení MON ze dnů 22. 3. 1990, 6. 6. 1990, 26. 11. 1990, 8. 2. 1991.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Pozvánka na Mezinárodní kongres novinářů – březen, 1946 (text)

Příloha č. 2: Stanovy (text)

Příloha č. 3: Ukázka rezoluce přijaté na kongresu MON v roce 1947 (text)

Příloha č. 4: Ukázky titulků článků z dobového tisku – II. kongres MON, Praha (obrázky)

Příloha č. 5: Přehled zasedání výkonného výboru MON (text)

Příloha č. 6: Přehled zasedání předsednictva MON (text)

Příloha č. 7: Výběr osob, které obdržely Mezinárodní novinářskou cenu MON (text)

Příloha č. 8: Ukázka osob, které získaly Čestnou medaili Julia Fučíka MON (text)

Příloha č. 9: Osoby, které byly vyznamenány oceněními Zlatý odznak MON a Zlatý odznak se safírovou hvězdou MON (text)

Příloha č. 10: Ukázka obálek časopisu Demokratický novinář (obrázky)

Příloha č. 11: Ukázky titulních stran časopisu Interpressgrafik (obrázky)

Příloha č. 12: Ukázky obálek neperiodických publikací MON (obrázky)

Příloha č. 13: Organizační struktura vedení MON (obrázek + text)

Příloha č. 14: Ukázka plnění inkasního zisku v Kčs (text)

Příloha č. 15: Kopie rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 6 A 91/95-35 (text)

Příloha č. 16: Příklady vývoje loga MON (obrázky)

Příloha č. 17: Kolektivní dohoda mezi vedením a zaměstnanci MON (text)

Příloha č. 18: Rozhodnutí Federálního ministerstva vnitra o odnětí povolení mít sídlo a vyvíjet činnost v ČSFR (text)

Příloha č. 19: Nařízení Ing. Ivany Kuberové všem pracovníkům MON (text)

Příloha č. 20: Jednací řád Komise pro styky se zahraničím ČSN (text)

Příloha č. 21: Materiální pomoc africkým zemím v roce 1965 (text)

Příloha č. 22: Obálka Ročenky IJI z roku 1989 (obrázek)

Příloha č. 23: Ukázka Záznamu jednání ČSSN a MON z roku 1954 (text)

Příloha č. 24: Kauza MON – vývoj právních aspektů v datech (text)

Příloha č. 25: Seznam použitých zkratk (text)

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Pozvánka na Mezinárodní kongres novinářů – březen, 1946

(text)

INTERNATIONAL FEDERATION OF JOURNALISTS OF ALLIED OR FREE COUNTRIES

President: A. KENYON (Great Britain)

Hon. Treasurer :
S. L. HOURMOUZIOS (Greece)

Vice-Presidents :
A. SVERLOV (U.S.S.R.)
M. STIJNS (Belgium)

Hon. Secretary :
L. A. BERRY (Great Britain)

33, HAYMARKET, LONDON, S.W.1

Telephone: Whitehall 8140.

26th March 1946.

Dear Colleagues,

On behalf of the International Federation of Journalists of Allied or Free Countries we have the honour to convey to your Organisation an invitation to participate in the World Congress of Journalists to be held in Copenhagen, Denmark, from 3rd to 9th June 1946. To this Congress all national journalistic organisations of free countries, the statutes and activities of which are founded on trade union principles, are being invited.

The purpose of the Congress will be:

- "To consider the establishment on a universal basis of an International Federation of Journalists.
- "To consider the constitution of the Federation.
- "To elect officers and such committees of the Federation as may be agreed.
- "To approve a scale of affiliation fees and to determine the location of the headquarters of the Federation.
- "To discuss methods of assuring the freedom of the press."

The foregoing proposals are taken from the resolution adopted by the Annual Conference of the International Federation of Journalists of March, 1945, the full text of which is enclosed. As you may be aware, the International Federation of Journalists of Allied or Free Countries was set up in London in 1941 to take over and maintain the functions of the Federation Internationale des Journalistes whose

Details of the organisations affiliated to the wartime Federation, the decisions taken at its various Conferences and the constitution it adopted are given in the enclosed printed documents.

In accordance with the decision of our March Conference the Executive Committee of the I.F.J. is acting as a Preparatory Commission for the convening of the World Congress. We shall be glad if you would bring to the immediate attention of your Organisation the proposal to hold this World Congress and we hope that at an early date you will be able to inform us that your Organisation will appoint delegates to the Congress.

(...)

For and on behalf of the Executive Committee of
the International Federation of Journalists
of Allied or Free Countries

A. Kenyon
President

Příloha č. 2: Stanovy²⁶² (text)

Mezinárodní organizace novinářů (dále jen MON) byla utvořena během 2. sv. války, coby svaz pokrokových a antifašistických novinářů. Hlavním cílem MON je boj za mír na celém světě, za lepší budoucnost pro lidstvo. K dosažení tohoto cíle pak MON spolupracuje s jinými mezinárodními organizacemi, které bojují za mír.

Čl. I.: Cíle a úloha MON

- 5) Udržení míru a upevňování přátelství mezi národy, jakož i mezinárodního pochopení, a to prostřednictvím svobodného, přesného a otevřeného informování veřejnosti. Boj (a) proti rozšiřující se válečné psychóze a propagandě, (b) proti jakékoliv fašistické propagandě, (c) proti národní či rasové nesnášenlivosti a (d) proti tvorbě mezinárodního napětí prostřednictvím falešných lží a pomluv.
- 6) Ochrana svobody tisku a novinářů proti vlivu monopolistických a finančních skupin. Obrana práva každého novináře psát dle vlastního svědomí a přesvědčení. Ochrana práva obyvatel koloniálních států a národnostních menšin vydávat noviny ve svém národním jazyce. Podpora těch novinářů, kteří byli perzekuováni za to, že ve svých zemích svými pery vstoupili v boj za mír, pokrok, spravedlnost, svobodu a nezávislost.
- 7) Ochrana všech novinářských práv. Boj za lepší materiální podmínky novinářské existence. Shromažďování a rozšiřování všech informací týkajících se životních podmínek novinářů ve všech zemích světa /kolektivní smlouvy, platy, právo na shromažďování/. Podpora odborových hnutí v boji za požadavky novinářů.
- 8) Obrana lidských práv na získávání svobodných a otevřených informací. Boj proti lžím, podvodům a systematickému dezinformování veřejnosti ze strany tisku, jakož i proti každé podobě novinářské činnosti ve službách jedinců či konkrétních společenských skupin, jejichž zájmy jsou v rozporu s pracující většinou.

²⁶² In: International Organization of Journalists. *Facts about the IOJ*. 1973, Appendix A, s. 63–69.

Čl. II.: Členství v MON

- 1) MON je složena z:
 - a) národních svazů novinářů;
 - b) národních skupin MON;
 - c) individuálních členů.
- 2) V zemích, které jsou v MON zastoupeny národními svazy, nemůže být vytvořena žádná skupina MON a žádní jedinci se nemohou stát individuálními členy MON.
- 3) Národní skupiny MON jsou v kontaktu s MON prostřednictvím svých sekretariátů.
- 4) Členství v národních skupinách MON či individuální členství v MON nezabraňuje spojení s jinou novinářskou organizací.
- 5) Přijetí nového člena do MON je podmíněno rozhodnutím výkonného výboru, resp. konečným schválením kongresem.

Čl. III.: Řídící orgány MON

1. Nejvyšším orgánem MON je kongres, který se schází jednou za čtyři roky. V době mezi kongresy plní roli nejvyššího orgánu výkonný výbor.
2. Kongres je složen z delegátů národních organizací, národních skupin a individuálních členů. O složení kongresu rozhoduje výkonný výbor, který rovněž připravuje program jednání. Zástupci národních skupin mají právo volit, má-li jejich skupina více než 20 členů. Skupiny s menším počtem členů, než je 20 osob, a individuální členové, mají v kongresu statut poradce.
3. Výkonný výbor může v případě nutnosti svolat mimořádný kongres.
4. Kongres volí jak předsednictvo, jež se skládá z předsedy, místopředsedy a generálního tajemníka, tak členy výkonného výboru, přičemž navrhovaní kandidáti pocházejí z národních členských organizací nebo skupin MON nebo jsou vybíráni ze seznamu individuálních členů těch zemí, v nichž organizace či skupiny dosud nepůsobí. Výkonný výbor je předsednictvem svolán nejméně jednou do roka. Předsednictvo může svolat rozšířenou schůzi a k účasti přizvat delegáty těch organizací a skupin, které nejsou ve výkonném výboru, či jiné hosty. Nemůže-li člen výkonného výboru, reprezentující národní členskou organizaci či skupinu, dále plnit svou funkci (z důvodu vážné nemoci, úmrtí, změny povolání nebo odchodu z organizace, jíž ve

výboru reprezentuje), může příslušná organizace nebo skupina do doby, než bude výkonný výbor znovu zvolen, nominovat náhradníka, který bude do uskutečnění další schůze kongresu do výkonného výboru kooptován.

5. Generální sekretariát řídí generální tajemník. Výkonnému výboru předkládá zprávu o činnostech sekretariátu, kongresu pak o činnostech výkonného výboru. Je odpovědný za aktuální chod MON a kontroluje jej předsednictvo.
6. Generální sekretariát vydává Zpravodaj MON, a to ve francouzském, ruském, španělském a anglickém jazyce, což udržuje národní organizace a skupiny systematicky informované o všech vzájemných aktivitách.
7. Předseda, místopředseda a generální tajemník jsou za své aktivity odpovědni kongresu a výkonnému výboru.

Čl. IV.: Ústředí MON

Ústředí MON, konkrétně ústředí generálního sekretariátu MON, určuje kongres.

ČL. V.: Členské příspěvky a správa financí

Členové skupiny a organizace, jakož i individuální členové, platí členské příspěvky ve výši, kterou stanovuje výkonný výbor. Správou financí je pověřen generální sekretariát.

Čl. VI.: Disciplinární opatření

1. Každý člen MON (z národní organizace, národní skupiny či individuální člen), který bude rozšiřovat válečnou propagandu, národní nebo rasovou nenávisť, vyvolávat mezinárodní napětí, šířit nepravdivé nebo zkreslené informace, může být z MON vyloučen – buď kongresem, nebo výkonným výborem s ohledem na konečné schválení kongresu.
2. Každý člen MON (z národní organizace, národní skupiny či individuální člen), který se jinak proviní nebo poruší pravidla MON, může být ze strany kongresu nebo výkonného výboru vystaven disciplinárnímu řízení, a nakonec buď napomenut, či veřejně odsouzen.

Čl. VII.: Pozměňovací návrhy ke stanovám

Stanovy MON může pozměňovat kongres.

Příloha č. 3: Ukázka rezoluce přijaté na kongresu MON v roce 1947 (text)

Free Flow Com./6
PARIS, 13 October 1947

UNITED NATIONS EDUCATIONAL,
SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANISATION

RESOLUTIONS ADOPTED BY THE SECOND CONGRESS OF
THE INTERNATIONAL ORGANISATION OF JOURNALISTS
(PRAGUE, 5 - 10 JUNE, 1947)

Dispatched to the United Nations Economic and Social Council for its Fifth Session (UN.Soc.E/448 of the 26 June 1947).

"The I.O.J. requests the U.N. Economic and Social Council to bring before the International Conference on Freedom of Information the desirability of creating a covenant on freedom of information for submission to the U.N. General Assembly and the need to create an instrument to implement this covenant.

"The I.O.J. further requests the Council to draw the attention of the I.C.F.I. to the following propositions:

"That in view of the existing limitations on free interchange of information the conference establish machinery to:

- (1) Investigate the tendency towards cartelisation and the creation of local monopolies and to examine methods of insuring financial and editorial freedom with particular reference to the limitation on free dissemination of information by artificially created shortages of newsprint supplies.
- (2) Investigate differential rates of communication for Press messages of any kind and to seek the establishment of an international tariff for such communications.

Also to seek to increase the speed and efficiency of the Press communications of all kinds and to seek to remove restrictions or prohibitions on the import and export of newspapers where these already exist.
- (3) To seek the establishment of international preferential travel charges for journalists, elimination of double taxation on the salaries of journalists working abroad and the removal of exchange and currency restrictions affecting journalists' salaries and expenses, also the removal of other national restrictions upon the free movement of journalists from country to country in the exercise of their duties.
- (4) To examine methods of ensuring that in all countries equal facilities of access to sources of information are granted to journalists of all countries without discrimination on grounds of race, nationality, creed or politics.

Free Flow Com. /6 - page 2
13 October 1947

Also to seek, as a principle, the abolition of censorship, and to formulate an international agreement on established rules and methods for the application of censorship where abolition cannot be achieved.

- (5) To seek the establishment of inter-governmental machinery for the protection of journalists unjustly accused of legal or political offences, and for the application of sanctions against abuses of the covenant by (1) governments or (2) press or pressmen, with machinery for appeal.
- (6) To investigate the extent to which the application of copyright and property rights in the material of information services act as a deterrent to the free interchange of information.
- (7) To suggest measures by which (a) the curricula of journalistic schools and courses may be directed towards the practical and current rather than the academic questions of international relationships, and (b) the interchange of working journalists between different countries and the promotion of collective or individual study tours nationally and internationally may be encouraged, and (c) by which the journalists of the world can be given a better opportunity to acquaint themselves with the work and purposes of the United Nations Organisations. "

MCP

**Příloha č. 4: II. kongres MON, Praha – ohlasy ve vybraném československém tisku
(Lidové demokracii a Rudém právu) za období 1.–20. 6. 1947 (text, obrázky)**

LIDOVÁ DEMOKRACIE

• **1. 6. 1947**

- „*Mezinárodní novinářský sjezd v Praze*“²⁶³. Článek informuje nejen o dni zahájení, místu a pořadateli setkání (3. 6. 1947 ve Slovanském domě, Svaz českých novinářů), pozvaných hostech (Jan Masaryk; zástupci UN, UNESCO, Mezinárodního úřadu práce), plánovaném počtu účastníků a programu jednání (svoboda tisku, účast novinářů na světové konferenci o svobodě tisku a informací, definitivní schválení stanov apod.), ale také o mimořádném deníku, který měl ve třech jazycích vycházet každý sjezdový den, či programu delegátů po skončení kongresu (návštěva lázní nebo zámku Roztěž – rekreačního sídla českých novinářů). Na konci článku jsou pak zmíněni delegáti, kteří na pražský kongres přijeli již 31. 5. 1947 – jednalo se o dánského delegáta Madsena a oficiálního delegáta Íránu, Khosra Eghbala, který měl přinést osobní poselství íránského šacha prezidentu republiky Dr. E. Benešovi.
- „*Norský novinář srovnává svou zemi s naší*“²⁶⁴. Článek seznamuje s jedním z delegátů Mezinárodního novinářského sjezdu – norským novinářem Oddvarem Aasem – a jeho pohledem na poválečné Norsko a Československo.

• **3. 6. 1947**

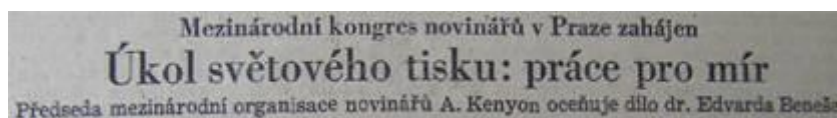
- „*Mezinárodní kongres novinářů v Praze zahájen – Úkol světového tisku: práce pro mír*“²⁶⁵. V článku se stručně píše o hlavních cílech Mezinárodní organizace

²⁶³ In: *Mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Lidová demokracie III., 1. 6. 1947, č. 127, s. 1.

²⁶⁴ In: ESO. *Norský novinář srovnává svou zemi s naší*. Lidová demokracie III., 1. 6. 1947, č. 127, s. 2.

²⁶⁵ In: fSt. *Mezinárodní kongres novinářů v Praze zahájen – Úkol světového tisku: práce pro mír*. Lidová demokracie III., 4. 6. 1947, č. 129, s. 1, 2.

novinářů (obrana svobody tisku a novinářství, hájení práv občanů na přesné a poctivé informace, podpora přátelství mezi národy svobodnou výměnou zpráv) a zahájení sjezdu (popis jednací místnosti, výčet významných delegátů a čestných hostů). Poté se v článku objevují klíčové informace z projevů přednesených na zahajovacím shromáždění. Je zde ocitována část projevu ministra zahraničí Jana Masaryka, který jako hlavní úlohu tisku vyzdvihl práci pro mír; dále jsou uvedeny příspěvky O. Wünsche (předsedy ÚSČN), jenž delegáty kromě uvítání stručně seznámil s plánovaným obsahem jednání, A. Kenyona (prezidenta MON), který ocenil práci Dr. E. Beneše a rovněž se zmínil o zamýšlených cílech jednání, či T. Gjesdala. Po ukončení zahajovacího shromáždění bylo přikročeno k pracovním poradám v jednotlivých komisích.

Obr. 28: Mezinárodní kongres novinářů v Praze zahájen ²⁶⁶

- **4. 6. 1947**

- *Fotografie*: Na fotografii je zachycena zasedací síň ve Slovanském domě a ministr zahraničí Jan Masaryk při svém projevu²⁶⁷.
- „*Druhý den sjezdu novinářů: Dnes již na programu svoboda tisku*“²⁶⁸. V článku je stručně shrnuto dění druhého dne sjezdu, v jehož průběhu byly řešeny zejména organizační otázky. Konkrétně se pak v článku hovoří o přijetí nových členů (Bulharsko, Venezuela, Maďarsko, Rumunsko, Filipíny a Jugoslávie), o postoupení rozhodnutí o členství iránských novinářů výkonnému výboru,

²⁶⁶ In: Tamtéž.

²⁶⁷ In: Fotografie: Mezinárodní sjezd novinářů zasedá právě v Praze. Lidová demokracie III., 5. 6. 1947, č. 130, s. 1.

²⁶⁸ In: st. *Druhý den sjezdu novinářů: Dnes již na programu svoboda tisku*. Lidová demokracie III., 5. 6. 1947, č. 130, s. 2.

o „... neobyčejně zdlouhavé debatě o formálních překážkách proti přijetí organizace španělských novinářů v emigraci...“²⁶⁹ či o ustavení tří komisí – verifikační, finanční a resoluční – včetně volby jejich výborů. Třetí zmíněná komise měla na starost práci na změně stanov, do výboru komise byl zvolen československý delegát Zieris. V závěru článku se hovoří o plánovaném programu dalšího dne jednání, který by se měl věnovat ideové části, přičemž své vystoupení na téma svobody tisku již ohlásil sovětský delegát Dr. Yudin.

- **7. 6. 1947**

- „*Jak se jeví svoboda tisku, rušná debata na Mezinárodním sjezdu novinářů*“²⁷⁰. Článek pojednával o průběhu čtvrtého dne jednání, na němž byla diskutována svoboda tisku. Řadu projevů zahájili Ch. Hogan (generální sekretář subkomise pro svobodu informací při OSN) a R. Mahen (zástupce za UNESCO), kteří upozornili na hlavní demokratické zásady tisku a zdůraznili morální stránku informační činnosti. Poté proti sobě vystoupili Dr. Yudin a M. Murray, přičemž první z nich kladl důraz na protifašistickou bdělost novináře a výchovu mas, zatímco druhý zmíněný spíše než výchovu vyzdvihoval úplné a pravdivé informování. Francouzský delegát Knittel ve svém výkladu svobody tisku zdůraznil zejména právo kritiky a opozice coby podstatné složky demokracie a navrhl vypracovat všeobecnou doktrínu svobody tisku. O velký rozruch se postaral řecký delegát Drosos²⁷¹, který ve svém vystoupení představil Řecko jako demokratickou zemi, o níž v zahraničí vycházejí protichůdné zprávy. Proti tomuto stanovisku chtěl vystoupit řecký emigrant Vasos, jemuž ovšem nebylo z procedurálních důvodů uděleno slovo. V závěru článku je pak zhodnoceno, že se debata oproti očekávání

²⁶⁹ Tamtéž.

²⁷⁰ In: fSt. *Jak se jeví svoboda tisku, rušná debata na Mezinárodním sjezdu novinářů*. Lidová demokracie III., 7. 6. 1947, č. 131, s. 2.

²⁷¹ J. Kubka a K. Nordenstreng hovoří o řeckém delegátu Daskalaskisovi. In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II*. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 25.

i programu odvíjela v polemikách spíše politických, než stavovských (tj. svobodě tisku či novinářských existenčních podmínkách). Jednání bylo k večeru z důvodu pořádání recepce u prezidenta republiky přerušeno a dále pokračovalo od 21. hod.

- „*Zahraniční novináři u prezidenta republiky*“²⁷². Článek informoval o recepci, kterou na Hradě pro všechny účastníky, hosty a další reprezentanty pražského sjezdu novinářů uspořádal prezident Dr. E. Beneš. Pozvání na Hrad přijalo asi 300 osob, prezident byl na setkání přítomen přes dvě a půl hodiny, přijímal skupiny jednotlivých národností, s nimiž pohovořil např. o možnostech světového míru a popřál jim, aby se jim v Československu líbilo.

- **8. 6. 1947**

- „*Světový kongres tisku ukončen. Praha sídlem mezinárodní organizace novinářů*“²⁷³. V článku se píše o průběhu závěrečného dne setkání. V úvodu je zmíněna volba nového vedení (A. Kenyon prezidentem, J. Hronek generálním tajemníkem a pokladníkem), ustavení Prahy na další dva roky sídlem organizace a rozhodnutí o konání dalšího kongresu v roce 1949 v Kodani²⁷⁴. Poté jsou zaznamenány hlavní mezníky debaty o návrhu stanov, jež proběhly mezi sovětským a americkým delegátem. V časných ranních hodinách pak byly přijaty závěrečné rezoluce týkající se např. vyslovení díky zastupitelům organizátorů i hostitelské země; bezcelního dovozu papíru a součástí tiskařských strojů; práva novináře zastávat ve volném čase veřejné a politické funkce bez zasahování zaměstnavatele ad. Průběh celého mezinárodního sjezdu byl hodnocen jako: „... velmi živý, skutečně demokratický a většina delegací plně použila své možnosti předestřít své názory. Bohužel se při tom ukázalo, že i ve stavovských

²⁷² In: *Zahraniční novináři u prezidenta republiky*. Lidová demokracie III., 7. 6. 1947, č. 131, s. 2.

²⁷³ In: fSt. *Světový kongres tisku ukončen. Praha sídlem mezinárodní organizace novinářů*. Lidová demokracie III., 8. 6. 1947, č. 132, s. 2.

²⁷⁴ V tomto ohledu se informace v tisku rozcházejí s informací uvedenou v knize J. Kubky a K. Nordenstrenga, kde je uveden Brusel. In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II*. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 28.

nebo odborných záležitostech převládají někde zřetele ideologicko-politické, které skoro působí dojmem, že i v tomto novém světě po druhé hrozné světové válce se člověk s člověkem těžko dohovojí. Nicméně nakonec byla odhlasována rezoluce, která je přeci jen optimistickým pohledem do budoucnosti...²⁷⁵

RUDÉ PRÁVO

• 1. 6. 1947

- „*O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*“²⁷⁶. Článek informuje o plánovaném průběhu jednání (svoboda tisku nejen ve vztahu k vydávání novin ad.), předpokládaném počtu účastníků i významných delegacích. Stejný článek byl pak vytištěn i 3. 6. 1947.

• 3. 6. 1947

- „*Sjezd Mezinárodní organizace novinářů – Světové odbory již rokují, delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy*“²⁷⁷. V článku se hovoří o tom, že se Praha stala jedním z největších a nejvýznamnějších kulturních a politických středisek, neboť ve stejné době se zde konají světový sjezd Mezinárodní organizace novinářů, kongres Světové federace odborů a Mezinárodní kongres mládeže. V části věnované Mezinárodní organizaci novinářů jsou nejprve zmíněny účastnické země a dále jsou vyjmenováni členové sovětské delegace. Stejný článek byl pak vydán ještě 4. 6. 1947 v I.–III. vydání.

²⁷⁵ Tamtéž.

²⁷⁶ In: *O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Rudé právo 47, 1. 6. 1947, č. 127, V. vydání, s. 4, a In: *O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, I.–IV. vydání, s. 3, a In: *O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 1.

²⁷⁷ In: *Sjezd Mezinárodní organizace novinářů – Světové odbory již rokují, delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 1, a In: *Sjezd Mezinárodní organizace novinářů – Světové odbory již rokují, delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I.–III. vydání, s. 1.

Obr. 29: *Delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy*²⁷⁸

- „*Svoboda tisku a informací*“²⁷⁹. Autor textu V. Dolejší ve svém komentáři vysvětluje nové tiskové poměry v Československu, a to z perspektivy válečných a poválečných událostí, a vymezuje se vůči vyjádřením stavícím Československo za železnou oponu. Tisk by podle jeho názoru měl být majetkem národa, a nikoliv předmětem výdělečného podnikání kapitalistických skupin nebo jednotlivců, přičemž opravdová svoboda tisku může být zaručena pouze tehdy, vycházejí-li tiskoviny ku prospěchu celého národa, a nikoliv jednotlivců. Důležité pak z jeho pohledu není jen to, kdo tisk vydává, ale kdo do něj píše – a tedy jím vychová. V tomto ohledu vyzdvihuje zákon o postavení redaktorů a svazech novinářů, který Československo po válce přijalo.
- **4. 6. 1947**
 - „*Novináři přispějí k zajištění světového míru*“²⁸⁰. V článku se píše o průběhu zahájení setkání a o přítomných zástupcích čs. vlády. V článku jsou zmíněny úvodní projevy J. Masaryka, a to jak část věnovaná míru, tak je vyzdvižen moment, v němž naráží na železnou oponu („... Masaryk vyzval cizí novináře, aby mu zatelefonovali, kdyby některý z nich na cestách po republice narazil na železnou oponu. Právil, že okamžitě přijede, aby se na ni poprvé v životě

²⁷⁸ In: *Sjezd Mezinárodní organizace novinářů – Světové odbory již rokojí, delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 1.

²⁷⁹ In: DOLEJŠÍ, V. *Svoboda tisku a informací*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 2.

²⁸⁰ In: PRAHA. *Novináři přispějí k zajištění světového míru*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I.–III. vydání, s. 1.

podíval...²⁸¹), a O. Wünsche. V závěru článku je řečeno, že kongres bude jednat nejen o odborových otázkách, ale také o vztazích se Světovou odborovou federací.

Obr. 30: *Novináři přispějí k zajištění míru*²⁸²

- „*O. Wunsch o mezinárodním sjezdu novinářů*“²⁸³. V textu je stručně shrnut proslov O. Wünsche v rozhlase. Konkrétně se zde píše o programu setkání, na němž se mají stanovit zásady mezinárodní spolupráce novinářů, má se prodiskutovat poměr novinářské organizace ke světové odborové organizaci či svoboda tisku a jeho úloha v budování a zajištění míru. Závěrem je zmíněno, že jednání pražského kongresu se účastní zástupci z OSN a záštitu nad kongresem převzal prezident republiky – Dr. E. Beneš.
- „*Sjezd novinářů zkoumá členství Bulharska, Řecka a Jugoslávie*“²⁸⁴. V článku je opětovně zmíněn průběh druhého dne jednání, tj. projevy J. Masaryka a O. Wünsche, nově jsou zmíněna vystoupení A. Kenyona, T. Gjesdala, T. Liea či K. F. Beana. K živé diskusi podle listu došlo v souvislosti s projednáváním přihlášky Bulharska. V posledním odstavci článku je pak zmíněno, že sovětský delegát Yudin, který dostal slovo až po hlasování (které bylo bez výsledku), se bulharské delegace zastal a vyslovil se pro její přijetí. Poté následoval drobný spor

²⁸¹ Tamtéž.

²⁸² PRAHA. *Novináři přispějí k zajištění světového míru*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I.–III. vydání, s. 1.

²⁸³ In: *O. Wunsch o mezinárodním sjezdu novinářů*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I.–III. vydání, s. 1.

²⁸⁴ In: PRAHA. *Sjezd novinářů zkoumá členství Bulharska, Řecka a Jugoslávie*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, IV.–V. vydání, s. 3.

mezi řeckým a bulharským delegátem, který skončil po „... vtípné a pádné odpovědi sovětského delegáta Zaslavského“²⁸⁵.

- **5. 6. 1947**

- *Fotografie*: na první z nich je zachycen pohled na zasedání Mezinárodní organizace novinářů ve Slovanském domě v Praze²⁸⁶ a na druhé z nich ministři J. Masaryk, H. Ripka, V. Kopecký a státní tajemník dr. V. Clementis²⁸⁷.

- **6. 6. 1947**

- „*Bude sedmá velmoc třetí velmocí?*“²⁸⁸. Autor v obsáhlém komentáři srovnává sovětský (pravdivý, objektivní) a americký (lživý, kapitalistický) tisk. Sjezd Mezinárodní organizace novinářů je v několika málo větech zmíněn v samém konci komentáře a hovoří se v něm, že by tato organizace neměla jen pořádat sjezdy a vydávat rezoluce, ale předně odsoudit všechny, kdo škodí novinářské cti, podkopává důvěru lidí v tisk a škodí tím míru.
- „*Různé názory o svobodě tisku na novinářském sjezdu. Předseda odmítl dát slovo řeckému demokratickému delegátu*“²⁸⁹. První čtvrtina článku informuje o jednání, na němž byla diskutována svoboda tisku. V diskusi měl zájem vystoupit také řecký delegát Vasos, ovšem prezident Kenyon mu neudělil slovo, jelikož řecký novinářský svaz nebyl členem MON – a akt neudělení slova tedy omluvil procedurálními důvody. Ve zbylé části textu je vyzdviženo vystoupení sovětského delegáta Yudina, který kladl důraz na svobodu tisku a informací, upozorňoval na nebezpečí útoků proti vítězům nad fašismem, zdůrazňoval základní požadavky na

²⁸⁵ Tamtéž.

²⁸⁶ In: *Fotografie: Pohled na zasedání Mezinárodní organizace novinářů ve Slovanském domě v Praze*. Rudé právo 47, 5. 6. 1947, č. 130, I. vydání, s. 3.

²⁸⁷ In: *Fotografie: Ministři Masaryk, Ripka, V. Kopecký a státní tajemník dr. Clementis na zasedání Mezinárodní organizace novinářů*. Rudé právo 47, 5. 6. 1947, č. 130, II.–III. vydání, s. 3.

²⁸⁸ In: GALUŠKA, M. *Bude sedmá velmoc třetí velmocí?* Rudé právo 47, 6. 6. 1947, č. 131, I.–III. vydání, s. 2.

²⁸⁹ In: *Různé názory o svobodě tisku na novinářském sjezdu. Předseda odmítl dát slovo řeckému demokratickému delegátu*. Rudé právo 47, 6. 6. 1947, č. 131, II.–V. vydání, s. 3.

novináře – čestnost a objektivnost –, a nakonec Mezinárodní organizaci novinářů vyzval, aby vyhlásila boj proti nepravdivým a nečestným novinářům, jakož i za svobodu novináře na monopolech a za svá práva. V závěru článku je zmíněno vystoupení rumunského delegáta Moraru, který ve svém vystoupení žádal slovo pro odmítnutého řeckého delegáta a zároveň zpochybnil svobodu slova v USA.

Obr. 31: *Různé názory o svobodě tisku*²⁹⁰

- **8. 6. 1947**

- „*Praha sídlem generálního sekretariátu Mezinárodní organizace novinářů*“²⁹¹. V článku se píše o ukončení sjezdu a jeho závěrech. Je zde zmínka o „tuhém boji“, který byl sveden v souvislosti se sídlem organizace, či o složení nového vedení – vyzdvížena je pozice generálního tajemníka J. Hronka. Závěr textu je věnován „nejzajímavější z předchozích debat“ – a to sporu mezi sovětským a americkým delegátem. Sovětský delegát navrhoval, aby byl každý člen organizace šířící lži a píšící nezodpovědně odpovědný své národní novinářské organizaci, která by pak jeho případ zkoumala. Naopak americký delegát, který hájil právo novináře „vidět věci jinak, než jsou“, se vyslovil proti trestání nečestných novinářů. Sovětský delegát svůj návrh nakonec odvolal.

²⁹⁰ *Různé názory o svobodě tisku na novinářském sjezdu. Předseda odmítl dát slovo řeckému demokratickému delegátu.* Rudé právo 47, 6. 6. 1947, č. 131, II.–V. vydání, s. 3.

²⁹¹ In: *Praha sídlem generálního sekretariátu Mezinárodní organizace novinářů.* Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, I.–IV. vydání, s. 1.

Obr. 32: Praha sídlem generál. sekretariátu Mezinárodní organizace novinářů²⁹²

- „Úspěšný průběh pražského kongresu“²⁹³. Článek informuje o ukončení kongresu a shrnuje, že i přes dva hlasy nespokojenosti objevení se v závěru setkání („sjezd byl prý více politický, než odborný“) je nutno sjezd hodnotit „vysoko pozitivně“. Dále se v článku píše o americko-sovětském sporu ohledně svobody tisku (viz výše uvedený článek: „Praha sídlem generálního sekretariátu Mezinárodní organizace novinářů“) či je zmíněna menšinová hlasovací základna Američanů, Angličanů, Řeků a Dánů. V závěru je s pýchou vyzdviženo, že Praha – místo za „železnou oponou“ – byla zvolena sídlem organizace, která má za členy i 17 000 amerických novinářů, a poznamenáno, že vyslovená důvěra ze strany mezinárodní organizace je pro československé novináře závazkem.

- **11. 6. 1947**

- „Svoboda tisku aneb spiknutí v Praze“²⁹⁴. V poslední zprávě reflektující sjezd Mezinárodní organizace novinářů v Praze je uvedeno, kterak správně bylo Rusy řečeno, že svoboda tisku náleží jen čestným a pravdomluvným novinářům, zatímco Američané obhajovali novinářovo právo na lež a pomluvy pod rouškou demokracie. Tohoto demokratického myšlení pak podle Rudého práva dokázal

²⁹² Praha sídlem generálního sekretariátu Mezinárodní organizace novinářů. Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, I.–IV. vydání, s. 1.

²⁹³ In: Úspěch novinářského sjezdu. Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, V. vydání, s. 2., a In: Úspěšný průběh pražského kongresu. Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, V. vydání, s. 1., a In: Úspěch novinářského sjezdu. Rudé právo 47, 10. 6. 1947, č. 134, I. vydání, s. 2.

²⁹⁴ In: Svoboda tisku aneb spiknutí v Praze. Rudé právo 47, 11. 6. 1947, č. 135, I. vydání, s. 2.

umně využít pražský dopisovatel londýnského listu Daily Mail, který o sjezdu MON napsal jako o „Spiknutí nyní v Praze“. Ve zbylém textu článku je pak stručně popsáno, o čem pojednával související úvodník v Daily Mail, a je položena řečnická otázka, co by na čin pražského dopisovatele řekli jeho britští kolegové, kteří se jednání v Praze účastnili.

Příloha č. 5: Přehled zasedání výkonného výboru MON (text)

(uspořádání textu: rok | den | město | stát)

1946	13.–14. 9.	Londýn	Velká Británie
1947	10. 3.	Londýn	Velká Británie
1948	23.–24. 2.	Brusel	Belgie
1948	16.–18. 11.	Budapešť	Maďarsko
1949	15.–17. 9.	Praha	ČSR
1951	10.–12. 5.	Budapešť	Maďarsko
1953	7.–9. 10.	Praha	ČSR
1954	15.–17. 10.	Budapešť	Maďarsko
1955	17.–19. 10.	Sofie	Bulharsko
1957	3.–4. 4.	Peking	ČLR
1959	23.–24. 7.	Varna	Bulharsko
1960	7.–9. 7.	Leningrad	SSSR
1962	13.–15. 1.	Havana	Kuba
1964	27.–29. 4.	Alžír	Alžírsko
1965	23.–25. 9.	Santiago	Chile
1966	21.–23. 9.	Třeboň	ČSSR
1969	15.–18. 5.	Balatonszéplak	Maďarsko
1973	26.–29. 9.	Bagdád	Irák
1979	21.–23. 11.	Hanoi	Vietnam
1984	20.–21. 9.	Dillí	Indie
1991	12.–16. 9.	Rio de Janeiro	Brazílie
1993	5.–9. 12.	Barcelona	Španělsko
1994	28.–31. 11.	Praha	ČR
1995	27. 1.	Amán	Jordánsko
1995	21.–23. 6.	Praha	ČR
1996	11.–12. 7.	Hanoi	Vietnam

Příloha č. 6: Přehled zasedání předsednictva MON (text)

(uspořádání textu: rok | den | město | stát)

1951	15.–16. 3.	Berlín	NDR
1956	18.–19. 3.	Varšava	PLR
1961	24.–27. 1.	Praha	ČSSR
1962	6.–7. 4.	Praha	ČSSR
1963	22.–24. 2.	Jakarta	Indonésie
1967	29.–30. 11.	Roztěž	ČSSR
1970	8.–9. 6.	Potsdam	NDR
1972	26.–29. 9.	Balatonszéplak	Maďarsko
1974	12.–14. 9.	Ulánbátar	Mongolsko
1975	21.–23. 10.	Bukurešť	Rumunsko
1977	18.–19. 11.	Paříž	Francie
1978	9.–11. 11.	Mexico City	Mexiko
1979	24. 11.	Hanoi	Vietnam
1981	18.–23. 10.	Moskva	SSSR
1983	27.–29. 1.	Luanda	Angola
1983	22.–23. 11.	Paříž	Francie
1985	28. 6. – 2. 7.	Suito	Ekvádor
1987	21.–22. 11.	Nicosia	Kypr
1989	11.–13. 1.	Addis Abeba	Etiopie
1990	27.–29. 1.	Estoril	Portugalsko
1990	6.–8. 5.	Balatonfüred	Maďarsko

Příloha č. 7: Výběr osob, které obdržely Mezinárodní novinářskou cenu MON (text)

IOJ INTERNATIONAL JOURNALISM PRIZE
(established by decision of the 4th IOJ Congress
Bucharest, 16.-18.5.1958)

LIST OF WINNERS

- 1958 - Manolis Glezos (Greece)
Jacques Kayser (France)
Renato Leduc (Mexico)
- 1959 - Henri Alleg (Algeria)
Árpád Szakasits (Hungary)
Xuan Thuy (Vietnam)
- 1960 - Brian Percy Bunting (Republic of South Africa)
Editorial team of "Revolución" (Cuba)
- 1961 - Cho Yong Soo (South Korea - in memoriam)
Georg Krausz (GDR)
Juan Honorato (Chile)
- 1962 - Editorial team of "Pravda" (USSR)
Héctor Mujica (Venezuela)
- 1963 - Alvarez del Vayo (Spain)
Yousseoufi (Morocco)
- 1964 - Joao Antonio Mesple (Brazil)
Geo Bogza (Romania)
Teaching staff of the IOJ seminar in Algeria
- 1965 - Madeleine Riffaud (France)
Wilfred Burchett (Australia)
Pio Gama Pinto (Kenya - in memoriam)
Editors, reporters, technicians of the "Radio Santo Domingo"

- 1984 - M.Chalapathi Rau (India)
V.G.Afanasiev (USSR)
- 1985 - Korean daily "Rodong Sinmun"
National Union of Journalists of Ecuador
- 1986 - José Carrasco Tapia (Chile - in memoriam)
Hanna Muqbel (Palestine - in memoriam)
- 1987 - Jean-Paul Kauffmann (France)
Klemens Krzyzagoski (Poland)
Aquino Braganca and Daniel Maquinasse (Mozambique -
in memoriam)
- 1988 - Gregorio Selser (Argentina)
Faisal Al-Husseini (Palestine)

Příloha č. 8: Ukázka osob, které získaly Čestnou medaili Julia Fučíka MON (text)

<u>IOJ JULIUS FUCIK MEDALS OF HONOUR</u>	
(established by decision of the IOJ Presidium session in Ulan Bator, 11.-14.9.1974; statute approved at session of IOJ Secretariat on January 21, 1975)	
<u>LIST OF WINNERS</u>	
<u>1976</u>	
<u>AFRICA AND ASIA</u>	
EGYPT	- Kamel Zoheiry
IRAQ	- Saad Qassim Hammoudi
	- Dhia Hassan
	- Fakhri Kerim
	- Salah El-Din Hafez
MALI	- Cheick Mouctary Diarra
MADAGASCAR	- Press Syndicate of Madagascar
MONGOLIA	- G.Deleg
	- S.Pourevjav
	- O.Pountsag
	- Tsend Namsrai
PALESTINE	- General Union of Palestinian Writers and Journalists
SOUTH AFRICA (ANC)	- M.P.Naicker
	- Brian Percy Bunting
SYRIA	- Saber Falhout
	- Fuad Ballat
	- Ahmad Iskander
VIETNAM	- Ly-Van-Sau
	- Nguyen-Tan-Si alias Duong-Tu-Giang (in memoriam)
	- Do-Van-Ba
<u>1980</u>	
<u>ASIA</u>	
LEBANON	- Riad Taha - in memoriam
MONGOLIA	- S.Chimeddamba
	- D.Urzinbadam
SYRIA	- Ahmad Iskander
<u>AMERICA</u>	
ARGENTINA	- Roman Javier Mentaberry - in memoriam
PERU	- Genaro Carnero Checa
<u>EUROPE</u>	
BULGARIA	- Veselin Yossifov
GDR	- Helmut Bräuer
	- Rudi Singer
	- Kurt Vogel
	- Ernst Otto Schwabe
FRG	- Günter Kertzscher
	- Manfred Straubing
HUNGARY	- Hungarian Press Agency MTI
USSR	- Genadii Iakovlevich Kovalenko
	- Arkadii Afanasevich Tolstik
	- Evgenii Evgenevich Grigorev
	- Stanislav Nikolsevich Kondrasov
	- Ivan Alekseevich Zubkov
	- Andrei Konstantinovich Varsobin

Příloha č. 9: Osoby, které byly vyznamenány oceněními Zlatý odznak MON a Zlatý odznak se safírovou hvězdou MON (text)

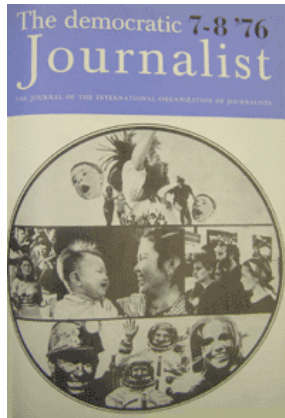
P a t

IOJ GOLDEN BADGE
(has been awarded since 1987 for merits in the sphere of
a progressive and democratic journalism)

LIST OF WINNERS

1987	<ul style="list-style-type: none"> - Gérard Gatinot (France) - Manfred Weigand (GDR) - Ján Cseto (Czechoslovakia) - Ivan Kiss (Czechoslovakia) - Slavomír Dlážka (Czechoslovakia) - Richard Pospíšil (Czechoslovakia) - Petr Rampír (Czechoslovakia) - Eva Sýkorová (Czechoslovakia) - Zdeněk Škoda (Czechoslovakia) - Ladislav Švarc (Czechoslovakia)
1988	<ul style="list-style-type: none"> - Luis Suárez López (Mexico) - Jiří Kubka (Czechoslovakia) - Yasser Arafat (Palestine)
1989	<ul style="list-style-type: none"> - Martin Podkowinski (Poland)
<u>IOJ GOLDEN BADGE WITH SAPHIRE STAR</u>	
1988	<ul style="list-style-type: none"> - Oscar Ariás Sánchez (Costa Rica)
1989	<ul style="list-style-type: none"> - Yasser Arafat (Palestine)

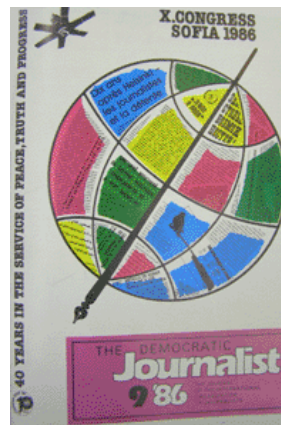
Příloha č. 10: Ukázka obálek časopisu Demokratický novinář (obrázky)

Obr. 33: Demokratický novinář, 7–8/1976

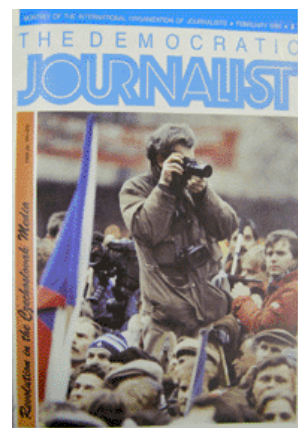
Obr. 34: Demokratický novinář, 1/1980

Obr. 35: Demokratický novinář, 9/1986

Obr. 36: Demokratický novinář, 1/1990

Obr. 37: Demokratický novinář, 2/1990

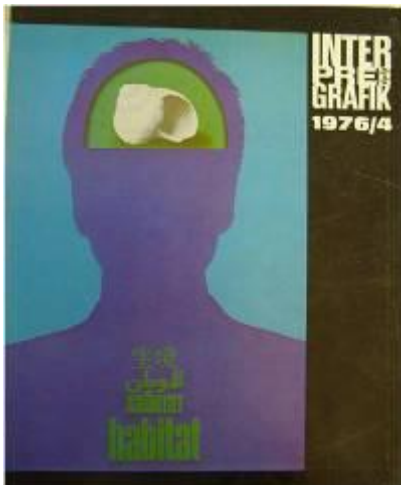
Příloha č. 11: Ukázky titulních stran časopisu Interpressgrafik (obrázky)

Obr. 38: Interpressgrafik, 1969/1

Obr. 39: Interpressgrafik, 1973/1²⁹⁵

Obr. 40: Interpressgrafik, 1976/4

Obr. 41: Interpressgrafik, 1979/4

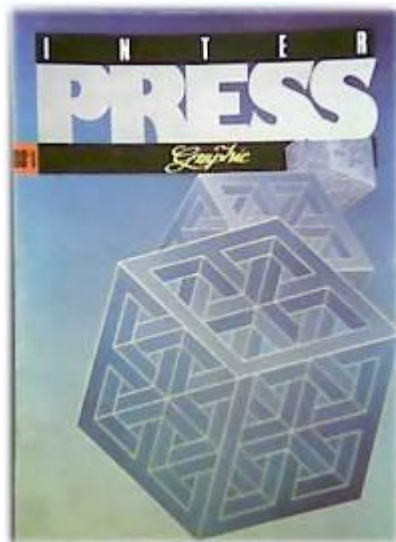
²⁹⁵ Speciální číslo vydané k 50. výročí založení SSSR.

Obr. 42: Interpressgrafik, 1982/2

Obr. 43: Interpressgrafik, 1985/1

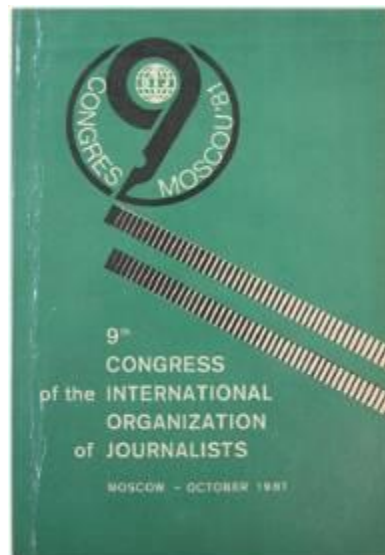

Obr. 44: Interpressgrafik, 1988/1

Příloha č. 12: Ukázky obálek neperiodických publikací MON (obrázky)

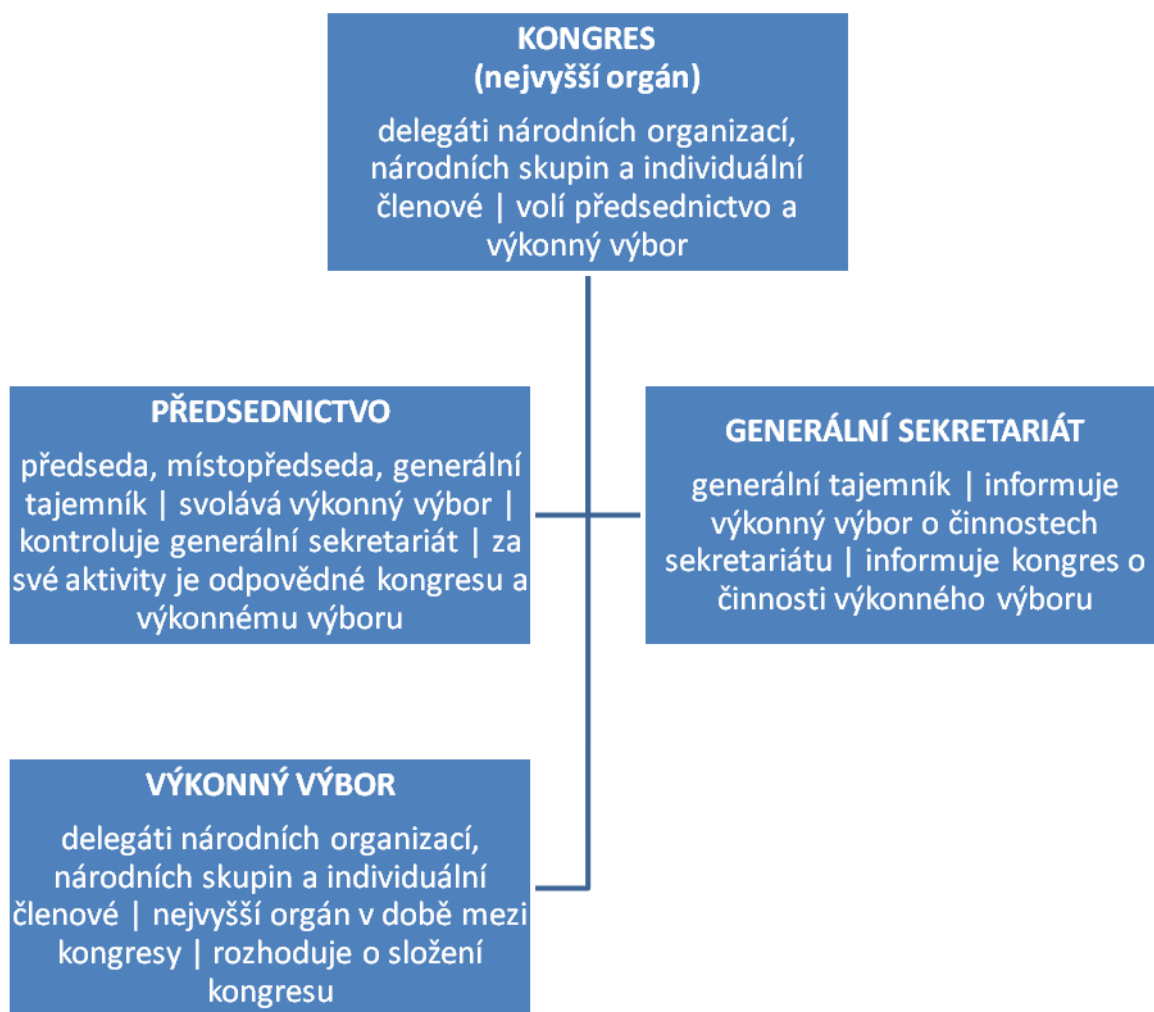
Obr. 45: Sborník z 8. kongresu MON (rok 1976)

Obr. 46: Sborník z 9. kongresu MON (rok 1981)

Obr. 47: Publikace vydaná k 30. výročí založení MON (rok 1976)

Příloha č. 13: Organizační struktura vedení MON (obrázek + text²⁹⁶)

²⁹⁶ Návrh autorky RP.

Příloha č. 14: Ukázka plnění inkasního zisku v Kčs (text)

Plnění inkasního zisku /Kčs/

Útvar	plán 1988		skut. +/- /tis. Kčs/	návrh plánu 1989 /tis. Kčs/	89/88		88pl./87pl.		88pl./87skut. 1988		skut. 88/ skut. 86	
	/tis. Kčs/	/tis. Kčs/			plán %	skut. %	plán %	skut. %	plnění plánu %	skut. 88/ skut. 87 %	skut. 88/ skut. 86 %	
GR	- 10 000	- 7 796	- 10 000	- 10 000	100	128	83	120	78	84	75	
HS	- 12 000	- 17 796	- 20 000	- 20 000	167	112	343	220	148	325	907	
VN	400	3 063	2 000	2 000	500	65	20	62	766	476	360	
KS	11 000	17 306	16 000	16 000	145	92	122	112	157	177	218	
VTS	25 000	44 281	99 000	99 000	396	224	161	105	177	185	287	
Blava	18 000	19 802	20 000	20 000	111	101	180	112	110	123	203	
Brno	7 500	8 113	10 000	10 000	133	123	234	107	108	115	263	
STP	30 000	35 850	45 000	45 000	150	126	176	170	120	211	254	
SPS	17 000	25 073	70 000	70 000	412	279	189	112	148	165	325	
SOR	17 000	17 645	20 000	20 000	118	113	142	123	104	128	314	
AVPS	8 000	10 266	11 500	11 500	144	103	133	108	128	137	1 004	
ITA	- 10 000	- 15 817	- 65 000	- 65 000	650	411	200	104	158	165	38 580	
SGS	- 2 084	- 1 073	- 1 000	- 1 000	48	93	-	-	52	-	197	
Pronájem VT	- 200	- 2 432	- 2 000	- 2 000	1 000	82	-	-	1 126	-	-	
Celkem	99 616	136 485	197 500	197 500	198	145	147	106	137	156	259	
LJI	- 3 300	- 2 665	- 3 300	- 3 300	100	113	165	174	81	140	144	
SS	- 5 000	- 1 738	- 5 000	- 5 000	100	288	100	315	35	110	129	
Celkem	91 316	132 082	189 200	189 200	207	143	162	108	145	157	267	
Důch. daň	- 18 550	- 23 717	- 72 160	- 72 160	389	304	65	45	128	58	119	
Netto zisk	72 766	108 365	117 040	117 040	161	108	261	168	149	250	389	
Tvorba FO	57 325	57 325	51 305	51 305	89	89	-	-	100	-	-	
Celkem	15 441	51 040	65 735	65 735	426	129	-	-	-	-	-	
MLOT	6 350	6 880	7 500	7 500	118	109	106	93	106	95	-	

+/ bez metodického vlivu
+/- daň vypočtena ze základu korunového zisku /47 870 tis. Kčs + výsledek v DEM/ po započtení metodického vlivu

Příloha č. 15: Kopie rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 6 A 91/95-35 (text)

ORIGINAL
 Vrchní soud v Praze
 Vrchní soud v Praze
 dne 14. 10. 1996
 1996.

6 A 91/95-35

U S N E S E N Í

Vrchní soud v Praze rozhodl v právní věci žalobce Mezinárodní organizace novinářů, Praha 1, Washingtonova 17, zastoupené advokátkou JUDr. Irenou Helmovou, Karlická 823, 153 00 Praha 5, proti žalovanému ministru vnitra, Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 8. 3. 1995 čj. LK-4747/93-537,

t a k t o :

I. Řízení se zastavuje.
 II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
 III. Žalobci se vrací 50% ze zaplaceného soudního poplatku, tj. částka 500 Kč. Částka 500 Kč bude žalobci vyplacena k rukám jeho advokátky JUDr. Ireny Helmové z účtu Vrchního soudu v Praze do třiceti dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím Federálního ministerstva vnitra ze dne 21. 8. 1991 čj. KR-2106/91 bylo podle ustanovení § 4 zákona č. 116/1985 Sb., o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem v České a Slovenské Federativní Republice, ve znění zákona č. 157/1989 Sb., Mezinárodní organizaci novinářů (dále jen "MON") odňato dnem 21. srpna 1991 povolení mít sídlo a vyvíjet činnost v České a Slovenské Federativní Republice.

Proti tomuto rozhodnutí podal MON rozklad; rozhodnutím ministra vnitra ČSFR ze dne 23. 12. 1991 čj. 2D-392/L-91 byl rozklad zamítnut a napadené rozhodnutí Federálního ministerstva vnitra ze dne 21. 8. 1991 čj. KR-2109/91 bylo potvrzeno; ke splnění rozhodnutí byla stanovena lhůta 12 měsíců ode dne jeho doručení. Rozhodnutí nabylo právní moci dne 23. 12. 1991.

Z podnětu MON pod čj. GP 355/92 podal generální prokurátor ČSFR protest podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 60/1965 Sb., o prokuratuře proti oběma právě uvedeným rozhodnutím, a navrhl, aby napadená rozhodnutí byla zrušena.

O protestu rozhodlo Federální ministerstvo vnitra rozhodnutím ze dne 7. 12. 1992 čj. 2D-1301/L-92 tak, že jednak nevyhovělo požadavku protestu na zrušení napadených rozhodnutí v části, kterou se MON odnímá povolení mít sídlo v České a Slovenské Federativní Republice, jednak naproti tomu vyhovělo požadavku protestu na zrušení rozhodnutí v části, kterou se MON odnímá povolení vyvíjet činnost v České a Slovenské Federativní Republice a tuto část protestem napadeného rozhodnutí zrušilo.

Proti prvému výroku rozhodnutí o protestu, kterým nebylo vyhověno požadavku protestu na zrušení rozhodnutí v části týkající se odnětí povolení MON mít sídlo v České a Slovenské

Federativní Republice, podal MON rozklad; ministr vnitra České republiky rozhodnutím ze dne 8. 3. 1995 čj. LK-4747/93-537 (žalobou napadené rozhodnutí) rozklad zamítl a rozhodnutí Ministerstva vnitra ČSFR ze dne 7. 12. 1992 čj. 2D-130/L-92 v napadeném výroku potvrdil.

Žalobou podle části páté, hlavy druhé o. s. ř., se žalobce domáhal zrušení posledně uvedeného rozhodnutí žalovaného; řízení o žalobě však nemohlo proběhnout a muselo být zastaveno z následujících důvodů:

Naříkaným rozhodnutím byl zamítnut rozklad žalobce proti výroku rozhodnutí správního orgánu I. stupně, kterým nebylo vyhověno protestu prokurátora.

Ze zákonné úpravy institutu protestu prokurátora (§ 15 zákona č. 60/1965 Sb., o prokuratuře ve znění pozdějších předpisů, dále jen "zákon o prokuratuře" (poznámenat třeba, že citovaný zákon byl zrušen zákonem č. 283/1993, o státním zastupitelství s účinností od 1. 1. 1994) vyplývá, že protest prokurátora byl speciálním dozorním prostředkem (svým charakterem v podstatě závazným podnětem k přezkoumání v ustanovení § 15 odst. 1 zákona o prokuratuře uvedených rozhodnutí a normativních aktů), který byl oprávněn podat pouze prokurátor v rámci výkonu všeobecného dozoru (§ 14 a násl. zákona o prokuratuře). Správní orgán, proti jehož rozhodnutí byl protest podán, mohl protestu vyhovět a sám rozhodnutí, proti němuž protest směřoval, zrušit nebo je nahradit rozhodnutím odpovídajícím zákonu; pokud protestu nevyhověl, byl povinen jej předložit v zákonem stanovené lhůtě orgánu nadřízenému nebo dohlížejícímu (§ 15 odst. 2 zákona o prokuratuře, § 69 odst. 1, 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, správní řád). Proti rozhodnutí, kterým nebylo protestu vyhověno, mohl prokurátor podat nový protest (odst. 5 cit. ustanovení § 15). Pokud bylo protestu vyhověno, rozhodnutí zrušeno a věc vrácena orgánu, jehož rozhodnutím byl porušen zákon nebo jiný právní předpis, byl orgán vydávající nové rozhodnutí vázán právním názorem vysloveným v rozhodnutí o protestu (§ 15 odst. 8 téhož zákona).

Rozhodnutí o protestu prokurátora, kterým správní orgán protestu nevyhověl, nebylo samo o sobě rozhodnutím ve věci samé. Pokud správní orgán protestu vyhověl, následovalo vydání rozhodnutí, kterým je nahrazeno původní pravomocné rozhodnutí; pokud správní orgán protestu nevyhověl, původní pravomocné rozhodnutí, a tedy také práva a povinnosti protestovaným rozhodnutím v minulosti pravomocně založená nebo odňatá zůstávají nedotčena. Jinak řečeno, v hmotněprávní sféře účastníka řízení se nic nemění a nevyhověním protestu tedy nedochází ke "zkrácení na právech" (§ 247 odst. 1 o. s. ř.) a samozřejmě nepřibývá ani žádná právní povinnost, které by tu před podáním protestu nebo negativním rozhodnutím o něm již nebylo.

Rozhodnutím o nevyhovění protestu prokurátora tedy správní orgán pouze vyjádřil svůj procesní postoj k důvodům uplatněným v protestu. V důsledku toho zůstalo původní pravomocné rozhodnutí, tedy rozhodnutí Federálního ministerstva vnitra ze

6 A 91/95-37

dne 21.8.1991 čj. KR-2106/91 a rozhodnutí ministra vnitra ČSFR ze dne 23. 12. 1991 čj. 2D-392/L-91 v oné části, kterou bylo žalobci odňato povolení mít sídlo v bývalé České a Slovenské Federativní Republice, nezměněno a sféra materiálních práv a povinností žalobce zůstala nedotčena.

Žalobce byl žalobou napadeným rozhodnutím o nevyhovění protestu prokurátora dotčen implicitně pouze ve svých procesních právech účastníka řízení v tom smyslu, že řízení skončilo a jeho účastník nemůže dále svá procesní práva uplatňovat. Rozhodnutí, která se dotýkají procesních práv a povinností účastníků správního řízení, jsou rozhodnutími procesními, která jsou však z přezkumu soudem vyloučena inkompetenčním ustanovením § 248 odst. 2, písm. e) o. s. ř.

Soudu proto nezbylo, než řízení zastavit, neboť žaloba směřuje proti rozhodnutí, které nemůže být předmětem přezkoumávání soudem (§ 250d odst. 3 o. s. ř.).

Pro úplnost a nad rámec odůvodnění tohoto usnesení soud poznamenává, že nebylo nutno zabývat se další (a nikoli jednoduchou) otázkou, zda totiž původní pravomocné rozhodnutí Federálního ministerstva vnitra a ministra vnitra ČSFR v části, jímž bylo žalobci odňato povolení mít sídlo na území bývalé ČSFR by za současného právního stavu bylo vůbec možno přezkoumat soudem na základě žaloby proti rozhodnutí správního orgánu. Tuto otázku nebylo nutno zkoumat proto, že zmíněné rozhodnutí nabylo právní moci dne 23. 12. 1991, tedy ještě před účinností zákona č. 519/1991 Sb., který v ČSFR obnovil procesní úpravu správního soudnictví; přezkoumání původního pravomocného rozhodnutí v řízení podle ustanovení § 244 a násl. o. s. ř. pak ustanovení čl. III., bod 4. písm. a) zákona č. 519/1991 Sb. jednoznačně neumožňovalo.

Výrok o nákladech řízení má oporu v ustanovení § 146 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (§ 246c o. s. ř.), podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení podle jeho výsledku, jestliže řízení bylo zastaveno.

Jelikož řízení bylo zastaveno před tím, než soud začal jednat o věci samé, rozhodl soud podle § 10 odst. 2 zákona ČNR č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, o vrácení 50% soudního poplatku, který byl zaplacen kolkovou známkou, tedy částky 500 Kč. Podle téhož ustanovení bude částka vrácena z účtu Vrchního soudu v Praze do třiceti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

27. 9. 1996

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu
~~Za správnost vyhovění.~~

Příloha č. 16: Příklady vývoje loga MON (obrázky)

Obr. 48: Logo vytvořené pro II. kongres MON v Praze v r. 1947

Obr. 49: Logo MON (r. 1953)

Obr. 50: Logo MON (r. 1984)

Obr. 51: Logo VIDEOPRESS MON (r. 1984)

Příloha č. 17: Kolektivní dohoda mezi vedením a zaměstnanci MON (text)

Mezinárodní organizace novinářů se sídlem v Praze 1, Celetná 2, zastoupená generálním tajemníkem MON, panem Gérardem GATINOTEM,

a

zaměstnanci Mezinárodní organizace novinářů, zastoupeni mluvčí Koordinačního výboru Sdružení pracujících, paní Janou HAVLÍČKOVOU,

při vědomí současného postavení Mezinárodní organizace novinářů v ČSFR,

při zohlednění dopadů ekonomických změn v ČSFR na pracující,

vedení snahou zabezpečit určité sociální jistoty pro pracovníky MON do budoucna,

uzavřeli pro případ ukončení činnosti GS MON a podniků MON v ČSFR tuto

k o l e k t i v n í d o h o d u .

I.

Bude-li činnost Mezinárodní organizace novinářů v ČSFR ukončena z rozhodnutí příslušných orgánů hostitelské země, zavazuje se Mezinárodní organizace novinářů pracovníkům, kteří budou k datu ukončení činnosti v trvalém pracovním poměru k organizaci a jejichž pracovní poměr bude muset být ukončen z rozhodnutí organizace, poskytnout dále uvedené kompenzace za ztrátu zaměstnání.

II.

Všem pracovníkům splňujícím podmínky dle čl.1 této dohody bude ke dni odchodu z organizace vyplaceno další odstupné ve výši 3násobku měsíčního platu (souhrn nároku činí tedy 5ti násobek měsíčního platu).

III.

Jako výraz ocenění práce pracovníků organizace bude ke dni odchodu vyplacen zvláštní příspěvek za odpracovaná léta.

Nárok na příspěvek ve výši Kčs 5 000,- za každých odpracovaných 12 měsíců vzniká pracovníkům zaměstnaným v MON více jako 12 měsíců až 3 roky. Pracovníkům zaměstnaným v MON více jak 3 roky náleží příspěvek ve výši Kčs 10 000,- za každých odpracovaných 12 měsíců.

IV.

Tuto dohodu lze vypovědět pouze se souhlasem obou smluvních stran.

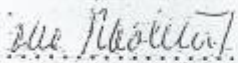
-2-

V.

Tato dohoda nabývá platnosti dnem podpisu oběma smluvními stranami.

Účinnosti nabývá rozhodnutím vedení Mezinárodní organizace novinářů o provedení doručeného oficiálního rozhodnutí příslušných orgánů hostitelské země o ukončení činnosti Mezinárodní organizace novinářů v ČSFR.

V Praze dne 10. ledna 1991

.....
Jana Havlíčková

Koordinační výbor Sdružení
pracujících v MON

.....
Gérard Gatinot

generální tajemník MON

Příloha č. 18: Rozhodnutí Federálního ministerstva vnitra o odnětí povolení mít sídlo a vyvíjet činnost v ČSFR (text)

FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA
Poštovní úřad Praha

C.j.: KR-2106/91..... Dne 21. srpna 1991

Mezinárodní organizace
novinářů
P r a h a

Federální ministerstvo vnitra jako orgán státní správy příslušný podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), vydává toto

r o z h o d n u t í

Podle ustanovení § 4 zákona č. 116/1985 Sb., o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem v České a Slovenské Federativní Republice, ve znění zákona č. 157/1989 Sb., o d e j í m á dnem 21. srpna 1991 povolení Mezinárodní organizaci novinářů mít sídlo a vyvíjet činnost v České a Slovenské Federativní Republice.

O d ů v o d ň ě n í

Činnost Mezinárodní organizace novinářů na území České a Slovenské Federativní Republiky byla realizována v úzké vazbě na zahraničně politickou orientaci totalitního režimu, včetně propojení na jeho vedoucí struktury. Organizace díky těmto vazbám požívala v ČSFR výsadního postavení zejména v oblasti hospodářské činnosti. Toto výsadní postavení bylo některými jejími představiteli zneužíváno, což se projevovalo i v tom, že nebyla možná kontrola hospodářské činnosti.

- 2 -

Vzhledem k tomu, že uvedené skutečnosti zpochybňují opodstatněnost dalšího působení Mezinárodní organizace novinářů na území České a Slovenské Federativní Republiky je třeba tyto považovat podle ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) zákona č. 116/1985 Sb. za jiné závažné důvody bránící v dalším působení a vyvíjení činnosti na území České a Slovenské Federativní Republiky.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat u federálního ministerstva vnitra ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho doručení rozklad; ^{vešic} však podaný rozklad má odkladný účinek.

Ministr vnitra ČSFR
Ing. Ján LANGOŠ

Příloha č. 19: Nařízení Ing. Ivany Kuberové všem pracovníkům MON (text)

Všem vedoucím pracovníkům MON

V souvislosti s rozhodnutím FMV o odejmutí povolení MON mít sídlo a vyvíjet činnost v ČSFR, které však ještě nenabýlo právní moci a vůči kterému bude využito všech opravných prostředků,

n a ř í z u j í

s účinností od dnešního dne, tj. 9.9.1991, pozastavit veškeré manipulace s movitým a nemovitým majetkem MON a to jak ve vztahu k vnějším subjektům, tak i vnitropodnikově, s výjimkou plnění vůči obchodním partnerům z již uzavřených zakázek.

Všichni pracovníci jsou osobně zodpovědní za jim svěřený majetek. Nesplnění této povinnosti plynoucí jak z obecně závazných právních předpisů, tak z tohoto příkazu bude považováno za hrubé porušení pracovní kázně s dopady vyplývajícími ze Zákoníku práce a zároveň budou tyto případy řešeny orgány činnými v trestním řízení.

Současně

u k l á d á m

všem ředitelům podniků a zařízení MON pokračovat v běžné činnosti až do vyjasnění celé záležitosti MON v ČSFR.

Ing. Ivana Kuberová
statutární zástupce GI MON

V Praze dne 9.9.1991

Příloha č. 20: Jednací řád Komise pro styky se zahraničím ČSN (text)Jednací řád Komise pro styky se zahraničím

Komise je poradním orgánem Výboru. Má 11 členů, které jmenuje Výbor. Tajemníkem Komise je vedoucí zahraničního oddělení Svazu. Vedoucí Střediska pro zahraniční novináře je stálým členem Komise.

Komise se schází jednou za měsíc, nebo kdykoliv podle potřeby. Ve zvláště naléhavých případech může zaujímat stanovisko též per rollam, nebo také v užším vedení Komise, to jest předseda, místopředseda a tajemník.

Komise se ve věcech konkrétních zahraničních styků, zejména v případech speciálních novinářských zájmů opírá o stanovisko klubů a sekcí.

Předseda nebo jeho zástupce bude s hlasem poradním zván na zasedání Výboru, na němž se budou projednávat otázky zahraničních styků.

Příloha č. 21: ÚV SČN – Materiální pomoc africkým zemím v roce 1965 (text)

<u>Materiální pomoc africkým zemím v r. 1965</u>	
<u>/ podle tříletého plánu MON /</u>	
1./ Pozvat na týdenní pobyt do ČSSR posluchače-absolventy novinářské školy MON v Budapešti předpokládané náklady /přibližně/	Kčs 20.000.-
2./ Kovový nábytek pro gen,taj.Panafrické unie Kofi-Betsu /přibližně/ přeprav. nákl. /odhadem/	5.000.- 2.000.-
3./ Vyslat 3 čl. lektory /přednášející/ na novinářské školy MON v Alžíru, Nairobi, Akře, letenky asi zvláštní příděl deviz na jejich diety /doplnění/, o něž se má žádat na ministerstvu financí	11.000.- / 250.-
4./ Zakoupit 5 anglických, 5 francouzských psacích strojů pro novinářské organizace /osvoboz. hnutí/ rozvoj. zemí, dále 5 projekčních a 5 filmových přístrojů, v celkové hodnotě	24.000.-
<i>(je započítáno Botaprint a prací stroje z toho, co zbyde)</i>	
celkem tedy /přibližně/ Kčs 62.000.-	

Schváleno předsednictvem ÚV SČSN
dne 15.12.1964

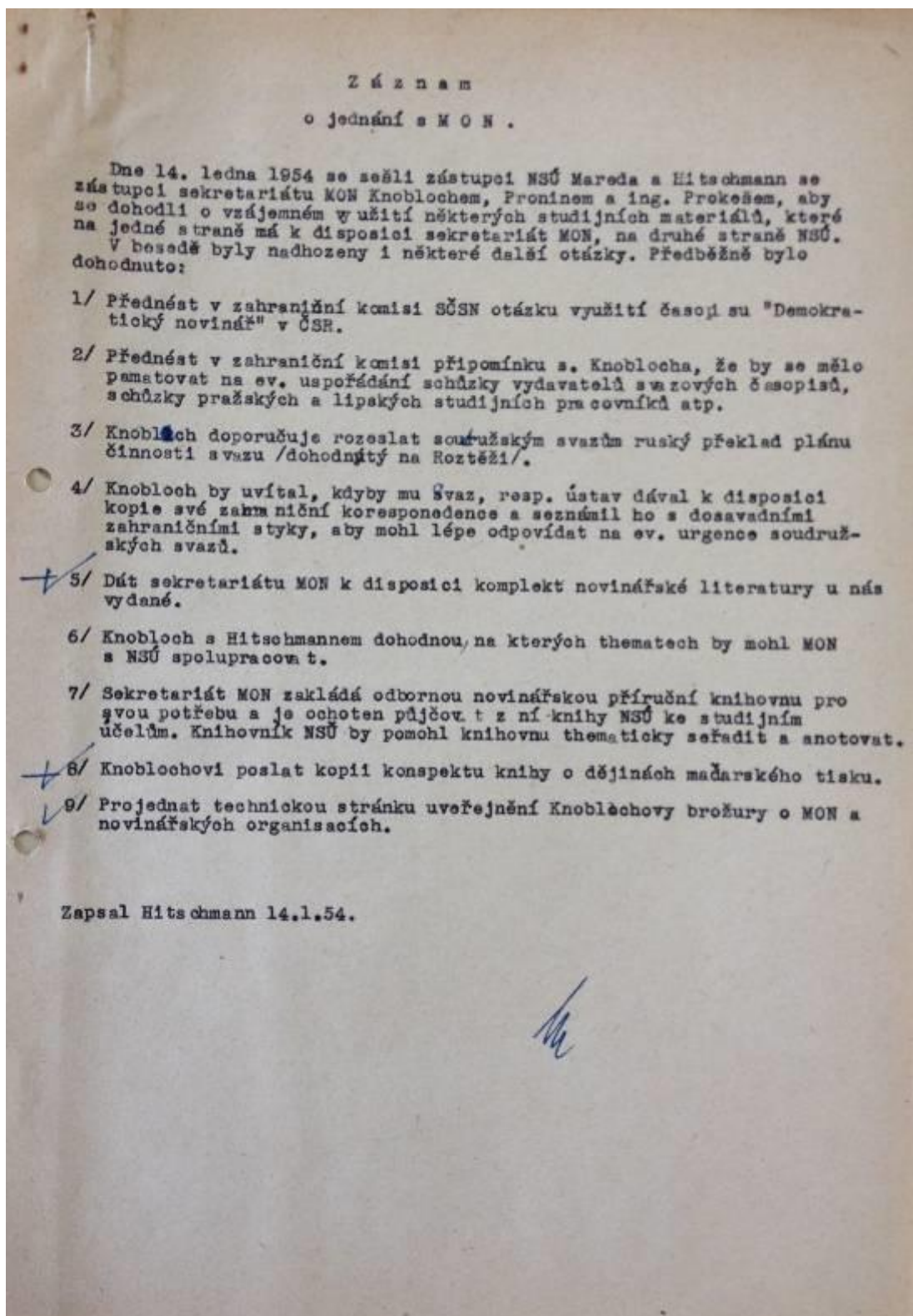
Příloha č. 22: Obálka a obsah Ročenky IJI z roku 1989 (obrázek + text)

D B S A H

I.	HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY A NOVINÁŘSTVÍ VE SVĚTĚ V ROCE 1988. Celkové zhodnocení	1
II.	HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY A NOVINÁŘSTVÍ VE SVĚTĚ V ROCE 1988. Fakta a události	15
	1. Tisk	15
	2. Rozhlas	24
	3. Televize	31
	4. Tiskové agentury	38
	5. Komunikační technologie	45
	6. Mezinárodní vládní organizace (vybrané události) ...	52
	7. Mezinárodní nevládní organizace (vybrané události) ..	63
	8. Mezinárodní setkání novinářů (vybrané mnoho- stranné akce)	75
	9. Výchova novinářů	84
	10. Útoky na novináře a sdělovací prostředky	91
III.	CHRONOLOGIE VYBRANÝCH UDÁLOSTÍ V ROCE 1988	95
	VYBRANÉ DOKUMENTY	
	43. Valné shromáždění OSN. Rezoluce 43/60: Otázky týkající se informací. New York, 6.12.1988	123
	Hnutí nezúčastněných, konference ministrů zahraničí, Nikósie (Kypr), 5.-10.9.1988. Závěrečný dokument. Politická část (výňatky)	133
	Mezinárodní sympozium věnované Deklaraci UNESCO o sdělovacích prostředcích. Závěrečná zpráva předlo- žená mezinárodními a regionálními organizacemi novinářů, Praha, 16.5.1988	135
	8.konzultativní setkání mezinárodních a regionálních organizací novinářů: Zpráva o 1.části, Praha, 11.-12.4.1988	143
	Zpráva o 2.části, Praha, 25.-27.11.1988	146
	Mezinárodní organizace novinářů (MON), zasedání před- sednictva, Brasilia, 22.-24.4.1988: Rezoluce ke zprávě generálního tajemníka MON	151
	Projev generálního tajemníka MON D.Ulčáka (výňatky)	151
	Mezinárodní federace novinářů (IFJ), 19. světový kongres, Maastricht, Nizozemsko, 30.5.-3.6.1988. Projev generálního tajemníka IFJ A. Whitea	152
	Latinskoamerická federace novinářů (FELAP), 5. kongres Acapulco (Mexiko), 17.-19.10.1988. Zpráva generálního tajemníka FELAP L. Suáreze (zkráceno)	155
	3. setkání novinářských organizací frontových států, Harare (Zimbabwe), 21.-23.9.1988. Dokumentace	157

Příloha č. 23: Ukázka Záznamu jednání ČSSN a MON z roku 1954 (text)

Příloha č. 24: Kauza MON – vývoj právních aspektů v datech**22. 11. 1990**

→ Vláda České a Slovenské republiky vydala usnesení č. 831 o ukončení činnosti mezinárodních nevládních organizací – SOF, MON a MSS.

21. 8. 1991

→ Federální ministerstvo vnitra ČSFR rozhodlo (čj. KR-2106/91), a to na základě ustanovení § 4 zákona č. 116/1985 Sb., ve znění zákona č. 157/1989 Sb., o odnětí povolení MON mít sídlo a vyvíjet činnost v ČSFR. (více také viz Příloha č. 18).

10. 10. 1991

→ MON podala do rozhodnutí ze dne 21. 8. 1991 rozklad.

23. 12. 1991

→ FMV ČSFR rozklad zamítlo a rozhodnutí ze dne 21. 8. 1991 potvrdilo (čj. 2D-392/L-91).

3. 2. 1992

→ MON podala FMV ČSFR návrh na obnovu řízení ve věci odejmutí jejího práva mít sídlo a vyvíjet činnost v ČSFR.

11. 9. 1992

→ Z podnětu MON podal generální prokurátor ČSFR (čj. GP 355/92) proti rozhodnutím FMV ČSFR ze dne 21. srpna 1991 (čj. KR-2106/91) a ze dne 23. prosince 1991 (čj. 2D-392/L-91) protest spolu s návrhem na jejich zrušení.

7. 12. 1992

→ FMV ČSFR rozhodlo o nepovolení obnovení řízení (čj. 2D-254/L-92).

7. 12. 1992

→ Ministr vnitra ČSFR (Petr Čermák) zamítl (čj. 2D-1301/L-92) požadavek protestu MON ohledně odnětí povolení mít sídlo v ČSFR, avšak požadavku týkajícímu se povolení vyvíjet v ČSFR činnost naopak vyhověl, a tomu odpovídající část napadeného rozhodnutí zrušil.

23. 12. 1992

→ MON podala do rozhodnutí čj. 2D-1301/L-92 rozklad.

8. 3. 1995

→ Ministr vnitra ČR (Jan Ruml) rozklad zamítl (čj. LK-4747/93-537), čímž napadené rozhodnutí ministra vnitra ČSFR ze dne 7. prosince 1992 (čj. 2D-1301/L-92) potvrdil.

18. 5. 1995

→ MON podala Vrchnímu soudu v Praze žalobu, v níž požadovala zrušení rozhodnutí ministra vnitra ČR ze dne 8. března 1995 (čj. LK-4747/93-537).

27. 9. 1996

→ Vrchní soud v Praze řízení o žalobě MON proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 8. března 1995 (čj. LK-4747/93-537) zastavil (č. j. 6 A 91/95-35²⁹⁷).

6. 12. 1996

→ MON podala ústavní stížnost do rozhodnutí Vrchního soudu v Praze (č. j. 6 A 91/95-35).

31. 1. 1997

→ Vrchní soud v Praze: Ústavnímu soudu doručuje vyjádření k předmětné ústavní stížnosti

4. 3. 1997

→ Ústavní soud ČR stížnost MON proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. září 1996 (č. j. 6 A 91/95-35) zamítl s tím, že proti tomuto rozhodnutí již není přípustné odvolání.

²⁹⁷ Kopie rozhodnutí Vrchního soudu v Praze (č. j. 6 A 91/95-35) se nachází v Příloze č. 15. Zdroj: Kopie rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 6 A 91/95-35.

Příloha č. 25: Seznam použitých zkratk (text)

Zkratka	Cizojazyčný název	Překlad
ANG	American Newspaper Guild	Americký časopis Guild
ČSSN	-	Československý svaz novinářů
CMEA	Council for Mutual Economic Assistance	Výbor pro vzájemnou hospodářskou spolupráci
FENAJ	Federação Nacional dos Jornalistas	Národní federace brazilských novinářů
FIJET	Fédération Internationale des Journalistes et Ecrivains du Tourisme	Mezinárodní federace novinářů a spisovatelů píšících o cestovním ruchu
FIPRESCI	The International Federation of Film Critics	Mezinárodní organizace filmových kritiků
GEAR	Group of European Audience Researchers	-
IAMCR	International Association for Mass Communication Research	Mezinárodní asociace pro výzkum masových médií
ICP	International Congress of the Press	Mezinárodní kongres novinářů
IFJ	International Federation of Journalists	Mezinárodní federace novinářů
IFJAFK	International Federation of Journalists of Allied or Free Countries	Mezinárodní federace novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí
IUPA	International Union of the Press Associations	Mezinárodní unie tiskových sdružení
IUS	International Union of Students	Mezinárodní svaz studentstva (MSS)
MON	International Organization of Journalists	Mezinárodní organizace novinářů
NAM	Non-Aligned Movement	Hnutí nezúčastněných zemí
SCIJ	Ski Club International des Journalistes	Mezinárodní klub novinářů – lyžařů
SČN	-	Svaz českých novinářů
SČSN	-	Svaz československých novinářů
SN ČR	-	Syndikát novinářů České republiky

SNJ	Syndicat national des journalistes	Syndikát novinářů (Francie)
SSL	Union of Journalists in Finland	Svaz finských novinářů
UN	United Nations	Organizace spojených národů (OSN)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
ÚSČSN		Ústřední svaz československých novinářů
VUML	-	Večerní univerzita marxismu-leninismu
WFDY	World Federation of Democratic Youth	Světová federace demokratické mládeže
WFTU	World Federation of Trade Unions	Světová odborová federace (SOF)
WIDF	Women's International Democratic Federation	Mezinárodní demokratická federace žen
WPC	World Peace Council	Světová rada míru
YLL	General Union of Journalists	Hlavní svaz novinářů (Finsko)